

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет економіки та управління
Кафедра бізнес-економіки та підприємництва

Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма «Бізнес-економіка»

Денна форма навчання

**КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
ПОЛЬОВОЇ АНАСТАСІЇ ВОЛОДИМИРІВНИ**

на тему: «ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЄКТУ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ
БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА»

*Робота виконана з дотриманням основних принципів та фундаментальних
цінностей академічної доброчесності _____ Польова А. В.*

Науковий керівник:
канд. екон. наук, доц.
____Володимир КУЗЬОМКО

Робота допущена до захисту в ЕК «__» _____ 20__ р. протокол № __

Зав. кафедри бізнес-економіки
та підприємництва,
докт. екон. наук, проф.

Інна РЄПІНА

Київ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1 Сутність та роль фінансової безпеки у функціонуванні та розвитку підприємства.....	6
1.2 Методичні підходи до діагностики фінансової безпеки підприємства.....	11
1.3 Основні методи та інструменти підвищення рівня фінансової безпеки підприємства.....	22
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «КСЕРОКС (УКРАЇНА) ЛТД».....	30
2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства та напрямів його господарської діяльності.....	30
2.2 Аналіз показників результативності діяльності та фінансово-економічного стану підприємства.....	35
2.3 Діагностика фінансової безпеки підприємства.....	46
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЄКТУ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «КСЕРОКС (УКРАЇНА) ЛТД».....	53
3.1 Визначення перспективних напрямків розвитку підприємства в контексті його фінансової безпеки.....	53
3.2 Обґрунтування проєкту підвищення рівня фінансової безпеки підприємства.....	58
3.3 Оцінка впливу запропонованих заходів на рівень фінансової безпеки підприємства.....	65
ВИСНОВКИ.....	77
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	82
ДОДАТКИ.....	88

ВСТУП

Збройна агресія російської федерації проти України, що почалася 24 лютого 2022 р., дуже сильно впливає на всі аспекти життєдіяльності нашої держави. Внаслідок бойових дій економіка України зазнала значних збитків, зокрема, за оцінками Уряду України, Світового банку, Європейської Комісії та ООН за рік з початку повномасштабної війни прямі збитки України оцінюються в понад 135 млрд доларів США. Економічні збитки, а саме: порушення економічних потоків, виробництва та додаткові витрати, пов'язані з війною, сягають 290 млрд доларів США [43]. У 2022 році національна економіка втратила 29,2% реального ВВП, а 13,5 млн. осіб змушені були покинути свої домівки. Більше 7 млн осіб опинилися за межею бідності, а рівень бідності сягнув 24% населення [11]. Слід також врахувати, що вищезазначеним подіям передувала пандемія COVID-19, що також мала серйозні негативні наслідки як для української економіки, так і для світової економіки в цілому.

Необхідність вирішення проблем, що виникли у суб'єктів господарювання через війну та пандемію, гостро поставило на порядок денний питання забезпечення їх фінансової безпеки. Менеджери компаній повинні переглянути існуючі принципи і підходи до управління фінансовою безпекою з урахуванням нових обставин, що складаються в зовнішньому та внутрішньому середовищі. Одними із найбільш значимих є оперативність та результативність управлінських рішень, що приймаються із використанням побудованої на підприємстві ефективної системи управління фінансовою безпекою. Вона має забезпечувати не лише уникнення загроз, що постають, а й завчасне їх передбачення.

Проблеми забезпечення фінансової безпеки підприємств у своїх працях досліджували багато науковців. Зокрема, дослідженням сутності поняття фінансової безпеки займалися Пономаренко О. Е., Кириченко О. А., Кудря І. В., Козак Л. С., Багровецька І. В., Чібісова І. В., Івашина Є. В., Бланк І. А., Реверчук Н. Й., Горячева К. С., Журавка О. С., Бондаренко Є. К. та інші. Такі

науковці як Швець Ю. О, Цикало К. С., Бутова Т. Ю., Кім Ю. Г та Орлова В. В. висвітлювали методи визначення рівня фінансової безпеки, а Силкін О. С. та Єрмошенко М. М. – механізми та методи її забезпечення. Проте бізнес не стоїть на місці, постійно розвивається, з'являються нові підходи до вирішення актуальних проблем, тому тема магістерської роботи є актуальною і сьогодні.

Об'єктом дослідження є процеси забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Предметом дослідження виступають теоретико-методичні та прикладні проблеми діагностики та підвищення рівня фінансової безпеки підприємства.

Метою даної роботи є узагальнення теоретико-методичних засад, а також розробка та обґрунтування проєкту підвищення рівня фінансової безпеки ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД».

Для досягнення визначеної мети було поставлено і вирішено такі завдання:

- дослідити сутність та роль фінансової безпеки у функціонуванні та розвитку підприємства;
- проаналізувати існуючі методичні підходи до діагностики рівня фінансової безпеки підприємства;
- систематизувати основні методи та інструменти підвищення рівня фінансової безпеки підприємства ;
- дати загальну організаційно-економічну характеристику підприємства та напрямів його господарської діяльності;
- проаналізувати показники результативності діяльності та фінансово-економічного стану підприємства;
- провести діагностику фінансової безпеки підприємства;
- визначити перспективні напрямки розвитку підприємства в контексті його фінансової безпеки;
- обґрунтувати проєкт підвищення рівня фінансової безпеки підприємства;
- оцінити вплив запропонованих заходів на рівень фінансової безпеки підприємства.

У ході виконання магістерської роботи було використано наступні *методи*:

- аналізу, синтезу та порівняння при систематизації різних підходів до визначення поняття фінансової безпеки підприємства;
- опису при викладі загальної інформації про підприємство та сферу його діяльності;
- індукції, дедукції та фінансового аналізу при дослідженні фінансово-економічного стану підприємства та рівня його фінансової безпеки;
- експерименту та фінансового аналізу при визначенні економічної доцільності впровадження запропонованого проєкту підвищення рівня фінансової безпеки ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД».

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретико-методична значущість полягає в систематизації підходів до визначення поняття фінансової безпеки підприємства, а також надання власного його визначення. Практична значущість даної роботи полягає у розробці та економічному обґрунтуванні проєкту підвищення рівня фінансової безпеки ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД».

Інформаційною базою дослідження виступали праці вітчизняних та зарубіжних авторів, статті та публікації в спеціалізованих наукових виданнях, статистичні дані державних органів, фінансова та статистична звітність ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність та роль фінансової безпеки у функціонування та розвитку підприємства

Фінансова безпека підприємства є важливою складовою економічної безпеки будь-якої держави. Це стає очевидним, якщо врахувати, що саме підприємства сплачують основну частку податків до державного та місцевого бюджетів, а також створюють більшість робочих місць. Рівень доходу населення, його реальна купівельна спроможність, рівень безробіття в країні, а відповідно і рівень соціальної напруги в державі напряду залежать від того, в якому стані перебувають підприємства.

Успішний розвиток будь-якого бізнесу неможливий без розробки та реалізації ним власної стратегії, яка базується на системі економічної безпеки підприємства, що, в свою чергу, забезпечує створення необхідних умов для досягнення поставлених цілей.

Визначення терміну "безпека" можна знайти у всіх словниках. Так, у сучасному тлумачному словнику української мови надано наступне визначення: "безпека - це стан коли кому-, чому-небудь нічого не загрожує" [53, с. 9]. Зрозуміло, що таке визначення не може бути застосовано під час наукових досліджень, оскільки в реальному житті не існує ситуацій, коли не існує жодних загроз.

Аналіз наукової літератури, в якій досліджуються питання фінансової безпеки, дозволяє виділити два основні підходи до її трактування: процесний (діяльнісний) та статичний (стаціонарний), які відображені на рис. 1.1. Прибічники першого підходу вважають, що фінансова безпека – це процес (або діяльність), який спрямований на досягнення необхідних фінансових показників підприємства.

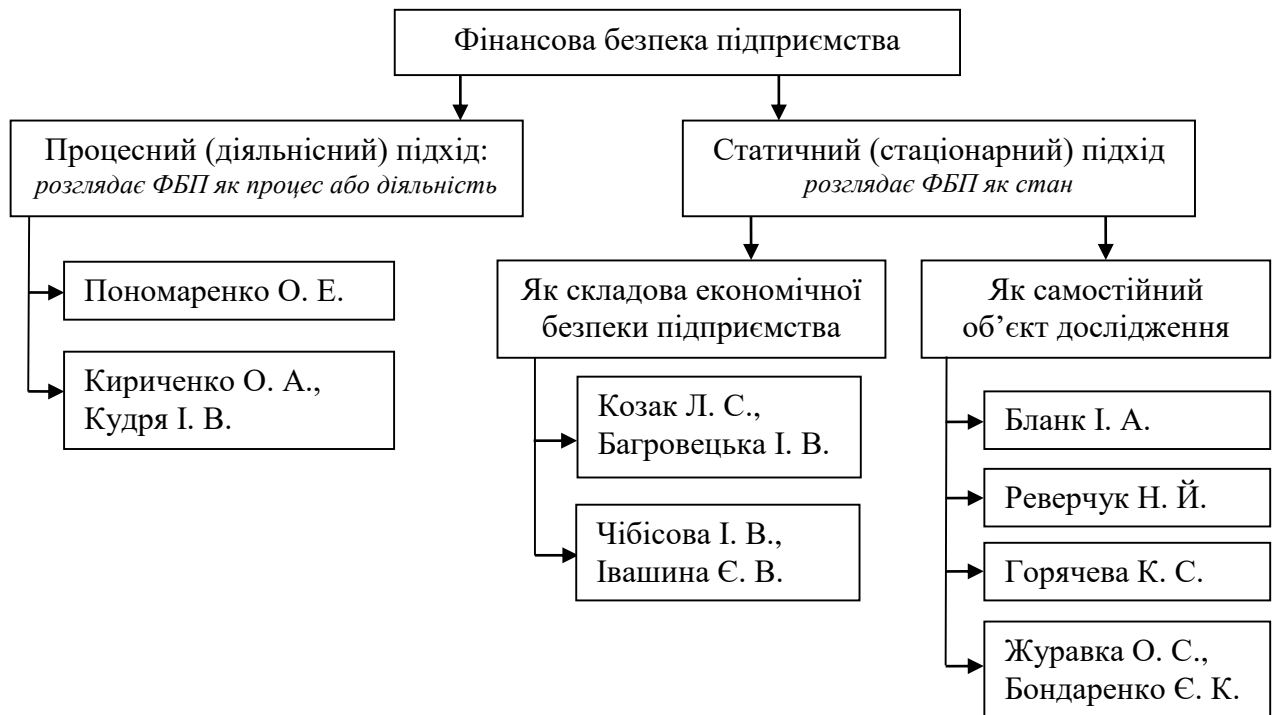

Рисунок 1.1 – Підходи до визначення поняття фінансової безпеки підприємств

Джерело: розроблено автором на основі [35, с. 79; 20, с. 26; 24, с. 99; 48; 10, с. 271; 36, с. 35; 13, с. 66; 17, с. 234]

Зокрема, Пономаренко О. Е. [35, с. 79], стверджує, що фінансова безпека - це діяльність, яка покликана забезпечити певний фінансовий стан підприємства через збалансоване використання фінансових інструментів. Кириченко О. А. та Кудря І. В. [20, с. 26] притримуються схожої позиції, але роблять акцент на аспектах, що пов'язані з процесами управління ризиками в діяльності підприємства.

На нашу думку, «процесний» підхід до визначення фінансової безпеки підприємства є дещо дискусійним, оскільки більше характеризує механізм забезпечення, аніж її сутність.

В межах другого підходу, фінансова безпека трактується як економічна категорія, що характеризує фінансовий стан підприємства в певний момент часу. При цьому Козак Л. С. та Багровецька І. В. [24, с. 99], а також Чібісова І. В. та Івашина Є.М. [48] розглядають фінансову безпеку як одну зі складових економічної

безпеки підприємства і тлумачать її як стан, що характеризується збалансованістю фінансових інструментів та наявністю необхідних резервів.

Ряд інших вчених, ураховуючи складність та комплексність даного поняття, обстоюють точку зору про необхідність виокремлення його в самостійний об'єкт дослідження, при цьому в своїх працях роблячи різні акценти на його сутності.

Так, Бланк І. А. [10, с. 271] та Реверчук Н. Й. [36, с. 35] розглядають фінансову безпеку як стан підприємства, при якому його фінансові інтереси є максимально захищеними, а рівень можливих втрат – мінімальний. Горячева К. С. [13, с. 66], Журавка О. С та Бондаренко Є. К. [17, с. 234] концентрують увагу на ефективному використанні ресурсів підприємства задля досягнення необхідного рівня фінансової безпеки, що дозволяє більш ефективно аналізувати вплив окремих її компонентів (наприклад, якість використання наявних ресурсів, збалансованість показників, захищеність інтересів, адекватність управління ризиками та ін.) і визначити найкращі інструменти для забезпечення необхідних результатів.

Таке розмаїття визначень фінансової безпеки підприємства свідчить про те, що дане поняття є комплексним та описує діяльність компанії з різних точок зору, а його сутність може бути розкрита через його характеристики. Найбільш ґрунтовно їх висвітлив Бланк І. А. [10, с. 279], вказавши в своїй роботі наступні характеристики:

1. Фінансова безпека підприємства - це основний елемент системи його економічної безпеки.
2. Фінансова безпека є системою кількісних і якісних параметрів фінансового стану підприємства, що в комплексі відображає рівень його фінансової захищеності.
3. Об'єктом її забезпечення є сформована система пріоритетних збалансованих фінансових інтересів підприємства, що потребують захисту в процесі його фінансової діяльності.
4. Основою формування фінансової безпеки підприємства є ідентифікована система реальних і потенційних загроз зовнішнього і внутрішнього характеру його фінансовим інтересам.

5. Система конкретного підприємства припускає диференційований рівень кількісних і якісних параметрів захищеності фінансових інтересів, адекватний його фінансовій філософії.
6. Фінансова безпека підприємства є системою, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропорцій розвитку підприємства.
7. Важливою цільовою спрямованістю системи фінансової безпеки підприємства є створення необхідних фінансових передумов стійкого зростання підприємства в поточному і перспективному періодах.

Проаналізувавши вищенаведені підходи до трактування фінансової безпеки підприємства, вважаємо, що розуміння її як стану найбільш точно відображає сутність цього поняття, оскільки дозволяє досліджувати фінансову безпеку через систему показників, які формують такий стан, виявляти їх зміну залежно від величини та інтенсивності впливу на підприємство різноманітних загроз, а також розробляти відповідні стратегії та інструменти її забезпечення.

В такому розумінні, на нашу думку, фінансову безпеку підприємства варто розглядати як інтегральну характеристику фінансового стану підприємства в контексті ідентифікованих внутрішніх та зовнішніх загроз його діяльності.

Аналіз змісту поняття фінансової безпеки дозволяє ідентифікувати її роль в діяльності підприємства. Як самостійний, складний об'єкт дослідження, вона тісно пов'язана з іншими складовими економічної безпеки підприємства, зокрема, ринковою, техніко-технологічною, інтелектуальною, кадровою, інформаційною, політико-правовою, силовою, екологічною тощо. Тому, з одного боку, фінансова безпека комплексно узагальнює у вартісних вимірниках стан всіх інших підсистем підприємства, інтегрально відображаючи рівень використання усіх залучених бізнес-ресурсів, а, з іншого, має свою специфіку, яка відбивається у спеціально розроблених індикаторах, які характеризують зміни його фінансового стану.

Значна роль фінансової безпеки на підприємстві досягається, зокрема, й тим, що вона повинна: забезпечувати фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність та фінансову незалежність бізнесу в довгостроковій перспективі, оптимальне залучення та ефективне використання його фінансових ресурсів;

ідентифікувати загрози для фінансового стану та обґрунтовувати необхідні дії у відповідь; дозволяти самостійно розробляти та впроваджувати фінансову стратегію, оцінювати її якісними і кількісними показниками; забезпечувати захист фінансових інтересів власників компанії [15, с. 213].

Основними чинниками, що впливають на рівень фінансової безпеки підприємства, є загрози зовнішнього і внутрішнього середовища.

Зовнішні чинники, в свою чергу, можна поділити на макро- та мікроекономічні. Зокрема, до макрорівня можна віднести наступні загрози: характер фінансово-кредитної політики; соціально-економічна і політична нестабільність; стан судової та фіскальної системи; рівень корупції в державі; захищеність права власності; розвиток фінансового ринку; доступність кредитних ресурсів; демографічна ситуація в країні та інші. На мікрорівні слід виділити такі чинники, як недобросовісність контрагентів; нечесна конкурентна гра на ринку; недотримання договірних відносин; тиск з боку великих міжнародних корпорацій; порушення логістичних ланцюжків та інше.

Внутрішні чинники можуть впливати на підприємство прямо або опосередковано. Безпосередній вплив мають такі фактори, як низький технологічний рівень виробництва, відсутність власних оборотних коштів, низька кваліфікація персоналу, незадовільна якість управління, тощо. Опосередкований вплив на фінансову безпеку підприємства здійснюють інші складові його економічної безпеки, з якими вона перебуває у постійній взаємодії та взаємозалежності [54, с. 246].

Таким чином, можемо зробити висновок, що фінансова безпека є складним та комплексним поняттям, що розглядається в роботах багатьох науковців з використанням різних підходів. Цей багатогранний термін розкривається через його характеристики та відіграє ключову роль у підтриманні належного стану підприємства та його розвитку на шляху до досягнення поставлених цілей в умовах дії загроз внутрішнього та зовнішнього середовищ.

1.2 Методичні підходи до діагностики фінансової безпеки підприємства

Надзвичайно важливим для діяльності будь-якої компанії є забезпечення її керівництва актуальною та об'єктивною інформацією про поточний рівень фінансової безпеки, а також перспективи його зміни. Для цього на підприємстві має бути розроблена система показників, відстеження яких характеризує поточний стан підприємства та може допомогти спрогнозувати його перспективи в найближчому та середньостроковому періоді. До основних відносять показники, які характеризують фінансово-майновий стан та результативність діяльності підприємства.

Для фінансової безпеки значення мають не самі показники, а їх порогові значення [23]. Порогові значення - це граничні величини, недотримання значень яких призводить до порушення фінансової стійкості, перешкоджає нормальному ходу розвитку бізнесу, призводить до формування негативних та руйнівних процесів у сфері економічної безпеки. Система показників-індикаторів, які отримали кількісне вираження, дозволяє заздалегідь сигналізувати про загрозу, що виникла і вживати заходів щодо її попередження. Важливо підкреслити, що найвищий рівень безпеки досягається за умови, що весь комплекс показників знаходиться в межах своїх порогових значень, а порогові значення одного показника досягаються не за рахунок інших показників. У разі якщо показники знаходяться за межами порогових значень, то підприємство втрачає здатність до динамічного саморозвитку, конкурентоспроможність на зовнішніх і внутрішніх ринках, стає об'єктом ворожого поглинання, тощо.

Кожне підприємство має розробити власну систему показників, що характеризують фінансову безпеку компанії, з урахуванням індивідуальних особливостей підприємства, галузевої специфіки бізнесу та стану економіки держави загалом.

Проведення діагностики фінансової безпеки підприємств має проводитись із дотримання певних принципів, що відображені на рис. 1.2.

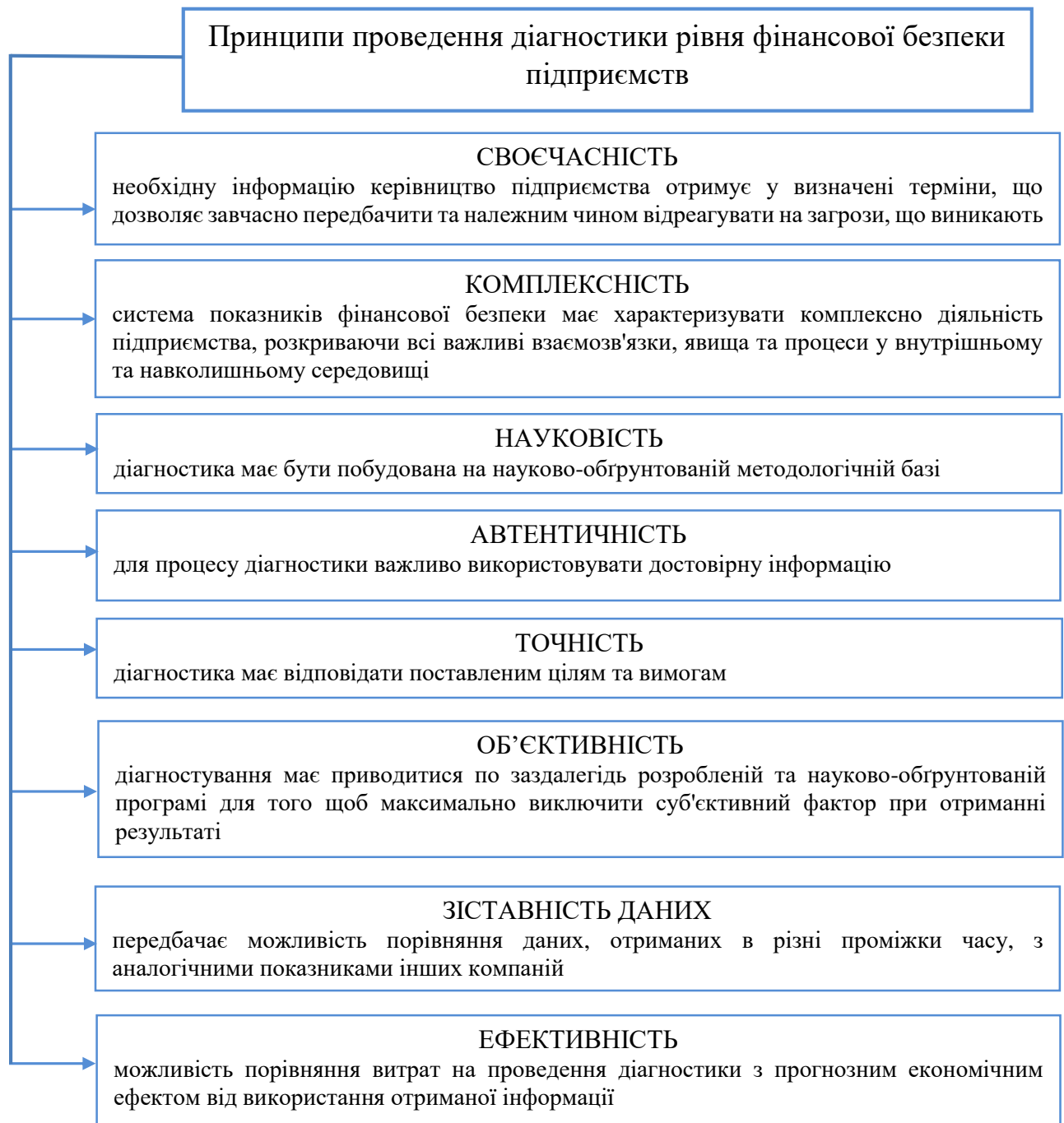

Рисунок 1.2 – Принципи проведення діагностики фінансової безпеки підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [15, с. 221]

Важливість проведення діагностики фінансової безпеки бізнесу визнається державними органами України. Міністерство економіки України своїм наказом №14 від 19 січня 2006 року затвердило Методичні рекомендації щодо виявлення

ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства [4]. Дані Методичні рекомендації можуть бути використані як основа для побудови власної системи діагностики фінансової безпеки.

Варто зазначити, що керівництво несе відповідальність за стан фінансової безпеки підприємства і повинно відповідним чином реагувати на його погіршення. Стаття 16 Закону України від 27.07.2022 № 2465-IX "Про акціонерні товариства" [2] передбачає, що у разі зменшення чистих активів підприємства на 50% від розміру статутного капіталу або на 50% від вартості чистих активів на початок звітного року, керівництво акціонерного товариства зобов'язане не пізніше ніж через 3 місяці з дати затвердження фінансової звітності скликати загальні збори товариства, на якому розглянути заходи, що направлені на оздоровлення його фінансового стану або прийняти рішення про зменшення статутного капіталу чи ліквідацію підприємства. У разі не виконання цієї вимоги та банкрутства компанії протягом 3-х найближчих років, члени наглядової ради несуть субсидіарну відповідальність перед кредиторами акціонерного товариства.

Схожа вимога передбачена статтею 31 Закону України від 06.02.2018 № 2275-VIII «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [5].

Для оцінки фінансової безпеки підприємства використовують як основу фінансову звітність підприємств, а саме: баланс, звіт про фінансові результати та звіт про рух грошових коштів. Американські науковці Юджин Брігхем та Луїс Гапенські в своїй книзі «Фінансовий менеджмент» наголошують на певних складнощах, які варто брати до уваги при проведенні аналізу фінансової звітності підприємства та при порівнянні отриманих результатів з показниками інших компаній, а саме:

- забезпечення зіставності даних;
- викривлення даних що порівнюються;
- інтерпретація отриманих результатів;
- «вуалювання» звітності;
- вплив інфляції [55, с. 201].

Також за необхідності компанія може використовувати інші статистичні звіти або власні звіти, які були розроблені для системи управлінського обліку.

Для отримання необхідної інформації може бути застосований інструментарій фінансового аналізу, що включає горизонтальний та вертикальний аналіз, метод фінансових коефіцієнтів, факторний аналіз, трендовий аналіз та інші [27, с. 22].

Важливу роль для оцінки фінансової безпеки підприємства відіграють фінансові коефіцієнти. Єдиного, визначеного на законодавчому рівні, їх переліку не існує. Кожне підприємство самостійно визначає які показники використовувати, виходячи зі специфіки власної діяльності. Головна проблема, що може виникнути - це правильна інтерпретація отриманих результатів. При виборі необхідних коефіцієнтів слід звернути увагу, що в науковій літературі, яка присвячена даному питанню, фінансова безпека розглядається з точки зору фінансового стану підприємства [9, с. 366-387].

В своїй дисертації Бутова Т. Ю. вказує, що "поєднання періодичних та моментних показників в одній аналітичній характеристиці може мати суперечливий характер, що знижує об'єктивність отриманих висновків" [12, с. 53], тому до вибору фінансових коефіцієнтів, їх обчислення, а особливо інтерпретації отриманих результатів слід підходити дуже виважено.

Для оцінки рівня фінансової безпеки підприємства може бути використаний метод Кіма Ю. Г. [22]. Він передбачає розрахунок чотирнадцяти показників, які поділені на п'ять категорій, а саме:

- коефіцієнти структури капіталу;
- коефіцієнти, які відображають рівень ділової активності;
- коефіцієнти рентабельності;
- коефіцієнти, що відображають ефективність використання власних оборотних коштів;
- коефіцієнти платоспроможності (ліквідності).

Всі показники, що використовуються в даному методі, формули їх розрахунку, а також порогові значення наведені в табл. А.1.

До позитивних сторін даного методу слід віднести простоту у застосуванні, а до негативних – відсутність інтегрального показника, що чітко дав би зрозуміти на якому рівні знаходиться фінансова безпека підприємства, адже коли одна половина показників відповідає пороговим значенням, а інша - ні, доволі важко зробити об'єктивну оцінку ситуації.

Також для аналізу стану фінансової безпеки може бути використана методика, що була запропонована українськими вченими Швець Ю. О. та Цикало К. С. Ними була розроблена система, що включає в себе 16 показників, розрахунок та нормативні значення яких наведено в додатках табл. Б.1.

Для розрахунку показника фінансової безпеки підприємства за цим методом, кожному показнику має бути присвоєне вагове значення та ранг, що відображено в табл. Б.2. Автори зазначають, що ранг кожного показника було визначено за допомогою експертного методу залежно від впливу показників на фінансову безпеку бізнесу.

Вагове значення було розраховане за допомогою формули Фішберна [51, с. 167]:

$$W_i = \frac{2(m-i+1)}{m(m+1)}, \quad (1.1)$$

де W_i – питома вага i -го показника в інтегральному показнику;

i – місце в ранзі окремого показника;

m – загальна кількість показників.

Розрахунок показника фінансової безпеки здійснюється за формулою (1.2), що наведена нижче.

$$I_{FS} = \sum W_i * K_i, \quad (1.2)$$

де I_{FS} – показник фінансової безпеки;

W_i – питома вага i -го показника в інтегральному показнику;

K_i – розрахункове значення i -го показника.

Отримане значення коефіцієнта необхідно зіставити зі значеннями, що були визначені авторами даної методики, і які наведені в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Оцінка рівня фінансової безпеки промислового підприємства

Рівень фінансової безпеки	Значення I_{FS}	Характеристика стану
Відмінний	$1,17 < I_{FS}$	Підприємство бездоганно протистоїть зовнішнім та внутрішнім загрозам, що створює підґрунтя для стабільного розвитку та реалізації стратегії підприємства у майбутніх періодах.
Задовільний	$0,93 < I_{FS} < 1,17$	Підприємство здатне протистояти зовнішнім та внутрішнім загрозам, що забезпечує його розвиток у майбутньому періоді.
Незадовільний	$0,56 < I_{FS} < 0,93$	Підприємство не здатне протистояти зовнішнім та внутрішнім загрозам, що загрожує ефективному функціонуванню підприємства в майбутніх періодах.
Критичний	$I_{FS} < 0,56$	Підприємство не протистоїть зовнішнім та внутрішнім загрозам, тому є велика ймовірність втрати платоспроможності.

Джерело: наведено за [51, с. 126]

Також варто розглянути підхід Орлової В. В. [32] до визначення рівня фінансової безпеки підприємств. Нею пропонується проводити розрахунок за формулою (1.3), що представлена нижче:

$$ФБ = \{S, D\}, \quad (1.3)$$

de S – показник рівня фінансової конкурентоспроможності;

D – показник рівня стійкості фінансового стану;

Кожна складова цього виразу описується множиною показників, що складається із трьох ймовірностей, кожна з яких характеризує роботу фінансової системи і може бути представлена наступною формулою (1.4):

$$S = (P_1^s, P_2^s, P_3^s), D = (P_1^d, P_2^d, P_3^d), \quad (1.4)$$

de P_1^s – рівень ймовірності підтримання підприємством високої конкурентної позиції;

P_2^s – рівень ймовірності підтримання підприємством середньої конкурентної позиції;

P_3^s – рівень ймовірності підтримання підприємством низької конкурентної позиції;

P_1^d – рівень ймовірності переходу підприємства в стійкий фінансовий стан;

P_2^d – рівень ймовірності переходу підприємства в хиткий фінансовий стан;

P_3^d – рівень імовірності переходу підприємства в кризовий фінансовий стан;

Оцінивши фінансовий стан підприємства, а також його конкурентні спроможності, можна зробити висновки про рівень його фінансової безпеки, використовуючи табл. 1.2.

Таблиця 1.2 - Рівні фінансової безпеки підприємства за Орловою В. В.

№ пп	Граничне значення показника фінансової безпеки	Стан підприємства
1	$\Phi Б = \{(1,0,0),(1,0,0)\}; \Phi Б = \{(0,1,0),(1,0,0)\}$	Повна фінансова безпека
2	$\Phi Б = \{(1,0,0),(0,1,0)\}; \Phi Б = \{(0,1,0),(0,1,0)\}$	Незначний вплив зовнішніх загроз
3	$\Phi Б = \{(1,0,0),(0,0,1)\}; \Phi Б = \{(0,1,0),(0,0,1)\}$	Сильний вплив зовнішніх загроз
4	$\Phi Б = \{(0,0,1),(1,0,0)\}; \Phi Б = \{(0,0,1),(0,1,0)\}$	Значна криза фінансової системи
5	$\Phi Б = \{(0,0,1),(0,0,1)\}$	Втрата фінансової безпеки підприємства

Джерело: наведено за [32]

Наступним напрямом діагностики фінансової безпеки підприємства є прогнозування можливості банкрутства компанії. Важливість цього питання є очевидною, якщо проаналізувати вимоги Закону України № 996 від 16.07.1999р. "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність" стосовно того, що бухгалтерський облік та фінансова звітність ґрунтуються в тому числі на принципі безперервності, який передбачає, що "оцінка активів та зобов'язань підприємства здійснюється із припущення, що його діяльність буде тривати й надалі" [3]. Схожі вимоги містяться в міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 1 "Подання фінансової звітності". В пункті 25 стандарту зазначено, що "Складаючи фінансову звітність, управлінський персонал повинен оцінювати здатність суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність на безперервній основі. Суб'єкт господарювання складає фінансову звітність на основі безперервності, якщо тільки

управлінський персонал не має намірів ліквідувати суб'єкта господарювання чи припинити діяльність або не має реальної альтернативи таким заходам." [1].

На сьогоднішній день розроблені моделі, які ґрунтуються на якісних або на кількісних оцінках. Модель Джорджа Аргенті відноситься до першого типу. В її основу покладено припущення про те, що якщо компанії загрожує банкрутство, то цей процес триває декілька років і має явно виражені ознаки, що умовно були поділені автором на три категорії: недоліки, помилки та симптоми [6].

Кожна з вищезазначених ознак отримала своє вагове значення. За підсумками проведеного дослідження підраховується підсумковий коефіцієнт. Якщо отриманий показник знаходиться в межах 5-18 балів, то справи у підприємства ідуть добре. Якщо показник перевищує 25 балів, то компанія може збанкрутіти протягом найближчих п'яти років.

Недоліком моделей, що ґрунтуються на якісних показниках, є певний "суб'єктивізм" при проведенні оцінки показників, тому на практиці більшого поширення набули моделі, які використовують кількісні оцінки. До них зокрема відносяться методи, які побудовані на економіко-математичних моделях: дискримінантний аналіз; кластерний аналіз; дерева класифікації; імітаційне моделювання, тощо [47, с. 390].

На сьогоднішній день найбільш широко застосовується метод дискримінантного аналізу. При його використанні проводиться класифікація підприємств з використанням статистичних методів у відповідності до побудованої шкали. Для цього аналізується великий обсяг статистичних даних, що описують результати діяльності підприємств, визначаються взаємозв'язки між певними показниками та те, в якому стані опинилася компанія. За результатами проведеного аналізу визначається певна система показників, вагові коефіцієнти, які дозволяють з високою долею ймовірності спрогнозувати майбутній стан підприємства, яке має ті чи інші значення відібраних показників. В теорії та практиці виділяють однофакторний та багатофакторний дискримінантний аналіз [41, с. 422].

На даний момент найбільш широкого використання набули багатofакторні моделі, які дають високий відсоток достовірності у своїх прогнозах. Існують різні моделі, які були розроблені як західними вченими, серед яких Альтман Е., Бівер У., Ліс Р., Таффлер Р. та Тішоу Г. [26], так і вітчизняними. В даній роботі більш детально розглянемо модель Спрінгейта Г. [50], яка була розроблена у 1978 році. Вона задається наступною формулою (1.5):

$$Z = 1,03x_1 + 3,07x_2 + 0,66x_3 + 0,4x_4, \quad (1.5)$$

де Z - показник, що характеризує вірогідність банкрутства,

x_1 - відношення власного оборотного капіталу до загальної вартості активів (визначає ступінь ліквідності активів):

x_2 - відношення прибутку від звичайної діяльності до оподаткування до загальної вартості активів (описує наскільки ефективно активи генерують прибуток);

x_3 - відношення прибутку від звичайної діяльності до оподаткування до поточних зобов'язань;

x_4 - відношення чистого доходу до загальної вартості активів;

Вірогідність банкрутства підприємства від отриманого значення Z -показника наведена в табл. 1.3.

Таблиця 1.3 - Вірогідність банкрутства підприємства за моделлю Спрінгейта Г.

Розраховане значення Z - показника	Вірогідність банкрутства
$Z < 0,862$	Висока
$0,862 < Z < 2,45$	Середня
$2,45 < Z$	Низька

Джерело: розроблено автором на основі [50]

До позитивних сторін даної моделі можна віднести те, що вона демонструє достатній рівень надійності прогнозу, що складає близько 90%. Недоліками є те, що дана модель була створена для США та Канади, а тому не враховує особливості

українською економікою, відсутність галузевої та регіональної диференціації Z-рахунку, а також має високу кореляцію між змінними [28].

В Україні широкого застосування набула модель Терещенка О. О., що розраховується за наступною формулою (1.6):

$$Z = 1,5x_1 + 0,08x_2 + 10x_3 + 5x_4 + 0,3x_5 + 0,1x_6, \quad (1.6)$$

де x_1 - відношення грошових надходжень до зобов'язань;

x_2 - відношення валюти балансу до зобов'язань;

x_3 - відношення чистого прибутку до валюти балансу;

x_4 - відношення прибутку до виручки;

x_5 - відношення виробничих запасів до виручки;

x_6 - відношення виручки до основного капіталу.

Вірогідність банкрутства підприємства від отриманого значення Z-показника наведена в табл. 1.4.

Таблиця 1.4 - Шкала визначення стану підприємства за моделлю Терещенка О. О.

Граничне значення коефіцієнта	Стан підприємства
$0 < Z < 1$	Існує загроза банкрутства
$1 < Z < 2$	Фінансова стійкість порушена
$2 < Z$	Банкрутство не загрожує

Джерело: розроблено автором на основі [40]

Модель Терещенка О. О. має як свої переваги так і недоліки. Серед переваг варто виділити те, що вона була розроблена на основі вітчизняних статистичних значень, тому враховує реалії української економіки. Також є можливість використання різних модифікацій для врахування галузевої специфіки. В той же час, модель "має широкий діапазон невизначеності, що в свою чергу зобов'язує проводити додатковий та більш поглиблений аналіз для визначення фінансової стійкості підприємства" [21, с. 51].

Також в Україні може використовуватись модель визначення ймовірності банкрутства Матвійчука А. В. [30], схема розрахунку якої наведена у формулі (1.7):

$$Z = 0,033x_1 + 0,268x_2 + 0,045x_3 - 0,018x_4 - 0,004x_5 - 0,015x_6 + 0,702x_7, \quad (1.7)$$

де x_1 - відношення оборотних активів до необоротних;

x_2 - відношення чистого доходу від реалізації до поточних зобов'язань;

x_3 - відношення чистого доходу від реалізації до власного капіталу;

x_4 - відношення валюти балансу до чистого доходу від реалізації;

x_5 - відношення різниці оборотних активів і поточних зобов'язань до оборотних засобів;

x_6 - відношення позикового капіталу до валюти балансу;

x_7 - відношення власного капіталу до суми забезпечення наступних витрат і платежів та позикового капіталу.

Вірогідність банкрутства підприємства від отриманого значення Z-показника наведена в табл. 1.5.

Таблиця 1.5 - Шкала визначення стану підприємства за моделлю Матвійчука А. В.

Граничне значення коефіцієнта	Стан підприємства
$Z < 1,104$	Виникає загроза фінансової кризи, зі зменшенням показника збільшується ймовірність банкрутства
$1,104 < Z$	Задовільний фінансовий стан, низька ймовірність банкрутства

Джерело: розроблено автором на основі [30]

Недоліком даної моделі є «вибір лише двох класів стану компанії, оскільки при використанні дискримінантної моделі цього недостатньо для оцінки реального фінансового становища» [14, с. 27].

Таким чином, можна зробити висновок, що на сьогоднішній день економічна наука розробила достатній методичний апарат, який дозволяє належним чином оцінити фінансову безпеку підприємства, спрогнозувати

вірогідність його банкрутства в майбутньому. Це питання має бути постійно в полі уваги керівництва компанії, оскільки вимога оцінки безперервності діяльності бізнесу висувається на законодавчому рівні. Для цього можуть використовуватися як моделі побудовані на оцінці якісних показників, так і кількісних. При проведенні аналізу з використанням фінансових коефіцієнтів слід пам'ятати, що до їх вибору, обчислення, а особливо інтерпретації отриманих результатів слід підходити дуже виважено.

1.3 Основні методи та інструменти підвищення рівня фінансової безпеки підприємства

Питання забезпечення фінансової безпеки підприємства та побудови ефективного механізму управління нею є одним з найважливіших для більшості керівників, оскільки практика свідчить, що саме відсутність такого механізму є однією з причин краху багатьох компаній.

В економічній літературі зустрічаються різні визначення поняття «механізм управління фінансовою безпекою підприємств». Так, Кім Ю. Г. вважає, що це "організаційний комплекс, який складається з сукупності організаційних, управлінських, технічних, правових та інших заходів, у сукупності спрямованих на забезпечення безпеки підприємства, захисту законних інтересів його керівництва та інвесторів, сприяння забезпеченню стійкого розвитку підприємства" [22, с. 13]. В той же час, Пойда-Носик Н. Н. визначає його як "сукупність чітко визначених заходів, які здійснюються суб'єктами забезпечення фінансової безпеки, по створенню надійних умов гарантування захисту об'єкту фінансової безпеки від негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз" [34, с. 90].

Об'єктом управління фінансовою безпекою підприємства є його фінансова діяльність. Суб'єктом управління можуть виступати керівники, управлінський

персонал або персонал, що здійснює заходи щодо зміцнення фінансової безпеки підприємства [37, с. 77].

Для того, щоб управління було ефективним, на підприємстві має бути побудована певна організаційна структура. В залежності від розміру підприємства, сфери його діяльності, структури власності та інших чинників організаційні проблеми забезпечення фінансової безпеки підприємств можуть вирішуватися по-різному. Так, на великих підприємствах доцільно створити централізовану службу фінансової безпеки. Для середніх компаній, на нашу думку, оптимальним є використання матричної структури, що передбачає розподіл функцій між працівниками підприємства, що є дотичними до фінансових аспектів діяльності. На малих підприємствах для вирішення питань, що стосуються фінансової безпеки, має сенс використовувати субконтрактну форму, що передбачає залучення відповідних спеціалістів на договірних умовах.

Таким чином, можна зробити висновок, що управління фінансовою безпекою з одного боку є процесом, а з іншого - системою через яку здійснюються відповідні функції.

Науковці виділяють чотири ключові функції механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства:

1. Функція планування. Передбачає формування оперативних та стратегічних планів, програм та прогнозів.
2. Функція організації і регулювання. Розробка та реалізація управлінських рішень та використання фінансових інструментів.
3. Функція стимулювання. Здійснення заходів щодо підвищення ефективності управлінського апарату.
4. Функція контролю. Здійснення ретельного контролю за виконанням планів та програм [29, с. 51].

Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства має функціонувати з дотриманням принципів, що зображені на рис. 1.3.

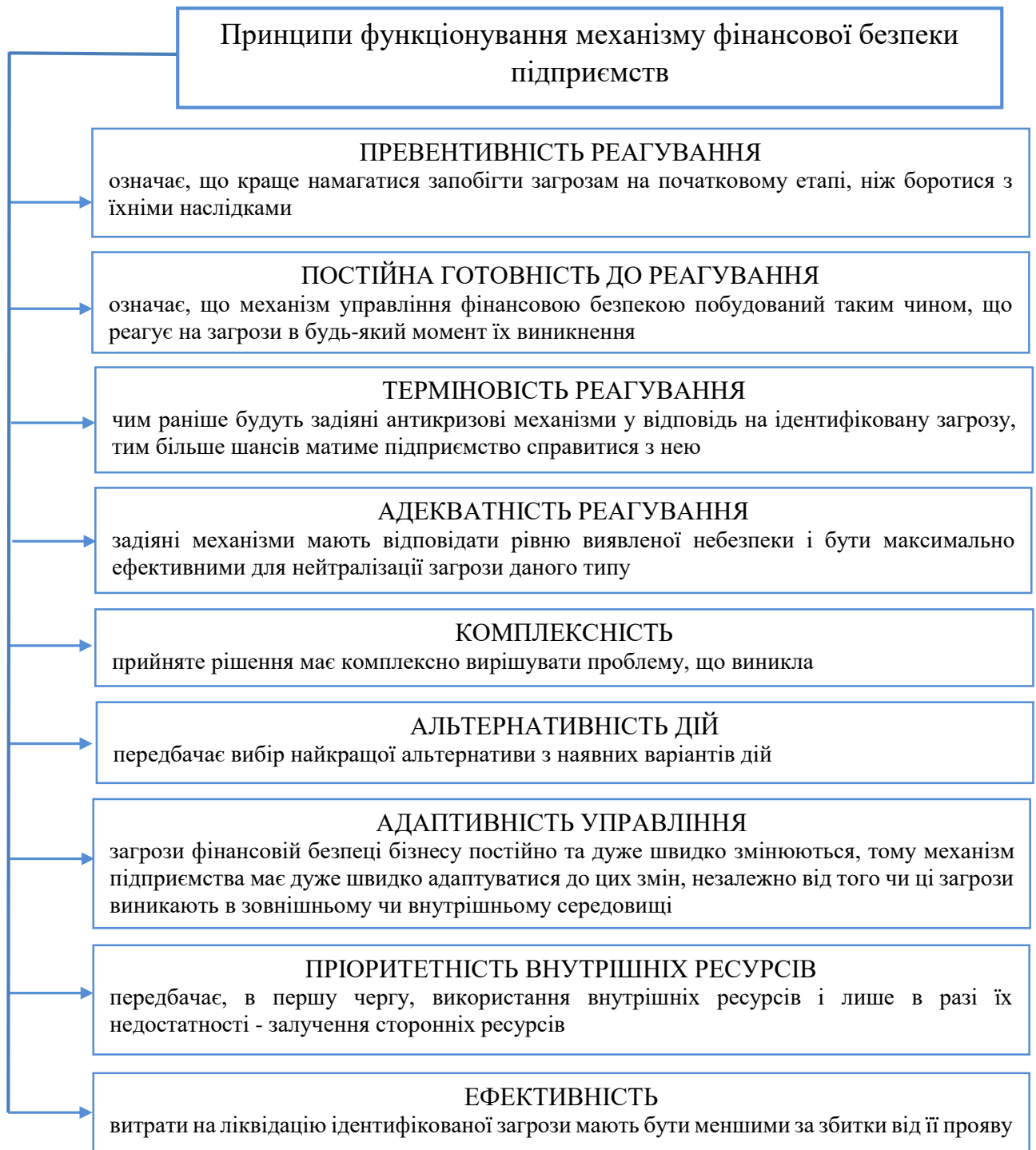

Рисунок 1.3 – Принципи функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства

Джерело: розроблено автором на основі [8]

Для належного функціонування механізму забезпечення фінансової безпеки на підприємстві має бути налагоджена відповідна інформаційно-аналітична система, яка базується на наступних складових:

1. бухгалтерській, статистичній та управлінській звітності підприємства;
2. даних про результати діяльності підприємств-конкурентів;
3. даних бюджетів, прогнозів, планів різного рівня та звітів про їх виконання;
4. результати проведення оцінки зовнішнього та внутрішнього середовища на предмет виявлення загроз фінансовій безпеці підприємства.

Ця система має бути складовою загальної інформаційної системи підприємства, побудованої із застосуванням сучасних інформаційних технологій, для того, щоб відповідати принципам вказаним вище. Інформація, яка використовується та циркулює в ході забезпечення фінансової безпеки підприємства є тією сполучною ланкою, що поєднує між собою процес управління та організацією управління [18, с. 216].

Стратегія управління фінансовою безпекою має реалізовуватися в наступній послідовності. На першому етапі визначаються зовнішні та внутрішні загрози, які можуть призвести до виникнення кризових ситуацій, та проводиться оцінка їхнього впливу на підприємство.

На наступному етапі визначається перелік заходів, необхідних для протидії виявленим загрозам, та які ресурси мають бути для цього залучені. Оцінюється наскільки ці заходи будуть ефективні. В ході реалізації розробленого плану має проводитися контроль виконання з метою внесення коректив у разі необхідності.

Основними напрямками діяльності, направленої на зменшення ідентифікованих загроз фінансовій безпеці бізнесу можуть виступати:

- контроль та оптимізація витрат, пов'язаних з поточною діяльністю підприємства;
- укладання договорів страхування, що спрямовані на зменшення фінансових ризиків підприємства;
- впровадження заходів, що направлені на оптимізацію показників оборотності активів;
- контроль завантаження та ефективного використання виробничого обладнання та інших ресурсів підприємства, в тому числі реалізація

надлишкових активів;

- зменшення активності в тих сферах, яка характеризується високими ризиками;
- закриття низькорентабельних напрямків діяльності;
- активізація претензійної та судової роботи, направленої на зменшення простроченої дебіторської заборгованості та інші.

Систематизований перелік методів, що можуть бути використані для підвищення рівня фінансової безпеки підприємства запропонований Горячевою К. С. [16, с. 172], а саме:

- методи економічного стимулювання і фінансової відповідальності;
- метод вибору альтернатив;
- метод «найменшого опору»;
- адміністративні методи;
- страхування;
- метод логістики;
- аудит;
- економіко-математичні;
- технічні.

Характеристика кожного з вищевказаних методів та інструменти їх реалізації наведена в табл. 1.6.

Таблиця 1.6 - Характеристика методів підвищення рівня фінансової безпеки підприємства та механізми їх реалізації

Назва методу	Коротка характеристика	Інструмент реалізації
1	2	3
Методи економічного стимулювання і фінансової відповідальності	Інструменти, які реалізують даний метод мають з однієї сторони стимулювати зацікавленість відповідальних осіб в досягненні та підтриманні необхідних показників, а з іншої – не виконання ними своїх обов'язків має тягнути за собою фінансову відповідальність.	1. Положення про преміювання; 2. Посадові інструкції співробітників; 3. Трудові договори (контракти) в частині, що регулюють посадові обов'язки та винагороди співробітників.

Продовження таблиці 1.6

1	2	3
Метод вибору альтернатив	При прийнятті будь-якого управлінського рішення, в тому числі і в сфері фінансової безпеки, мають бути розглянуті всі можливі альтернативи і на основі проведеного аналізу має бути обрана найкраща.	Політики та процедури підприємства, які визначають порядок пошуку можливих альтернативних сценаріїв розвитку подій, оцінку кожного з них та обґрунтування кінцевого рішення. Даний процес має бути задокументований для оцінки ефективності прийнятих рішень в майбутньому.
Метод «найменшого опору»	Суть даного методу полягає у зменшенні протидії персоналу підприємства заходам забезпечення фінансової безпеки, що досягається шляхом знаходження рішення, яке максимально відповідає як інтересам керівництва, так і інтересам співробітників.	Найбільш ефективним механізмом реалізації даного методу є побудова системи комунікації керівництва з персоналом підприємства, що досягається донесенням інформацію про важливість забезпечення фінансової безпеки бізнесу і роль кожного співробітника у її забезпеченні.
Адміністративні методи	Адміністративні методи базуються на принципі централізованого управління в межах підприємства, тобто коли прийняте рішення має виконуватися нижчестоящими ланками підсистеми управління ФБП і носить обов'язковий характер для реалізації.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Посадові інструкції підприємства; 2. Накази та розпорядження керівництва.
Страховання	Шляхом укладання договорів страхування підприємство мінімізує свої ризики, що пов'язані з настанням несприятливих подій.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Договори страхування майна підприємства; 2. Договори страхування фінансових ризиків; 3. Договори страхування відповідальності підприємства за шкоду заподіяну її продукцією, роботами, послугами; 4. Договори медичного страхування співробітників.

Закінчення таблиці 1.6

1	2	3
Логістики	Основна ціль полягає в забезпеченні діяльності підприємства необхідними фінансовими ресурсами для досягнення цілей фінансової безпеки бізнесу.	Основним інструментом даного методу є бюджетування.
Аудит	Основним завданням даного методу є перевірка ефективності процесів, які забезпечують фінансову безпеку підприємства.	Політики та процедури запроваджені на підприємстві з метою періодичної перевірки ефективності роботи механізму забезпечення фінансової безпеки бізнесу.
Економіко-математичні методи	Кожне підприємство виходячи із специфіки своєї діяльності розробляє систему фінансових показників, контроль за якими дозволяє визначати поточний рівень фінансової безпеки.	Розроблена та впроваджена на підприємстві система показників, які дозволяють контролювати стан фінансової безпеки бізнесу.
Технічні	Використання в процесі діяльності підприємства технічних засобів, які забезпечують збереження його майна. Широке застосування інформаційних технологій для збереження комерційної таємниці, забезпечення, створення умов, за яких співробітник має доступ до інформації, з якою він має право працювати, недопущення несанкціонованого доступу до інформації та ін..	<ol style="list-style-type: none"> 1. Технічні засоби, що забезпечують збереження активів підприємства (відеокамери, охоронні та пожежні сигналізації, тощо); 2. ПЗ та відповідні технічні засоби, які забезпечують збереження конфіденційної інформації, розділення прав доступу та ін..

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Отже, для забезпечення фінансової безпеки на підприємстві має бути запроваджений ефективний механізм, що використовує сучасну інформаційно-аналітичну систему, який має бути побудований на чітких принципах із застосуванням науково-обґрунтованих методів та механізмів, які в комплексі дозволяють досягнути необхідних результатів. Використання таких методів та інструментів допоможе підприємству стабільно та ефективно працювати в умовах

жорсткої конкуренції та досягати поставлених цілей незважаючи на високу динамічність процесів у зовнішньому та внутрішньому середовищі.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «КСЕРОКС (УКРАЇНА) ЛТД»

2.1 Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства та напрямів його господарської діяльності

Корпорація Херох - це американська акціонерна компанія, яка була заснована в 1906 році і є світовим лідером в галузі технології друку і організації процесу документообігу. На сьогоднішній день вона працює більш ніж в 160 країнах по всьому світу. Херох вийшов на ринок України в 1991 р., заснувавши своє представництво. Основною його метою було дослідження кон'юнктури ринку та аналіз його перспективності. За результатами даного дослідження компанією Херох було зроблено висновок про те, що вихід на ринок України та постачання продукції є досить вигідним.

З метою проведення комерційної діяльності на території України 29 березня 1993 р. було зареєстровано ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД». Спочатку основним напрямком діяльності було постачання та сервісне обслуговування різноманітного обладнання корпорації. В подальшому перелік послуг був розширений. В 2004-2005 рр. в Києві був створений власний принтцентр. ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» надає різноманітні послуги своїм клієнтам та є важливим гравцем у своїй галузі. Підприємство діє в межах жорсткого конкурентного середовища. На сьогоднішній день на ринку України представлені практично всі відомі світові гравці даної галузі, такі як Epson, Canon, Hewlett-Packard, Konica Minolta, Ricoh Company, Ltd та інші, тому слід зазначити, що наявність сильної конкуренції суттєво впливає на умови ведення бізнесу.

Основні характеристики підприємства, такі як назва, власник, розмір статутного капіталу, організаційно-правова форма, види діяльності та інші, наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Загальна характеристика ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»

1.	<i>Повна назва підприємства:</i> Товариство з обмеженою відповідальністю «Ксерокс (Україна) ЛТД»
2.	<i>Скорочена назва:</i> ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»
3.	<i>ПІБ власника:</i> Кінцевий бенефіціарний власник є акціонерною компанією, акції якої вільно котируються на Нью-Йоркській фондовій біржі
4.	<i>ПІБ директора:</i> Подгонов Андрій Юрійович
5.	<i>Статус юридичної особи:</i> не перебуває в процесі припинення
6.	<i>Розмір статутного капіталу:</i> 2544,32 грн.
7.	<i>Організаційно-правова форма:</i> Товариство з обмеженою відповідальністю
8.	<i>Форма власності:</i> Приватна
9.	<i>Основний вид діяльності:</i> 33.12 Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення
10.	<i>Інші види діяльності:</i> 18.12 Друкування іншої продукції 77.33 Надання в оренду офісних машин і устаткування, у тому числі комп'ютерів 46.66 Оптова торгівля іншими офісними машинами й устаткуванням 64.91 Фінансовий лізинг 73.11 Рекламні агентства 73.20 Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки 63.11 Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність

Джерело: складено автором на основі [25]

Ксерокс Україна є дочірньою компанією Xerox Limited, оскільки остання володіє часткою розміром 99% у статутному капіталі товариства. На рис. 2.1 представлено схему структури власності Ксерокс (Україна) ЛТД станом на 31 грудня 2022 року. Аналіз представленої структури власності в кінцевому підсумку свідчить про те, що Xerox Holdings Corporation (ХНС) володіє компанією Xerox Limited (XL). Акції Xerox Holdings Corporation (ХНС) котируються на Нью-Йоркській фондовій біржі.

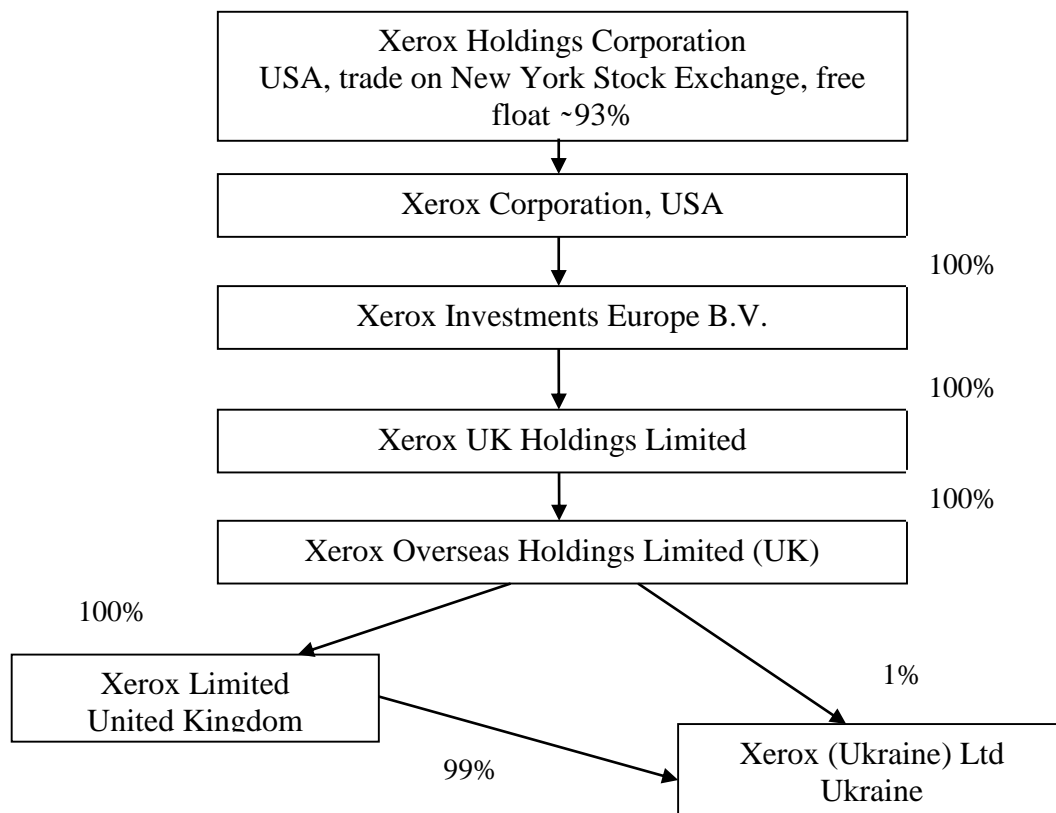

Рисунок 2.1 - Схема структури власності Ксерокс (Україна) ЛТД на 31.12.2022 р.

Джерело: розроблено автором на основі статутних документів ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»

Ксерокс Україна ЛТД в основному займається наступними видами діяльності:

- придбання обладнання Xerox, витратних матеріалів, запасних частин і приладдя;

- маркетинг, продаж і надання в оренду за власний рахунок обладнання, витратних матеріалів, робочих матеріалів і запасних частин Xerox на території України;
- надання гарантійних і сервісних послуг для обладнання Xerox в місцях розташування клієнтів;
- надання поліграфічних послуг, таких як друк рахунків, брошур, банківських виписок та інших документів для замовників в принтцентрі Ксерокс Україна;
- надання інтелектуальних послуг для робочих місць (раніше званих як послуги з управління документообігом), послуг з автоматизації робочих процесів, рішень для управління контентом, управління діджиталізацією та покращення потоків комунікацій з клієнтами Ксерокс Україна на своїй території;
- дослідження кон'юнктури вітчизняного ринку та надання маркетингових послуг материнській компанії з метою підтримки продажів XL дистриб'юторам продукції Ксерокс в Україні;
- технічні послуги, такі як установка і інтеграція обладнання Ксерокс з існуючими системами клієнтів;

Завданнями підприємства є просування на ринку України послуг за трьома основними напрямками:

- інтелектуальні послуги для робочих місць;
- рішення для робочого простору;
- рішення для виробництва.

Інтелектуальні послуги для робочих місць допомагають клієнтам, починаючи від малого бізнесу і закінчуючи транснаціональними підприємствами, оптимізувати їх друк і пов'язаний документообіг, а також бізнес-процеси. Рішення для робочого простору і рішення для виробництва підтримують робочі процеси клієнтів, надаючи їм рішення, побудовані на широкому портфоліо передових пропозицій в області друку та робочих процесів компанії Xerox.

Для ефективного просування своїх послуг компанія створила розгалужену мережу збуту, яка на сьогоднішній день налічує близько п'ятдесяти партнерів, що працюють в більшості регіонів країни. Найбільш широко Ксерокс представлений в Києві, Харкові, Дніпрі, Одесі та Львові. Детальна інформація про дилерську мережу представлена на рис. 2.2.

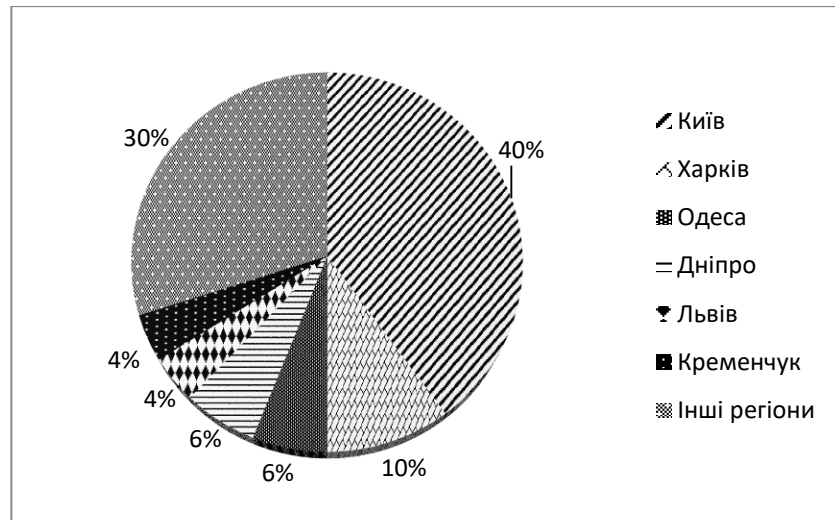

Рисунок 2.2 - Партнери Ксерокс (Україна) ЛТД за регіонами України

Джерело: розроблено автором на основі [19]

Вищим органом Товариства є Загальні збори Учасників (далі - Збори), що складаються з Учасників або призначених ними представників.

Виконавчий орган Товариства здійснює управління поточною діяльністю Товариства. Виконавчий орган Товариства підзвітний Загальним зборам Учасників та організовує виконання їхніх рішень. Виконавчий орган Товариства є одноосібним. Назвою виконавчого органу є "Генеральний директор".

Генеральний директор може мати заступника, який призначається та відкликається за рішенням Загальних зборів Учасників.

За рішенням Загальних зборів Учасників заступник Генерального директора може мати право першого підпису фінансових, комерційних та інших документів Товариства.

Загальна чисельність працівників станом на 31.12.2022 складає 49 співробітників. Кількість працівників, що працюють по договорам підряду, складає 1 особу.

Схема структурних підрозділів Ксерокс (Україна) ЛТД представлено на рис. 2.3.

Рисунок 2.3 - Структурні підрозділи ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»

Джерело: розроблено автором

Будучи частиною міжнародної корпорації, ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» дотримується стратегії корпоративної соціальної відповідальності. Зокрема, компанія приділяє значну увагу питанню зміни клімату, а також забезпечує рівні умови праці для всіх, не зважаючи на вік, стать, сексуальну орієнтацію чи релігійні погляди.

2.2 Аналіз показників результативності діяльності та фінансово-економічного стану підприємства

З метою проведення аналізу показників результативності діяльності та фінансово-економічного стану підприємства використовувалася фінансова, статистична звітність ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД", а також необхідна інформація з облікової системи підприємства, що побудована на основі бухгалтерської

програми "1С 8.2 Підприємство". Для розуміння тенденцій процесів, що відбуваються в компанії, аналіз проводився за період, що охоплює 2020-2022 роки.

В табл. 2.2 наведена інформація, яка характеризує структуру активів та пасивів підприємства, а також динаміку їх зміни протягом 2020-2022 років. Вона дозволяє у загальному вигляді проаналізувати основні тенденції, що відбувалися в компанії.

Дані, які наведені в табл. 2.2, свідчать про те, що валюта балансу підприємства постійно зменшувалася: на 3% в 2021 році у порівнянні з 2020 роком і аж на 17% у 2022 р. порівняно з 2021 р., і це без урахування інфляційних процесів в країні. Така тенденція свідчить про скорочення діяльності підприємства.

Також постійно зменшується частка необоротних активів у структурі активів компанії. Якщо у 2020 році вона становила 38%, то в 2022 році лише 26%. Крім того, рівень зносу основних засобів зріс з 0,688 до 0,853. Це може свідчити про недостатню увагу керівництва до питань своєчасного оновлення необоротних активів і може в подальшому серйозно стримувати розвиток бізнесу і вимагати значних інвестицій в майбутньому.

Серйозне занепокоєння викликає той факт, що в 2020 та 2022 роках ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" мало від'ємний власний капітал, що свідчить про повну залежність від зовнішнього фінансування і створює серйозні загрози фінансовій безпеці підприємства. Показники, які характеризують фінансову стійкість підприємства та ліквідність його активів є значно нижчими за нормативні значення. Це створює значні ризики можливого банкрутства компанії.

Таблиця 2.2 - Структура активів та пасивів ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" та динаміка їх зміни у 2020-2022 роках.

Стаття балансу	Роки						Динаміка зміни					
	2020		2021		2022		2021/2020			2022/2021		
	тис.грн	частка, %	тис.грн	частка, %	тис.грн	частка, %	тис.грн	зміна частки, %	приріст, %	тис.грн	зміна частки, %	приріст, %
Необоротні активи	25 768,4	38	20005,6	30	14387,7	26	-5 762,8	-8	-22	-5 617,9	-4	-28
Оборотні активи, в т.ч.	42 072,0	62	45942,2	70	40311,6	74	3 870,2	8	9	-5 630,6	4	-12
Запаси	10 416,3	15	10090,9	15	9642,9	18	-325,4	0	-3	-448,0	3	-4
Дебіторська заборгованість за товари (роботи, послуги)	18 614,0	27	19554,7	30	13085,2	24	940,7	3	5	-6 469,5	-6	-33
Грошові кошти	11 993,1	18	15548,9	24	16479	30	3 555,8	6	30	930,1	6	6
Інші оборотні активи	1 048,6	2	747,7	1	1104,5	2	-300,9	-1	-29	356,8	1	48
Всього активів	67 840,4	100	65947,8	100	54699,3	100	-1 892,6	0	-3	-11 248,5	0	-17
Власний капітал	-4 422,7	-7	6229	9	-3449	-6	10 651,7	16	241	-9 678,0	-15	-155
Довгострокові зобов'язання	166,6	0,25	6,1	0	177,7	0	-160,5	-0,25	-96	171,6	0	2813
Поточні зобов'язання, в т.ч.	72 096,7	106	59712,7	91	57970,6	106	-12 384,0	-15	-17	-1 742,1	15	-3
за товари (роботи, послуги)	68 295,8	101	57454,6	87	54152,8	99	-10 841,2	-14	-16	-3 301,8	12	-6
розрахунками з бюджетом	2 348,0	3	1329,1	2	1044,8	2	-1 018,9	-1	-43	-284,3	0	-21
з оплати праці та страхування	0,0	0	253,6	0	0	0	253,6	0	0	-253,6	0	-100
інші поточні зобов'язання	1 452,9	2	675,4	1	2773	5	-777,5	-1	-54	2 097,6	4	311
Всього пасивів	67 840,4	100	65947,8	100	54699,3	100	-1 892,6	0	-3,00	-11 248,5	0	-17

Джерело: розроблено автором на основі фінансової звітності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»

В табл. 2.3 наведені показники, які характеризують в найбільш загальному вигляді результативність діяльності ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД".

Таблиця 2.3 – Показники результативності діяльності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» у 2020-2022 рр.

№	Назва показника	Роки			Зміна, %	
		2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
1.	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	161 686,4	174 272,7	113 511,3	7,78	-34,87
2.	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. дол. США по середньорічному курсу *	5 997,27	6 385,95	3 509,94	6,48	-45,04
3.	Чистий дохід від реалізації продукції з урахуванням інфляції (в цінах 2020 р.) **	161 686,40	158 429,73	81 510,34	-2,01	-48,55
4.	Адміністративні витрати, тис. грн.	16 718	17 000	17 246	1,69	1,45
5.	Власний капітал, тис. грн.	-4 422,7	6 229,0	-3 449,0	240,84	-155,37
6.	* середньорічний курс грн. до дол. США	26,96	27,29	32,34	-	-
7.	** річний індекс інфляції	1,05	1,1	1,266	-	-
8.	Валовий прибуток, тис. грн	33 482	29 771	23 026	-11,08	-22,66
9.	Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-110,1	10 651,7	-9 677,9	9774,57	-190,86

Джерело: розроблено автором на основі [33; 39] та фінансової звітності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»

Наведені в табл. 2.3 дані свідчать, що чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2021 році зріс на 7,78% порівняно з 2020 роком, тоді як в 2022 році ми спостерігаємо падіння на 34,87%. Стрімке зниження чистого доходу від реалізації в 2022 році насамперед пояснюється повномасштабною війною, розв'язаною російською федерацією проти України. Проте більш точна картина може бути отримана, якщо даний показник буде проаналізований з урахуванням інфляційних процесів, що відбувалися в країні, або з прив'язкою до однієї з світових вільноконвертованих валют, наприклад долара США.

Для розрахунку величини чистого доходу від реалізації у вільноконвертованій валюті, використовувався середньорічний курс гривні до долару США за відповідний рік, що опублікований на офіційному сайті Національного банку України. Отримані показники свідчать про те, що фактичне зростання чистого доходу в 2021 році становить 6,48%, а його падіння в 2022 р. - 45,04%.

Розраховані показники чистого доходу з урахуванням інфляції показують, що за 2021 рік ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» мало його зниження на 2,01%, при

номінальному зростанні 7,78%. Тобто, ми можемо зробити висновок, що зростання чистого доходу від реалізації в 2021 році навіть не покривало інфляцію. А в 2022 році падіння чистого доходу з урахуванням інфляції склало -48,55% у порівнянні з -34,87 у цінах 2022 року.

Показники чистого прибутку (збитку) свідчать про те, що даний показник має сильні коливання. Так, якщо в 2020 році компанія отримала збиток в розмірі 110,0 тис. грн., то в 2021 році ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» отримала чистий прибуток - 10651,7 тис. грн., а в 2022 році знову збиток, але в набагато більшому розмірі - 9677,9 тис. грн. Основні причини таких фінансових результатів є наступні.

По-перше, в 2020 році у всьому світі, в тому числі й в Україні, розпочалася пандемія коронавірусу і в березні того ж року в нашій країні були запровадженні жорсткі карантинні заходи, які суттєво вплинули на ділову активність бізнесу. Це, з одного боку, зменшило, за оцінкою керівництва компанії, виручку від діяльності принтцентру на 1,5-2% за результатами року, а з іншого - призвело до збільшення витрат підприємства, пов'язаних із підтримкою діяльності в умовах дотримання карантинних обмежень.

По-друге, коливання курсу національної валюти протягом 2020 року призвело до того, що дохід від курсової різниці становив 6601 тис. грн., а витрати в той же час склали - 17513 тис. грн., що зменшило прибутку до оподаткування на 10912 тис. грн.

Схожий вплив на фінансовий результат валютних коливань ми можемо побачити і в 2022 році. Позитивна курсова різниця становила 2860 тис. грн., а від'ємна - 16272 тис. грн. Таким чином підприємство мало збиток від курсових різниць у розмірі 13412 тис. грн. Крім того, в 2022 році величезне значення мало загальне зниження ділової активності в країні внаслідок початку широкомасштабних бойових дій. Про це яскраво може свідчити динаміка зміни валового прибутку від продажу продукції протягом періоду, що аналізується.

В той час як валовий прибуток в 2022 році зменшився на 22,66%, адміністративні витрати підприємства не тільки не зменшилися, а навіть зросли на 1,45%. Це свідчить про те, що керівництво підприємства не змогло оперативно

відреагувати на ті зміни, які відбулися в діяльності компанії. В цій ситуації було б доречно розглянути та впровадити заходи, направлені на скорочення адміністративних витрат.

Показники чистого прибутку (збитку) ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» напряму вплинули на величину власного капіталу. Отримані результати свідчать про те, що за результатами 2022 року керівництво компанії мало скликати загальні збори учасників товариства і розглянути заходи направлені на покращення фінансової ситуації як це передбачено статтею 31 Закону України від 06.02.2018 № 2275-VIII, «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю».

Важливе значення для розуміння процесів, які відбуваються на підприємстві, є вивчення динаміки зміни величини доходів, які отримує компанія від різних видів її операційної діяльності. Для проведення такого аналізу використовувалася інформація з даних управлінської звітності, яка наведена в табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Доходи ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» у 2020-2022 рр. від різних видів операційної діяльності

Стаття доходу, тис. грн.	Роки			Зміна, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Продаж товарів та матеріалів	1 380,6	1357,2	476,3	-1,7	-64,9
Послуги оренди обладнання	13 518,3	12487,8	11613,6	-7,6	-7,0
Послуги сервісного обслуговування обладнання, що надано в оренду	96 553,1	106674,2	64323,1	10,5	-39,7
Послуги сервісного обслуговування обладнання замовників	34 573,1	41422,4	26358,3	19,8	-36,4
Послуги з дослідження ринку та просування продукції Хегох	13 477,3	12024,8	10044,3	-10,8	-16,5
Поліграфічні послуги	2 145,0	301,3	691,3	-86,0	129,4
Послуги учбового центру	39,0	5	4,4	-87,2	-12,0
Всього доходів	161 686,4	174 272,7	113 511,3	7,8	-34,9

Джерело: розроблено автором на основі управлінської звітності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»

Як видно з даних, які наведені в табл. 2.4, основним джерелом доходу ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" є надання різноманітних послуг, в той час як прями

продаж товарів та витратних матеріалів, становить лише 0,85% від загального обсягу доходу у 2020 році і скоротився до 0,42% у 2022 році. В абсолютних цифрах цей вид доходу зменшився майже втричі.

Основним видом послуг, що надається ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» є сервісне обслуговування обладнання, що надане в оренду, а також обслуговування обладнання, що є власністю замовників послуг. Частка цих послуг в загальному обсязі доходу є стабільно високою і становила відповідно у 2020 році 59,7% та 21,4%, у 2021 році - 61,2% та 23,8% і у 2022 році - 56,7% та 23,2%. З наведених даних видно, що в абсолютних цифрах у 2021 році було досить серйозне зростання обсягу вищевказаних послуг - 10,5% та 19,8%, проте вже в 2022 році, на тлі загального падіння виробництва в Україні, маємо стрімке скорочення на 39,7% та 36,4%.

Відносно стабільними на загальному плані виглядають в абсолютних цифрах доходи від надання обладнання в оренду, але вони скорочуються кожного року в середньому на 7%. У більшості випадків, в рамках укладених договорів оренди, пропонуються і супутні послуги із сервісної підтримки переданого устаткування.

Важливою складовою діяльності компанії є надання маркетингових послуг, пов'язаних з дослідженням кон'юнктури ринку та просування продукції під торговою маркою "Херох" в Україні. Основним замовником даних послуг виступає материнська компанія. Частка доходу від даної діяльності коливається в межах від 7% в 2021 році до майже 8,8% у 2022 році, хоча в абсолютному вимірі дохід скоротився за період 2020-2022 рр. на 3433 тис. грн.

Сегментом діяльності, де відбувається суттєве скорочення обсягу доходу, є надання поліграфічних послуг. Так, у порівнянні з 2020 роком дохід у 2022 році скоротився майже втричі і становив всього 691,3 тисяч гривень.

Це пов'язано в першу чергу з тенденціями на ринку даних послуг. Загальний тренд на цифровізацію багатьох процесів у бізнес середовищі, зокрема на рекламному ринку, веде до зменшення обсягу даного ринку, зниження рівня рентабельності.

Керівництвом компанії було прийнято рішення про поступове закриття даного напрямку діяльності. В рамках цієї програми у 2021 році було прийнято рішення про продаж власного принтцентра. На даному етапі ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" отримує доходи від поліграфічної діяльності лише в рамках виконання раніше укладених контрактів.

В табл. 2.5 наведені показники рентабельності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» за досліджуваний період.

Таблиця 2.5 – Показники рентабельності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» у 2020-2022 рр.

№	Назва показника	Роки			Зміна, %	
		2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
1	Рентабельність/збитковість активів, %	-0,16	15,92	-16,04	9939,02	-200,75
2	Рентабельність/збитковість власного капіталу, %	2,52	1179,39	-696,25	46686,39	-159,03
3	Рентабельність/збитковість виробничих фондів, %	-0,31	33,82	-39,91	10959,06	-218,03
4	Рентабельність/збитковість продажу, %	-0,07	6,11	-8,53	9075,85	-239,49

Джерело: розроблено автором на основі [45, с. 235; 49] та фінансової звітності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»

Аналіз динаміки змін показників рентабельності свідчить про те, що отримані результати в першу чергу залежали від величини зміни чистого прибутку (збитку) за відповідний звітний період. Це можна легко перевірити на прикладі показника рентабельності активів, застосувавши метод ланцюгових підстановок. Так в 2021 році рентабельність активів у порівнянні із 2020 роком зросла на 16,08%, при цьому за рахунок збільшення чистого прибутку цей показник зріс на 15,66%, а за рахунок зміни середньорічної вартості активів лише на 0,42%. Схожу картину спостерігаємо і у 2022 році, де падіння рентабельності активів склало -31,96%, в тому числі за рахунок отриманого чистого збитку -30,39%, та за рахунок зміни середньорічної вартості активів -1,57%.

В табл. 2.6 наведена інформація про розраховані показники, які характеризують фінансову стійкість ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» у періоді, що аналізувався.

Отримані результати є незадовільними, оскільки фактично всі вони є нижчими за граничні значення. Так максимальне значення коефіцієнта автономії

становить 0,094 у 2021 році, що більше ніж в 5 раз нижче граничного значення 0,5. А в 2020 та 2022 роках даний показник є взагалі від'ємним, із-за від'ємного власного капіталу.

Таблиця 2.6 – Показники фінансової стійкості ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» у 2020-2022 рр.

№	Назва показника	Граничне значення	Роки			Зміна, %	
			2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
1	Коефіцієнт автономії	$\geq 0,5$	-0,065	0,094	-0,063	244,88	-166,76
2	Коефіцієнт фінансового ризику	≤ 1	-16,339	9,587	-16,859	158,68	-275,85
3	Коефіцієнт фінансової стабільності	≥ 1	-0,061	0,104	-0,059	270,43	-156,87
4	Коефіцієнт перманентного капіталу	$\approx 0,75$	-0,063	0,095	-0,060	250,70	-163,26
5	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів		0,002	0,000	0,003	-95,57	2891,79
6	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\geq 0,3$	-6,789	-2,211	-5,120	-67,44	131,60
7	Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами		-0,718	-0,300	-0,442	58,21	-47,56

Джерело: розроблено автором на основі [45, с. 233; 7, с. 57] та фінансової звітності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»

Важливим є коефіцієнт фінансового ризику, який показує скільки одиниць залучених коштів припадає на кожну одиницю власних. Його значення має бути меншим одиниці, а бажано 0,5. В той час як у ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" в 2021 році розраховане значення дорівнює 9,587, тобто на кожну гривню власних коштів підприємства припадає більше ніж 9 гривень запозичених, що свідчить про критичне значення коефіцієнта фінансового ризику. Ще гірші показники у 2020 та 2022 роках викликані відсутністю власного капіталу у вказаних періодах.

Варто зазначити, що для будь-якого підприємства варто знайти оптимальне співвідношення між часткою власних та запозичених коштів. Це може залежати від галузі в якій працює підприємство, від його бізнес-стратегії та інших факторів. Але в нашому конкретному випадку залежність підприємства від позикових коштів є дуже сильною і рятує підприємство від банкрутства лише той факт, що основна сума заборгованості - це заборгованість перед материнською компанією.

Важливим показником для оцінки фінансової стійкості підприємства є коефіцієнт маневреності власного капіталу, який надає інформацію про те, яка частина власних коштів капіталізована в необоротних активах, а яка вкладена в оборотні. При граничному значенні даного показника 0,3, у всіх звітних періодах розраховане значення є від'ємним, а це свідчить про те, що всі оборотні активи підприємства профінансовані за рахунок запозичених коштів.

В табл. 2.7 наведені розраховані показники, що характеризують ліквідність ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» у 2020-2022 р. Отримані результати свідчать про те, що лише показник абсолютної ліквідності в 2021 та 2022 роках та показник швидкої ліквідності у 2021 році знаходяться в межах граничних значень. Це свідчить про те, що підприємство має проблеми з ліквідністю і не в змозі своєчасно розраховуватися за своїми поточними зобов'язаннями.

Таблиця 2.7 – Показники ліквідності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» у 2020-2022 р.

№	Назва показника	Граничне значення	Роки			Зміна, %	
			2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
1	Коефіцієнт платоспроможності	>1	0,582	0,769	0,693	32,14	-9,89
2	Коефіцієнт поточної ліквідності	>2	0,584	0,769	0,695	31,85	-9,62
3	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-1	0,439	0,600	0,529	36,74	-11,89
4	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,6	0,166	0,260	0,284	56,54	9,17

Джерело: розроблено автором на основі [46] та фінансової звітності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»

В табл. 2.8 наведені показники, що характеризують ділову активність ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» у 2020-2022 р.

Коефіцієнти оборотності не мають конкретних граничних значень і їх значення сильно залежать від галузі в якій працює підприємство. Тому тут важливо порівнювати значення підприємства із середніми по галузі, а також аналізувати динаміку їх змін. Отримані значення коефіцієнтів оборотності в основному мають тенденцію до зниження, що свідчить про негативний сценарій розвитку підприємства.

Таблиця 2.8 – Показники ділової активності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» у 2020-2022 р.

Назва показника	Роки			Зміна, %	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Коефіцієнт оборотності активів	2,38	2,61	1,88	9,62	-27,77
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,98	3,96	2,63	-0,48	-33,54
Коефіцієнт оборотності запасів	18,03	17,00	11,50	-5,76	-32,31
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	8,68	8,81	6,71	1,46	-23,81
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2,25	2,64	1,93	17,36	-27,05
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	37,02	32,72	23,46	-11,61	-28,31
Фондомісткість, грн./грн.	0,16	0,12	0,13	-25,31	3,93
Фондоозброєність, тис. грн./ос.	527,78	424,88	287,61	-19,50	-32,31
Фондовіддача, грн./грн.	6,13	8,20	7,89	33,89	-3,78
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,688	0,771	0,853	12,09	10,68

Джерело: розроблено автором на основі [44, с. 29; 52] та фінансової звітності ТОВ «Ксерокс (Україна)

ЛТД»

Важливими показниками для оцінки ділової активності підприємства є ті, які показують рівень ефективності використання основних фондів компанії, такі як фондівіддача, та обернений до нього фондомісткість. Фондовіддача показує, яка кількість продукції (послуг) випускається на 1 гривню основних фондів. Отримані результати показують, значне зростання фондівіддачі в 2021 році та невелике її зменшення (-3,78%) на фоні стрімкого падіння чистого доходу (-34,87%) в 2022 році. Це свідчить про ефективне застосування наявних основних засобів. В той же час керівництву компанії варто звернути увагу на ступінь зносу основних засобів товариства, який є досить значним і з кожним роком лише погіршується. Стримуючим фактором для материнської компанії на здійснення значних капітальних інвестицій у основні засоби ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" є активні бойові дії на території України. Саме це зупинило реалізацію проекту з групою Метінвест, де планувалося вкласти значні кошти в нові основні засоби.

Таким чином, після аналізу показників результативності діяльності та фінансово-економічного стану підприємства можна зробити висновок про те, що більшість показників, які характеризують фінансову стійкість компанії, ліквідність

активів підприємства є незадовільними, суттєво нижчими за граничні значення. В 2022 році був отриманий чистий збиток у розмірі 9677,9 тис. грн., що призвело до значного зниження всіх показників рентабельності, а також власний капітал підприємства став від'ємним і становив - 3449 тис. грн. Все це разом свідчить про те, що підприємство перебуває у скрутному фінансовому становищі.

2.3 Діагностика фінансової безпеки підприємства

В попередньому підрозділі ми провели оцінку результативності діяльності та фінансово-економічного стану підприємства, проте цього недостатньо для повноцінної діагностики рівня фінансової безпеки компанії. Для цього мають бути використані спеціальні методи, доцільність застосування яких була детально описана у першому розділі даної роботи. Для аналізу застосуємо такі:

- індикаторний метод за методикою Кім Ю. Г.;
- інтегральний метод за методикою Швець Ю. О. та Цикало К. С.;
- якісний метод Орлової В. В.

В табл. 2.9 наведені показники ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД», які використані для визначення рівня фінансової безпеки за методикою Кім Ю. Г.

Таблиця 2.9 – Показники ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» для визначення рівня фінансової безпеки у 2020-2022 рр. за методикою Кім Ю. Г.

Група показників	Найменування коефіцієнта	Нормативне значення	Роки		
			2020	2021	2022
1	2	3	4	5	6
1. Коефіцієнти структури капіталу	Коефіцієнт автономії	$\geq 0,5$	-0,065	0,094	-0,063
	Коефіцієнт заборгованості	< 0.4	1,065	0,906	1,063
	Коефіцієнт фінансового ризику	≤ 0.5	16,330	9,591	16,847
	Коефіцієнт поточної заборгованості	< 0.5	1,063	0,905	1,060
2. Коефіцієнти, які відображають рівень ділової активності	Коефіцієнт оборотності активів	\uparrow	2,377	2,605	1,882
	Коефіцієнт оборотності капіталу	динаміка зміни	-37,019	192,961	81,663

Закінчення таблиці 2.9

1	2	3	4	5	6
3. Коефіцієнти рентабельності	Рентабельність/збитковість оборотного капіталу, коеф.	↑	-0,003	0,232	-0,240
	Рентабельність/збитковість власного капіталу (ROE) за чистим прибутком, коеф.	↑	-0,025	1,710	-2,806
	Рентабельність/збитковість всіх активів (ROA), коеф.	↑	-0,001	0,061	-0,085
4. Коефіцієнти ефективності використання грошових коштів	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\geq 0,3$	-6,826	-2,212	-5,172
5. Коефіцієнти платоспроможності (ліквідності)	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,8	-0,063	0,095	-0,060
	Коефіцієнт абсолютної платоспроможності	$> 0,2$	0,166	0,260	0,284
	Коефіцієнт поточної платоспроможності	> 1	0,436	0,597	0,521
	Коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованостей	> 1	0,273	0,340	0,242

Джерело: розроблено автором на основі [22] та фінансової звітності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»

Отримані значення свідчать про те, що в 2020 та 2022 роках всі показники для яких встановлені нормативні значення знаходяться не в межах норми, крім показника абсолютної ліквідності за 2022 рік. Динаміка показників оборотності активів та капіталу є негативною. За рахунок того, що діяльність компанії як в 2020 так і в 2022 роках була збитковою, значення всіх показників рентабельності є від'ємними у цих звітних періодах. Для порівняння у 2021 році показник абсолютної ліквідності є вищим за нормативне значення і становив 0,26. Крім того, значення всіх інших показників, незважаючи на те, що вони не досягнули нормативних значень, були суттєво вищими за відповідні показники 2020 року. Тобто, спостерігалися позитивні тенденції, які могли свідчити про початок процесу оздоровлення підприємства, проте ці позитивні зміни були зруйновані у 2022 році.

Таким чином, наведені в табл. 2.9 дані дозволяють зробити висновок про те, що рівень фінансової безпеки підприємства є критичним і особливо ця ситуація загострилася у 2022 році. Слід однак зазначити, що методика Кім Ю. Г. має і певні недоліки, які можна побачити, для прикладу, при аналізі отриманих результатів за

2021 рік. Вона не дає однозначної відповіді про стан фінансової безпеки підприємства, коли частина показників відповідає нормативним значенням, а інша ні. В такому випадку це питання залишається на розсуд керівництва.

Ця проблема може бути вирішена при розрахунку інтегрального показника за методикою Швець Ю. О. та Цикало К. С. В табл. 2.10 наведені показники, які використовуються для розрахунку інтегрального показника за періоди діяльності товариства, що досліджуються.

Для обчислення показника фінансової безпеки використовується формула (1.2) із застосуванням вагових коефіцієнтів, що наведені в табл. Б.2.

Таблиця 2.10 – Показники ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» для визначення рівня фінансової безпеки у 2020-2022 рр. за методикою Швець Ю. О. та Цикало К. С.

№	Показник	Роки		
		2020	2021	2022
1	Фондовіддача (F_v), грн./грн.	6,127	8,203	7,893
2	Коефіцієнт придатності основних засобів ($K_{пр.оз}$)	0,312	0,229	0,147
3	Коефіцієнт покриття ($K_{покр.}$)	0,584	0,769	0,695
4	Коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_{шв.л.}$)	0,439	0,600	0,529
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K_{абс.л.}$)	0,166	0,260	0,284
6	Коефіцієнт автономії ($K_{авт.}$)	-0,061	0,104	-0,059
7	Коефіцієнт фінансової стійкості ($K_{ф.ст.}$)	-0,061	0,104	-0,059
8	Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності ($K_{ф.нез.}$)	-1,061	-0,896	-1,059
9	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-6,789	-2,211	-5,120
10	Співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості, коеф.	3,793	3,278	3,378
11	Коефіцієнт зміни оборотності оборотних коштів	0,050	-0,005	-0,335
12	Коефіцієнт зміни валюти балансу	0,026	-0,017	-0,098
13	Коефіцієнт зміни чистого прибутку	-1,010	97,746	-1,909
14	Рентабельність/збитковість ВК ($P_{вк}$), коеф.	0,025	11,794	-6,963
15	Рентабельність/збитковість активів ($P_{а}$), коеф.	-0,002	0,159	-0,160
16	Рентабельність/збитковість продажу ($P_{прод.}$), коеф.	-0,001	0,061	-0,085

Джерело: розроблено автором на основі [51] та фінансової звітності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»

Отримані інтегральні значення фінансової безпеки підприємства наведені в табл. 2.11.

Таблиця 2.11 – Значення рівня фінансової безпеки ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» у 2020-2022 рр. за методикою Швець Ю. О. та Цикало К. С.

Показник	Роки		
	2020	2021	2022
Рівень фінансової безпеки, коеф.	-0,104	6,616	-0,220

Джерело: розроблено автором на основі [51] та фінансової звітності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»

Отримані результати, можливо оцінити із застосуванням критеріїв, що наведені в табл. 1.1. Беручи їх до уваги, наведені в табл. 2.11 дані свідчать про те, що рівень фінансової безпеки ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» у 2020 та 2022 роках є критичним, що співпадає з оцінками за методикою Кім Ю. Г. В той же час, варто доволі скептично віднестися до отриманого результату у 2021 році, де значення інтегрального показника дорівнює 6,616 і це мало б свідчити про те, що стан підприємства є відмінним. Основний внесок у розмірі 5,865 в цей результат забезпечив показник "коефіцієнт зміни чистого прибутку", який у 2021 році становив 97,746, та має ваговий коефіцієнт 0,06. Без його врахування результат був би на рівні 0,751, що могло б свідчити про незадовільний рівень фінансової безпеки. З цього можна зробити висновок, що при підрахунку інтегрального показника варто звертати увагу на отримані значення його складових і у разі наявності будь-яких "аномальних" результатів проводити додатковий аналіз.

Для оцінки рівня фінансової безпеки також можна використати модель Орлової В. В., застосовуючи формулу (1.3) та аналізуючи фінансовий стан, а також конкурентоспроможність підприємства.

Як видно з вищенаведених розрахунків ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» має незадовільний фінансовий стан, який можна оцінити як кризовий. Щодо конкурентних спроможностей підприємства, то їх можна оцінити на середньому або навіть високому рівні, оскільки підприємство належить до міжнародної групи Херох, що передбачає забезпечення його усіма передовими технологіями, які виникають на ринку копіювальної техніки. Слід зазначити, що підприємство

працює на висококонкурентному ринку, де представлена більшість світовим компаній, але, не зважаючи на це, воно не поступається нікому з інших гравців.

Таким чином, фінансову безпеку ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД можна задати наступними формулами:

$$\text{ФБ} = \{(1,0,0), (0,0,1)\}; , \quad (2.1)$$

або

$$\text{ФБ} = \{(0,1,0), (0,0,1)\}; , \quad (2.2)$$

Відповідно до табл. 1.2, отриманий результат свідчить про сильний вплив зовнішніх загроз.

Для оцінки загального стану фінансової безпеки підприємства була проведена оцінка ризику банкрутства. Для цього були використані багатофакторні моделі Спрінгейта Г. та Матвійчука А. В.

В табл. 2.12 наведені показники, розраховані за даними фінансової звітності ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" за 2020-2022 роки для застосування моделі Спрінгейта Г.

Для подальших розрахунків була використана формула (1.5).

Таблиця 2.12 – Показники, розраховані за даними фінансової звітності ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" за 2020-2022 роки для застосування моделі Спрінгейта Г.

Коефіцієнт в моделі	Роки		
	2020	2021	2022
x1	-0,445	-0,209	-0,326
x2	0,053	0,198	-0,177
x3	0,050	0,219	-0,167
x4	2,383	2,643	2,075

Джерело: розроблено автором на основі [50] та фінансової звітності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»

Підставляючи у формулу (1.5) дані з табл. 2.12 ми отримаємо наступні дані інтегрального індикатора ймовірності банкрутства по роках:

- 2020 рік: $Z = 1,03*(-0,445) + 3,07*0,053 + 0,66*0,050 + 0,4*2,383 = 0,692$;
- 2021 рік: $Z = 1,03*(-0,209) + 3,07*0,198 + 0,66*0,219 + 0,4*2,643 = 1,595$;
- 2022 рік: $Z = 1,03*(-0,326) + 3,07*(-0,177) + 0,66*(-0,167) + 0,4*2,075 = -0,159$;

Розраховані дані свідчать про те, що вірогідність банкрутства в 2020 та в 2022 роках є високою, Z-показник є меншим за 0,862, а в 2021 році вірогідність банкрутства оцінюється як середня, оскільки Z-показник знаходиться в діапазоні від 0,862 до 2,45. Отримані результати підтверджують висновки, які були зроблені під час аналізу рівня фінансової безпеки підприємства.

З метою підтвердження отриманих результатів за моделлю Спрінгейта Г., додатково застосуємо модель Матвійчука А. В., яка враховує українські реалії ведення бізнесу та складання фінансової звітності.

В табл. 2.13 наведені показники, розраховані за даними фінансової звітності ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" за 2020-2022 роки для застосування моделі Матвійчука А. В.

Таблиця 2.13 – Показники, розраховані за даними фінансової звітності ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" за 2020-2022 роки для застосування моделі Матвійчука А. В.

Коефіцієнт в моделі	Роки		
	2020	2021	2022
x1	1,633	2,296	2,802
x2	2,243	2,919	1,958
x3	-36,558	27,978	-32,911
x4	0,420	0,378	0,482
x5	-0,714	-0,300	-0,438
x6	1,065	0,906	1,063
x7	-0,061	0,104	-0,059

Джерело: розроблено автором на основі [30] та фінансової звітності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»

Підставляючи у формулу (1.7) дані з табл. 2.13 ми отримаємо наступні дані інтегрального індикатора ймовірності банкрутства по роках:

- 2020 рік: $Z = 0,033 \cdot 1,633 + 0,268 \cdot 0,243 + 0,045 \cdot (-36,558) - 0,018 \cdot 0,420 - 0,004 \cdot (-0,714) - 0,015 \cdot 1,065 + 0,702 \cdot (-0,061) = -1,050$;
- 2021 рік: $Z = 0,033 \cdot 2,296 + 0,268 \cdot 2,919 + 0,045 \cdot 27,978 - 0,018 \cdot 0,378 - 0,004 \cdot (-0,300) - 0,015 \cdot 0,906 + 0,702 \cdot (0,104) = 2,171$;

- 2022 рік: $Z = 0,033*2,802 + 0,268*1,958 + 0,045*(-32,911) - 0,018*0,482 - 0,004*(-0,438) - 0,015*1,063 + 0,702*(-0,059) = -0,928$;

Розраховані дані свідчать про те, що вірогідність банкрутства в 2020 та в 2022 роках є високою, Z-показник є меншим за 1,104, а в 2021 році вірогідність банкрутства оцінюється як низька, оскільки Z-показник, який становить 2,171, є вищим за 1,104. В цілому отримані результати за методикою Матвійчука А. В. підтверджують висновки, які були зроблені при застосуванні методики Спрінгейта Г.

Таким чином, за результатами проведеного аналізу можна зробити висновок про те, що діяльність підприємства протягом періоду 2020-2022 років має тенденцію до скорочення і проявляється у падінні обсягів продажів товарів та послуг у 2020 році, а особливо у 2022, зниженні рентабельності бізнесу. Така картина в першу чергу пов'язана з дією зовнішніх факторів, таких як пандемія Covid-19 у 2020 році та розпочата росією повномасштабна війна у 2022 році. Підприємство перебуває у скрутному фінансовому стані. Застосовуючи методику Кім Ю. Г. можна зробити висновок про те, що рівень фінансової безпеки у 2020 та особливо 2022 році є незадовільним. Такі висновки підтверджуються даними розрахованого інтегрального показника за методикою Швець Ю. О. та Цикало К. С. Застосування моделей Спрінгейта Г. та Матвійчука А. В. підтвердили високу вірогідність банкрутства ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД".

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЄКТУ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «КСЕРОКС (УКРАЇНА) ЛТД»

3.1 Визначення перспективних напрямків розвитку підприємства в контексті його фінансової безпеки

Аналіз, який був проведений в другому розділі даної роботи, засвідчив, що ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" перебуває в скрутному фінансовому становищі, рівень фінансової безпеки є незадовільним, а вірогідність банкрутства підприємства є високою. В таких умовах керівництво компанії має спланувати та реалізувати певний комплекс заходів для того, щоб покращити ситуацію, що склалася. При цьому варто застосовувати різноманітний набір науково обґрунтованих методів та інструментів, які були детально розглянуті в п. 1.3 з урахуванням специфіки діяльності товариства.

В першу чергу варто впровадити на підприємстві ефективно діючий механізм фінансової безпеки. Варто зазначити, що окремі його елементи вже існують в компанії, але їх варто об'єднати в єдину ефективно функціонуючу систему.

Одним з перших кроків, на нашу думку, є визначення одного із співробітників фінансового відділу відповідальним за підготовку для керівництва необхідних даних, які характеризують стан фінансової безпеки підприємства на регулярній основі, не менш як один раз на місяць після закриття звітного періоду. Ці обов'язки призначеного співробітника, мають бути чітко прописані в посадовій інструкції.

Також в рамках застосування методу економічного стимулювання і фінансової відповідальності потрібно внести зміни в положення про преміювання з метою заохочення персоналу належного виконання своїх посадових обов'язків в

даній сфері. Одним із критеріїв преміювання даного співробітника має бути своєчасна та якісна підготовка визначеної інформації з питань забезпечення фінансової безпеки.

Наказом директора ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" має бути затверджене та впроваджене Положення про заходи із забезпечення фінансової безпеки компанії, в якому мають зокрема бути визначені: набір показників підприємства, які контролюються на постійній основі, порядок та строки їх розрахунків, а також терміни надання для розгляду керівництвом.

На нашу думку варто розглянути як один із можливих варіантів методичку Швець Ю. О. та Цикало К. С. для розрахунку інтегрального показника рівня фінансової безпеки, яка за результатами розрахунків, що були наведені в п. 2.3, досить об'єктивно показує реальний стан речей на підприємстві.

Вибрана методика має застосовуватися на постійній основі протягом декількох звітних періодів для того, щоб мати інформацію не тільки про поточний стан фінансової безпеки, а й порівняльну інформацію протягом певного періоду, для того щоб відстежувати тенденції в процесах, що відбуваються.

Оскільки вся необхідна інформація для розрахунку визначених показників міститься в обліковій системі підприємства і ґрунтується на даних фінансової та управлінської звітності, потрібно максимально автоматизувати процес збору та обробки необхідної інформації. Для цього варто замовити у компанії, яка займається технічною підтримкою облікової системи ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД", додаткову управлінську звітність з питань фінансової безпеки. Ця звітність повинна дозволяти розраховувати затверджені показники на встановлену звітну дату, надавати інформацію про їх динаміку за визначені користувачем періоди, кількісно розкривати вплив різних факторів на обрані показники, наводити дані про відхилення розрахованих показників від їх нормативних значень та ін.

Слід усунути певні недоліки у питаннях ведення бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності, які можуть впливати на якість наданої інформації. Так під час нарахування зносу транспортних засобів (первісна вартість становить 552 тис. грн.) термін їхнього корисного використання був визначений як 5 років,

виходячи з мінімальних термінів амортизації згідно норм Податкового Кодексу України, без урахування очікуваного періоду їх використання. Крім того, ліквідаційна вартість цих основних засобів визначалася як така, що дорівнює нуль. Хоча очевидно, що автотранспортний засіб, який експлуатувався лише п'ять років, не може мати нульову залишкову вартість.

Крім автомобілів, у ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" є значна кількість необоротних активів, які не мають залишкової вартості, але продовжують експлуатуватися. Це також може свідчити про неправильне визначення строку їх корисного використання і як наслідок впливає на розмір амортизаційних витрат.

Варто провести коригування облікових оцінок, стосовно амортизації автотранспортних засобів, збільшивши термін амортизації до економічно обґрунтованих. Це зменшить витрати підприємства і покращить його фінансові результати. Також необхідно провести процедуру переоцінки основних засобів з нульовою залишковою вартістю. Сума дооцінки буде відображена у складі власного капіталу, що позитивно вплине на показники, що характеризують фінансову безпеку.

Суттєву загрозу фінансовій безпеці підприємства, створює наявність серед поточних зобов'язань великої суми валютної заборгованості перед материнською компанією. Станом на кінець 2022 року поточна кредиторська заборгованість за товари (роботи, послуги), що обліковується в іноземній валюті, становила 1325,5 тис. доларів США, крім того наявна заборгованість за нарахованими відсотками по товарному кредиту в сумі 74,5 тис. доларів США. В майбутньому, після лібералізації політики НБУ стосовно курсу валют, це створить для товариства серйозні загрози, оскільки національна валюта має тенденцію до девальвації відносно долара США, що веде до виникнення значних збитків від від'ємних курсових різниць. Тобто, зниження курсу національної валюти на одну гривню відносно долара США веде до виникнення додаткових витрат на суму близько 1,4 млн. гривень. Така ситуація була, наприклад, у 2022 році, коли збитки від курсових різниць становили 13412 тис. грн. Тому керівництву варто подати на розгляд загальних зборів учасників товариства пропозицію про збільшення статутного

капіталу підприємства і внесення в якості внеску учасника частини наявної заборгованості ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" перед материнською компанією. Таким чином можна буде вирішити зразу декілька питань, а саме: збільшити розмір власного капіталу і одночасно зменшити суму поточної кредиторської заборгованості, що буде впливати на більшість показників, які важливі для фінансової безпеки.

Одним із можливих напрямків поліпшення стану фінансової безпеки є розгляд можливості розвитку нового напрямку діяльності компанії. Для цього варто провести SWOT - аналіз бізнесу підприємства. Його результати відображено на рис. 3.1.

<p>Сильні сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> • Імідж надійного партнера. • Добре вивчений ринок та потреби покупців (30+ років на ринку). • Висококваліфікований персонал. • Широка лінійка продукції. 	<p>Можливості</p> <ul style="list-style-type: none"> • Можливості, що забезпечуються належністю до міжнародної компанії. • Необхідність широкого запровадження електронного документообігу. <p>Поле СІМ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Постачання продукції Ксерокс, що максимально відповідає запитам вітчизняних споживачів. 2. Надання сервісних послуг високої якості з використанням оригінальних витратних матеріалів. 3. Швидке реагування на зміни кон'юнктури ринку. 4. Розвиток нових ринків (впровадження системи електронного документообігу на підприємствах). 	<p>Загрози</p> <ul style="list-style-type: none"> • Загрози, що пов'язані з війною (ризик знищення майна та інше). • Висока інфляція. • Сповільнення економічного зростання України. <p>Поле СІЗ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміна операційної та фінансової політики компанії в умовах воєнного стану; (допомога від материнської компанії). 2. Розосередження складських запасів та виробничих потужностей (перенесення принтцентра в безпечний регіон).
<p>Слабкі сторони</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сильна конкуренція на ринку обмежує прибутковість компанії. • Наявність великої валютної кредиторської заборгованості створює значні валютні ризики. 	<p>Поле СЛМ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зменшення валютних ризиків шляхом внесення права-вимоги материнської компанії до статутного капіталу. 2. Політика компанії, що направлена на утримання частки на ринку за рахунок підтримки материнської компанії (в подальшому її можливе збільшення). 	<p>Поле СЛЗ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гнучка політика по перегляду існуючих та укладанню нових контрактів в умовах воєнного стану. 2. Ефективне використання податкових стимулів, що запроваджуються державою на період дії воєнного стану.

Рисунок 3.1 – SWOT-аналіз ТОВ «Ксерокс Україна ЛТД»

Джерело: розроблено автором

При цьому, також важливо оцінити яке місце в структурі доходів ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" займають уже існуючі види діяльності і спрогнозувати їх подальший можливий розвиток. Для цього можна скористатися матрицею портфельного аналізу, розробленою компанією БКГ, які зображена на рис. 3.2.

Рисунок 3.2 – Матриця БКГ ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД»

Джерело: розроблено автором

Як видно з рис. 3.2, на сьогоднішній день можна виділити декілька основних напрямків діяльності компанії «Ксерокс (Україна) ЛТД», перспективи розвитку яких можна описати наступним чином.

Пандемія Covid-19 та розв'язана російською федерацією повномасштабна війна призвели до суттєвого зменшення обсягів діяльності та рентабельності принтцентра компанії. Цей напрям діяльності можна віднести до групи «собак» і тому керівництво прийняло рішення про його ліквідацію. Вважається, що 2023 рік буде роком повного закриття цього виду бізнесу, а прогнозні доходи оцінюються на рівні 300 тис. гривень.

Основним напрямком діяльності, який приносить найбільші доходи і не потребує нових, значних інвестицій, є надання в оренду обладнання та його сервісне обслуговування, а також сервісне обслуговування обладнання, що є

власністю клієнтів. Допоміжним до цих видів діяльності є продаж витратних матеріалів та комплектуючих. Після значного падіння в 2022 році, очікується відновлення даного сектору діяльності в 2023-2025 роках на рівні не нижче збільшення ВВП країни у відповідні періоди.

Важливим напрямком діяльності буде залишатися надання маркетингових послуг материнській компанії по просуванню продукції під торговою маркою "Херох" на ринку України. Очікується зростання доходів від даного напрямку діяльності на рівні 4-8% протягом періоду 2023-2025 роки.

Новим перспективним напрямком розвитку, що потребує значних інвестицій, але також може забезпечити високий прибуток, є надання в користування спеціалізованого програмного забезпечення корпорації "Херох" для розробки інтернет-магазинів в сфері поліграфії.

3.2 Обґрунтування проєкту підвищення рівня фінансової безпеки підприємства

Як зазначалося раніше, для суттєвого покращення рівня фінансової безпеки необхідно, щоб засновники ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" розглянули можливість збільшення статутного капіталу підприємства і внесення в якості внеску учасника частини наявної заборгованості ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" перед материнською компанією. Можливість реалізації такого рішення прямо передбачена статтею 13 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" де вказано, що внесками учасників можуть бути гроші, цінні папери та інше майно. На нашу думку, варто розглянути варіант збільшення статутного капіталу на величину, що є еквівалентною сумі 700 тис. доларів США, що становить близько 50% наявної заборгованості перед материнською компанією. Виходячи з поточної ситуації в країні, можна

припустити, що курс НБУ на дату здійснення операції буде дорівнювати 37,50 грн. за один долар США, то це призведе до наступних наслідків:

- власний капітал товариства збільшиться на величину 26250,0 тисяч гривень;
- на аналогічну величину зменшиться сума поточної кредиторської заборгованості за отримані товари, послуги;
- одночасне збільшення величини власного капіталу та зменшення поточної кредиторської заборгованості приведе до суттєвого покращення показників, які характеризують фінансову стійкість та ліквідність;
- зменшення заборгованості перед материнською компанією призведе до зменшення суми фінансових витрат за нарахованими відсотками за користування товарним кредитом. На сьогоднішній день, згідно умов укладених контрактів, у разі затримки оплати за отримані товари (послуги) більше ніж на 60 днів, за користування товарним кредитом нараховуються відсотки за ставкою LIBOR USD 3М + 2%. При внесенні в статутний капітал заборгованості у розмірі 700 тис. доларів США, сума фінансових витрат може зменшитися у два рази порівняно з 2022 роком, коли вони склали 1714,5 тис. грн.;
- зменшення заборгованості в іноземній валюті за отриманими товарами та нарахованими відсотками по товарному кредиту призведе до зменшення валютного ризику, пов'язаного із прогнозованою девальвацією національної валюти по відношенню до долара США.

Дана пропозиція є дуже важливою і дозволяє в законний спосіб дуже швидко вирішити проблему наявної у підприємства валютної кредиторської заборгованості. Без її розв'язання неможливо говорити про реальне оздоровлення фінансового стану підприємства. Фактичний вплив цієї операції на показники, що характеризують фінансову безпеку буде розглянуто в п. 3.3.

Другим напрямком підвищення фінансової безпеки є реалізація проєкту по наданню в користування клієнтам спеціалізованого програмного забезпечення для створення Інтернет-магазинів виробників поліграфічної продукції.

Цей напрям вже реалізується корпорацією Xerox в деяких країнах. Дане програмне забезпечення є сумісним з обладнанням торгової марки Xerox і дозволяє суттєво підвищити ефективність його використання для великих типографій, а для їхніх замовників, через зручний інтерфейс Інтернет-магазину, будуть надаватися додаткові сервіси для розробки та формування замовлення на поліграфічну продукцію, здійснюватиметься його оплата, контролюватиметься процес виготовлення і т. ін.

Підвищення якості обслуговування клієнтів сприяє з одного боку збільшенню кількості замовлень, а з іншого дозволяє оптимізувати витрати підприємства на їх виконання. Досвід впровадження аналогічних проєктів в інших країнах свідчить про те, що він є цікавим для виробників поліграфічної продукції і показує зростання попиту на цю послугу в діапазоні 10-20%.

Основу даного проєкту буде становити спеціалізоване програмне забезпечення, вартість якого на сьогоднішній день становить 60 тис. доларів США. Ця сума буде інвестована на початку реалізації проєкту. Також потрібні будуть щомісячні витрати, які пов'язані з хостингом даного ПЗ.

Для оцінки доцільності його реалізації вважаємо, що орієнтовний термін реалізації становить чотири роки. Показники, які характеризують проєкт, такі як: чиста поточна вартість (NPV), внутрішня ставка дохідності (IRR), індекс дохідності, період окупності, фінансовий результат для цілей податкової та фінансової звітності залежить від багатьох чинників. Тому варто розглянути декілька можливих сценаріїв: песимістичний, оптимістичний та помірний.

В табл. 3.1 наведені дані, які дають прогноз основних макроекономічних показників в Україні на період 2023-2025 роки, зокрема курс гривні до долара США, темпи зростання ВВП, рівень інфляції. Для визначення цих даних була використана інформація із дослідження, яке провела Фінансова група "ДРАГОН КАПІТАЛ ФІНАНС" [56], показники оприлюднені 2 листопада 2023 року

Міністерством фінансів Україна на офіційному сайті КМУ у зв'язку із завершенням підготовки проєкту Державного бюджету для розгляду у другому читанні [42], а також дані про облікову ставку НБУ та відсоткові ставки по запозиченням розміщені на офіційному сайті Національного банку України [31; 38]. Ці дані будуть використані для розрахунку фінансових результатів діяльності підприємства та його фінансового стану протягом вищевказаних років.

Таблиця 3.1 - Дані для розрахунку фінансових результатів діяльності підприємства

Показник	Роки		
	2023	2024	2025
Індекс інфляції, %	9,00	8,00	8,00
Курс долара США, грн./за 1 доллар			
• песимістичний сценарій	38,6	43	45
• помірний сценарій	37,5	41	43
• оптимістичний сценарій	37	39	41
Зростання ВВП, %			
• песимістичний сценарій	4,00	4,00	4,00
• помірний сценарій	6,00	6,00	6,00
• оптимістичний сценарій	8,00	8,00	8,00

Джерело: розроблено автором на основі [56; 42; 31; 38]

В табл. 3.2 наведені дані, щодо надходжень та витрат грошових коштів по проєкту при песимістичному сценарії.

Таблиця 3.2 – Надходження та витрати грошових коштів для проєкту «Інтернет-магазин поліграфічних послуг» за песимістичного сценарію

Показник	Роки реалізації проєкту				
	2023	2024	2025	2026	2027
Кількість абонентів у звітному році, ос.		8	9	10	11
Темп приросту кількості абонентів, %	10,00				
Темп приросту плати за кількість транзакцій, %	8,00				
Фіксована абонплата, грн.		10 000	10 000	10 000	10 000
Змінна плата за кількість транзакцій, грн.		2 000	2 160	2 333	2 520
Всього надходження грошових коштів, грн.		1 152 000	1 313 280	1 479 960	1 652 640
Всього витрати грошових коштів, грн.		130 800	141 264	152 565	164 770
Грошовий потік, CF, грн.		877 200	1 026 096	1 179 399	1 337 630

Джерело: розроблено автором

Дані розрахунків, що наведені в табл. 3.2 були використані для обчислення теперішньої вартості інвестиції в проєкт та інших показників його ефективності. Отримані результати наведені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3 - Розрахунок показників ефективності інвестиції в проєкт «Інтернет-магазин поліграфічних послуг» при песимістичному сценарії

Показник	Роки реалізації проєкту					Всього за проєктом
	2023	2024	2025	2026	2027	
Розмір інвестиції, I, грн.	2 316 000					2 316 000
Дохід від реалізації проєкту, грн.		1 152 000	1 313 280	1 479 960	1 652 640	
Витрати від реалізації проєкту, грн.		709 800	720 264	731 565	743 770	
Додатковий прибуток від реалізації проєкту, грн.		442 200	593 016	748 395	908 870	
Грошовий потік, CF, грн.		1 021 200	1 172 016	1 327 395	1 487 870	1 021 200
Ставка дисконтування, R, %		35	35	35	35	35
Значення коефіцієнту дисконтування		0,74074	0,5487	0,40644	0,30107	
Дисконтований грошовий потік, грн.		756 444	643 085	539 506	447 953	2 386 988
Чистий грошовий потік NPV на кінець звітного року, грн.		-1 559 556	-916 471	-376 965	70 988	70 988
IRR, %						36,80
Термін окупності, років						3,84

Джерело: розроблено автором

Наведені в табл. 3.3 дані свідчать про те, що NPV проєкту становить 70 988 грн., тобто він є прибутковим. Термін окупності проєкту складає 3,84 р., внутрішня норма дохідності (IRR) дорівнює 36,80 %, а індекс дохідності інвестиції буде становити 1,03. Прибуток від нового проєкту зростає від 442,2 тис. грн. в перший рік його реалізації до 908,9 тис. грн. Таким чином, можна зробити висновок що реалізація даного проєкту за наведених умов є доцільною.

В табл. 3.4 наведені дані, щодо надходжень та витрат грошових коштів по проєкту при помірному сценарії.

Таблиця 3.4 – Надходження та витрати грошових коштів для проєкту «Інтернет-магазин поліграфічних послуг» за помірною сценарію

Показник	Роки реалізації проєкту				
	2023	2024	2025	2026	2027
Кількість абонентів у звітному році, ос.		10	12	14	16
Темп приросту кількості абонентів, %	15				
Темп приросту плати за кількість транзакцій, %	15				
Фіксована абонплата, грн.		10 000	10 000	10 000	10 000
Змінна плата за кількість транзакцій, грн.		2 000	2 300	2 645	3 042
Всього надходження грошових коштів, грн.		1 440 000	1 771 200	2 124 360	2 504 064
Всього витрати грошових коштів, грн.		130 800	141 264	152 565	164 770
Грошовий потік, CF, грн.		1 309 200	1 629 936	1 971 795	2 339 294

Джерело: розроблено автором

Дані, що наведені в табл. 3.4 були використані для обчислення показників ефективності проєкту. Отримані результати наведені в табл. 3.5

Таблиця 3.5 - Розрахунок показників ефективності інвестиції в проєкт «Інтернет-магазин поліграфічних послуг» при помірному сценарії

Показник	Роки реалізації проєкту					Всього за проєктом
	2023	2024	2025	2026	2027	
Розмір інвестиції, I, грн.	2 250 000					2 250 000
Дохід від реалізації проєкту, грн.		1 440 000	1 771 200	2 124 360	2 504 064	
Витрати від реалізації проєкту, грн.		693 300	703 764	715 065	727 270	
Додатковий прибуток від реалізації проєкту, грн.		746 700	1 067 436	1 409 295	1 776 794	
Грошовий потік, CF, грн.		1 309 200	1 629 936	1 971 795	2 339 294	7 250 225
Ставка дисконтування, R, %		27	27	27	27	27
Значення коефіцієнту дисконтування		0,7874	0,62	0,48819	0,3844	
Дисконтований грошовий потік, грн.		1 030 864	1 010 560	962 611	899 225	3 903 260
Чистий грошовий потік NPV на кінець звітного року, грн.		-1 219 136	-208 576	754 035	1 653 260	1 653 260
IRR, %						61,42
Термін окупності, років						2,22

Джерело: розроблено автором

Наведені в табл. 3.5 дані свідчать про те, що NPV проєкту становить 1653260 грн., тобто він є прибутковим. Термін його окупності становить 2,22 р., внутрішня норма дохідності (IRR) дорівнює 61,42%, а індекс дохідності інвестиції буде становити 1,73. Прибуток від нового проєкту зростає від 746,7 тис. грн. в перший рік його реалізації до 1776,8 тис. грн. Таким чином, ми можемо зробити висновок що реалізація даного проєкту за помірною розвинутою подій є доцільною.

Надалі був розглянутий оптимістичний сценарій розвитку подій. В табл. 3.6 наведені дані, щодо надходжень та витрат грошових коштів по проєкту «Інтернет-магазин поліграфічних послуг» при оптимістичному сценарії.

Таблиця 3.6 – Надходження та витрати грошових коштів для проєкту «Інтернет-магазин поліграфічних послуг» за оптимістичного сценарію

Показник	Роки реалізації проєкту				
	2023	2024	2025	2026	2027
Кількість абонентів у звітному році, ос.		12	14	17	20
Темп приросту кількості абонентів, %	20				
Темп приросту плати за кількість транзакцій, %	20				
Фіксована абонплата, грн.		10 000	10 000	10 000	10 000
Змінна плата за кількість транзакцій, грн.		2 000	2 400	2 880	3 456
Всього надходження грошових коштів, грн.		1 728 000	2 083 200	2 627 520	3 229 440
Всього витрати грошових коштів, грн.		130 800	141 264	152 565	164 770
Грошовий потік, CF		1 597 200	1 941 936	2 474 955	3 064 670

Джерело: розроблено автором

Дані, що наведені в табл. 3.6 були використані для обчислення теперішньої вартості інвестиції в проєкт та інших показників його ефективності. Отримані результати наведені в табл. 3.7 і свідчать про те, що NPV проєкту становить 3369746 грн., тобто він є прибутковим. Термін окупності проєкту становить 1,66 р., внутрішня норма дохідності (IRR) дорівнює 79,33%, а індекс дохідності інвестиції буде становити 2,52. Прибуток від нового проєкту зростає від 1042,2 тис. грн. в перший рік його реалізації до 2509,7 тис. грн. Таким чином, керівництву ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» доцільно розглянути можливість інвестиції коштів в даний проєкт.

Таблиця 3.7 - Розрахунок показників ефективності інвестиції в проєкт «Інтернет-магазин поліграфічних послуг» при оптимістичному сценарії

Показник	Роки реалізації проєкту					Всього за проєктом
	2023	2024	2025	2026	2027	
Розмір інвестиції, I, грн.	2 220 000					2 220 000
Дохід від реалізації проєкту, грн.		1 728 000	2 083 200	2 627 520	3 229 440	
Витрати від реалізації проєкту, грн.		685 800	696 264	707 565	719 770	
Додатковий прибуток від реалізації проєкту, грн.		1 042 200	1 386 936	1 919 955	2 509 670	
Грошовий потік, CF, грн.		1 597 200	1 941 936	2 474 955	3 064 670	9 078 761
Ставка дисконтування, R, %		20,00%	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Значення коефіцієнту дисконтування		0,83333	0,69444	0,5787	0,48225	
Дисконтований грошовий потік, грн.		1 330 995	1 348 558	1 432 256	1 477 937	5 589 746
Чистий грошовий потік NPV на кінець звітного року, грн.		-889 005	459 553	1 891 809	3 369 746	3 369 746
IRR, %						79,33
Термін окупності, років						1,66

Джерело: розроблено автором

Отже, можна говорити про те, що даний інвестиційний проєкт є вигідним для підприємства при будь-якому сценарію розвитку подій, і він позитивно буде впливати на результати діяльності товариства і підвищить рівень його фінансової безпеки, а тому є привабливим для інвестування коштів.

3.3 Оцінка впливу запропонованих заходів на рівень фінансової безпеки підприємства

Реалізація вказаного вище проєкту, а також перенесення частини заборгованості ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" перед материнською компанією до статутного капіталу товариства, призведе до покращення головних фінансових

показників результативності діяльності товариства, стабілізує його фінансовий стан та безумовно позитивно вплине на його фінансову безпеку.

В табл. 3.8 наведений прогноз фінансових результатів компанії на 2024-2025 роки з урахуванням трьох можливих сценаріїв.

Таблиця 3.8 - Прогноз фінансових результатів ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" на 2024-2025 роки, тис. грн.

Показник	Песимістичний сценарій		Помірний сценарій		Оптимістичний сценарій	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	122 773,9	127 684,9	127 541,3	135 193,8	132 399,6	142 991,6
Інші операційні доходи	463,8	482,4	481,8	510,7	500,1	540,1
Інші доходи	24,6	25,6	25,7	27,2	26,6	28,7
Разом доходи	123 262,3	128 192,9	128 048,8	135 731,7	132 926,3	143 560,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	-97 868,8	-101 783,6	-101 669,2	-107 769,4	-105 541,9	-113 985,3
Інші операційні витрати без курсової різниці	-19 498,4	-20 278,3	-20 255,5	-21 470,8	-21 027,2	-22 709,4
від'ємна курсова різниця по заборгованості в іноземній валюті	-3 080,0	-1 400,0	-2 450,0	-1 400,0	-1 400,0	-1 400,0
Інші витрати	-901,7	-943,6	-884,9	-928,1	-853,2	-897,0
Разом витрати	-121 348,9	-124 405,5	-125 259,6	-131 568,3	-128 822,3	-138 991,7
Додатковий прибуток від нового проєкту	442,2	593,0	746,7	1 067,4	1 042,2	1 386,9
Фінансовий результат до оподаткування	2 355,6	4 380,4	3 535,9	5 230,8	5 146,2	5 955,6
Податок на прибуток	424,0	788,5	636,5	941,6	926,3	1 072,0
Чистий прибуток (збиток)	1 931,6	3 591,9	2 899,4	4 289,2	4 219,9	4 883,6

Джерело: розроблено автором

Дані, які наведені в табл. 3.8 свідчать про те, що при будь-якому розвитку подій підприємство отримає прибуток, що позитивно вплине на його фінансовий стан і підвищить рівень його фінансової безпеки. Важливо також порівняти отримані результати з прогнозом результатів діяльності у разі, якщо підприємство відмовиться від реалізації запропонованих заходів. В табл. 3.9 наведений прогноз фінансових результатів компанії без реалізації проєкту на 2024-2025 роки з урахуванням трьох можливих сценаріїв

Таблиця 3.9 - Прогноз фінансових результатів ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" на 2024-2025 роки у разі відмови від реалізації проєкту, тис. грн.

Показник	Песимістичний сценарій		Помірний сценарій		Оптимістичний сценарій	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	122 773,9	127 684,9	127 541,3	135 193,8	132 399,6	142 991,6
Інші операційні доходи	463,8	482,4	481,8	510,7	500,1	540,1
Інші доходи	24,6	25,6	25,7	27,2	26,6	28,7
Разом доходи	123 262,3	128 192,9	128 048,8	135 731,7	132 926,3	143 560,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	-97 868,8	-101 783,6	-101 669,2	-107 769,4	-105 541,9	-113 985,3
Інші операційні витрати без курсової різниці	-19 498,4	-20 278,3	-20 255,5	-21 470,8	-21 027,2	-22 709,4
від'ємна курсова різниця по заборгованості в іноземній валюті	-6 160,0	-2 800,0	-4 900,0	-2 800,0	-2 800,0	-2 800,0
Інші витрати	-1 911,6	-2 000,5	-1 876,2	-1 967,7	-1 808,8	-1 901,6
Разом витрати	-125 438,8	-126 862,4	-128 700,9	-134 007,9	-131 177,9	-141 396,3
Додатковий прибуток від нового проєкту	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Фінансовий результат до оподаткування	-2 176,5	1 330,5	-652,1	1 723,8	1 748,4	2 164,1
Податок на прибуток	0,0	239,5	0,0	310,3	314,7	389,5
Чистий прибуток (збиток)	-2 176,5	1 091,0	-652,1	1 413,5	1 433,7	1 774,6

Джерело: розроблено автором

Порівняння результатів, що наведені в табл. 3.8 та 3.9 свідчать про те, що реалізація проєкту «Інтернет-магазин поліграфічних послуг» та внесення частини заборгованості ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» перед материнською компанією у статутний капітал товариства суттєво покращує результати діяльності при будь-якому сценарії розвитку. Так, для прикладу, чистий прибуток у 2025 році при помірному сценарії становить 4289,2 тис. грн. у разі реалізації запропонованих заходів і лише 1413,5 тис. грн. без них.

З урахуванням отриманих результатів, ми можемо спрогнозувати баланс ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" у 2024-2025 роках, який наведено в табл. 3.10. Аналіз даних, які наведені в табл. 3.10, свідчить про те, що в разі реалізації операцій наведених в п. 3.2, фінансовий стан підприємства суттєво покращиться, зокрема власний капітал товариства став позитивним і має тенденцію до зростання завдяки

збільшення розміру як статутного капіталу, так і величини нерозподіленого прибутку.

Таблиця 3.10 - Прогнозний баланс ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" на 2024-2025 роках, тис. грн.

Стаття балансу	Песимістичний сценарій		Помірний сценарій		Оптимістичний сценарій	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025
Необоротні активи	13293,7	11694,8	11244,2	9661,8	10221,7	8646,8
Оборотні активи, в т.ч.	48727,9	55575,1	50641,7	58111,6	52019,1	59917,1
Запаси	10429,7	10846,9	10834,8	11484,9	11247,4	12147,2
Дебіторська заборгованість за товари (роботи, послуги)	15262,6	16483,6	16414,1	18383,8	17607,4	20424,6
Грошові кошти	20242,3	23033,7	21980,5	26248,0	22242,1	25963,4
Інші оборотні активи	2793,3	5210,9	1412,4	1994,9	922,2	1381,9
Всього активів	62021,6	67269,9	61885,9	67773,4	62240,8	68563,9
Власний капітал	28320,9	31912,8	29239,5	33528,7	30586,3	35469,9
Довгострокові зобов'язання	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Поточні зобов'язання, в т.ч.	33700,7	35357,1	32646,4	34244,7	31654,5	33094,0
за товари (роботи, послуги)	32375,0	33625,0	31125,0	32375,0	29875,0	31125,0
розрахунками з бюджетом	424,0	788,5	636,5	941,6	926,3	1072,0
з оплати праці та страхування						
інші поточні зобов'язання	901,7	943,6	884,9	928,1	853,2	897,0
Всього пасивів	62021,6	67269,9	61885,9	67773,4	62240,8	68563,9

Джерело: розроблено автором

Значно покращилися показники, які характеризують ліквідність підприємства, вони є вищими за нормативні значення і лише показники, що описують фінансову стійкість не досягли нормативного значення. Отримані результати ми можемо порівняти з прогнозними даними балансу товариства у разі відмови від реалізації заходів, спрямованих на покращення його фінансового стану. Відповідна інформація наведена в табл. 3.11.

Порівнюючи результати, що наведені в табл. 3.11, з показниками табл. 3.10, стає очевидно, що відмова від реалізації проєкту «Інтернет-магазин поліграфічних послуг» та внесення частини заборгованості ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» перед материнською компанією у статутний капітал товариства призводить до ситуації, коли питання критичного фінансового стану підприємства залишається невирішеним. Так власний капітал компанії залишається від'ємним як при

песимістичному, так і помірному сценарії розвитку, а показники, які характеризують фінансову стійкість та ліквідність залишаються набагато нижчими за нормативні значення.

Таблиця 3.11 - Прогнозний баланс ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" на 2024-2025 роках у разі відмови від реалізації проєкту, тис. грн.

Стаття балансу	Песимістичний сценарій		Помірний сценарій		Оптимістичний сценарій	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025
Необоротні активи	11556,7	10536,8	9556,7	8536,8	8556,7	7536,8
Оборотні активи, в т.ч.	48113,3	53202,6	50304,5	55789,7	51650,9	57263,0
Запаси	10429,7	10846,9	10834,8	11484,9	11247,4	12147,2
Дебіторська заборгованість за товари (роботи, послуги)	15262,6	16483,6	16414,1	18383,8	17607,4	20424,6
Грошові кошти	19221,1	20758,8	20671,3	23151,8	20644,9	22296,5
Інші оборотні активи	3199,9	5113,3	2384,4	2769,2	2151,2	2394,7
Всього активів	59670,0	63739,4	59861,2	64326,5	60207,6	64799,8
Власний капітал	-4716,6	-3625,6	-1840,0	-426,5	909,1	2683,7
Довгострокові зобов'язання	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Поточні зобов'язання, в т.ч.	64386,6	67365,0	61701,2	64753,0	59298,5	62116,1
за товари (роботи, послуги)	62475,0	65125,0	59825,0	62475,0	57175,0	59825,0
розрахунками з бюджетом	0,0	239,5	0,0	310,3	314,7	389,5
з оплати праці та страхування						
інші поточні зобов'язання	1911,6	2000,5	1876,2	1967,7	1808,8	1901,6
Всього пасивів	59670,0	63739,4	59861,2	64326,5	60207,6	64799,8

Джерело: розроблено автором

Порівнюючи дані прогнозних балансів та фінансових результатів, можна говорити про те, що реалізація проєкту «Інтернет-магазин поліграфічних послуг» та інших пропозицій суттєво покращить фінансовий стан підприємства і є доцільною для впровадження при будь-якому сценарії.

Для того щоб надати більш точну оцінку прогнозованого рівня фінансової безпеки компанії, ми розрахуємо інтегральний показник за методикою Швець Ю. О. та Цикало К. С. та оцінимо вірогідність банкрутства за моделями Спрінгейта Г. та Матвійчука А. В. для кожного із можливих сценаріїв розвитку подій. Для цього ми будемо використовувати дані, які наведені в табл. 3.8 та 3.10.

Спочатку ми проведемо необхідні розрахунки виходячи із песимістичного сценарію. В табл. 3.12 наведений розрахунок інтегрального показника рівня фінансової безпеки за методикою Швець Ю. О. та Цикало К. С. за 2024-2025 роки.

Таблиця 3.12 – Розрахунок інтегрального показника ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» за методикою Швець Ю. О. та Цикало К. С. на 2024-2025 роки при песимістичному сценарію розвитку

№	Показник	Розрахункове значення		Вагове значення	Зважене значення	
		2024	2025		2024	2025
1	Фондовіддача (F_v), грн./грн.	0,113	0,095	0,03	0,442	0,424
2	Коефіцієнт придатності основних засобів	1,446	1,572	0,01	0,001	0,001
3	Коефіцієнт покриття ($K_{\text{покр.}}$)	1,136	1,265	0,08	0,116	0,126
4	Коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_{\text{шв.л.}}$)	0,601	0,651	0,08	0,091	0,101
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K_{\text{абс.л.}}$)	0,840	0,903	0,09	0,054	0,059
6	Коефіцієнт автономії ($K_{\text{авт.}}$)	0,840	0,903	0,1	0,084	0,090
7	Коефіцієнт фінансової стійкості ($K_{\text{ф.ст.}}$)	-0,160	-0,097	0,11	0,092	0,099
8	Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності ($K_{\text{ф.нез.}}$)	0,531	0,634	0,1	-0,016	-0,010
9	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	2,046	2,019	0,07	0,037	0,044
10	Співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості, коеф.	-0,052	-0,056	0,07	0,143	0,141
11	Коефіцієнт зміни оборотності оборотних коштів	0,065	0,082	0,02	-0,001	-0,001
12	Коефіцієнт зміни валюти балансу	-0,315	0,860	0,01	0,001	0,001
13	Коефіцієнт зміни чистого прибутку	0,071	0,119	0,06	-0,019	0,052
14	Рентабельність ВК ($P_{\text{вк}}$), коеф.	0,032	0,056	0,03	-0,002	0,004
15	Рентабельність активів (P_a), коеф.	0,016	0,028	0,04	0,001	0,002
16	Рентабельність продажу ($P_{\text{прод.}}$), коеф.	0,113	0,095	0,05	0,001	0,001
	Значення інтегрального показника				1,029	1,134

Джерело: розроблено автором на основі [51]

Отримані результати, які наведені в табл. 3.12, свідчить про те, що рівень безпеки підприємства є задовільним, оскільки розраховані значення лежать в діапазоні від 0,93 до 1,17.

В табл. 3.13 та 3.14 наведені розрахунки, які дозволяють оцінити вірогідність ризику банкрутства за моделями Спрінгейта Г. та Матвійчука А. В. відповідно при песимістичному сценарію розвитку.

Таблиця 3.13 - Оцінка вірогідності ризику банкрутства за моделлю Спрінгейта Г. при песимістичному сценарію розвитку

Коефіцієнт в моделі	Розрахункове значення		Ваговий коефіцієнт	Зважене значення	
	2024	2025		2024	2025
x1	0,242	0,301	1,03	0,250	0,310
x2	0,038	0,065	3,07	0,117	0,200
x3	0,070	0,124	0,66	0,046	0,082
x4	1,980	1,898	0,4	0,792	0,759
Z-показник				1,204	1,305

Джерело: розроблено автором на основі [50]

Дані Z-показника за 2024 та 2025 роки, які ми бачимо в табл. 3.13, свідчать про середню вірогідність ризику банкрутства, оскільки лежать в діапазоні від 0,862 до 2,45, що значно краще результатів, які були в 2020-2022 роках.

Таблиця 3.14 - Оцінка вірогідності ризику банкрутства за моделлю Матвійчука А. В. при песимістичному сценарію розвитку

Коефіцієнт в моделі	Розрахункове значення		Ваговий коефіцієнт	Зважене значення	
	2024	2025		2024	2025
x1	3,665	4,752	0,033	0,121	0,157
x2	3,643	3,611	0,268	0,976	0,968
x3	4,335	4,001	0,045	0,195	0,180
x4	0,505	0,527	0,018	0,009	0,009
x5	0,308	0,364	0,004	0,001	0,001
x6	0,543	0,526	0,015	0,008	0,008
x7	0,840	0,903	0,702	0,590	0,634
Z-показник				1,864	1,919

Джерело: розроблено автором на основі [30]

Дані, які наведені в табл. 3.14 показують, що вірогідність ризику банкрутства є низькою, оскільки Z-показник є вищим за порогове значення 1,104.

В табл. 3.15 наведений розрахунок інтегрального показника рівня фінансової безпеки за методикою Швець Ю. О. та Цикало К. С. за 2024-2025 роки для помірною варіанту розвитку подій

Таблиця 3.15 – Розрахунок інтегрального показника ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» за методикою Швець Ю. О. та Цикало К. С. на 2024-2025 роки при помірному сценарію розвитку

№	Показник	Розрахункове значення		Вагове значення	Зважене значення	
		2024	2025		2024	2025
1	Фондовіддача (F_v), грн./грн.	17,406	19,230	0,03	0,522	0,577
2	Коефіцієнт придатності основних засобів	0,091	0,074	0,01	0,001	0,001
3	Коефіцієнт покриття ($K_{\text{покр.}}$)	1,551	1,697	0,08	0,124	0,136
4	Коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_{\text{шв.л.}}$)	1,219	1,362	0,08	0,098	0,109
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K_{\text{абс.л.}}$)	0,673	0,766	0,09	0,061	0,069
6	Коефіцієнт автономії ($K_{\text{авт.}}$)	0,896	0,979	0,1	0,09	0,098
7	Коефіцієнт фінансової стійкості ($K_{\text{ф.ст.}}$)	0,896	0,979	0,11	0,099	0,108
8	Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності ($K_{\text{ф.нез.}}$)	-0,104	-0,021	0,1	-0,01	-0,002
9	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,615	0,712	0,07	0,043	0,05
10	Співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості, коеф.	1,887	1,784	0,07	0,132	0,125
11	Коефіцієнт зміни оборотності оборотних коштів	-0,054	-0,063	0,02	-0,001	-0,001
12	Коефіцієнт зміни валюти балансу	0,064	0,092	0,01	0,001	0,001
13	Коефіцієнт зміни чистого прибутку	-0,181	0,479	0,06	-0,011	0,029
14	Рентабельність ВК ($P_{\text{вк}}$), коеф.	0,104	0,137	0,03	0,003	0,004
15	Рентабельність активів ($P_{\text{а}}$), коеф.	0,049	0,066	0,04	0,002	0,003
16	Рентабельність продажу ($P_{\text{прод.}}$), коеф.	0,023	0,032	0,05	0,001	0,002
	Значення інтегрального показника				1,155	1,309

Джерело: розроблено автором на основі [51]

Отримані результати, які наведені в табл. 3.15, свідчать про те, що рівень безпеки підприємства є задовільним у 2024 році та відмінним у 2025 році, оскільки розраховане значення у цьому році є вищим ніж 1,17.

В табл. 3.16 та 3.17 наведені розрахунки, які дозволяють оцінити вірогідність ризику банкрутства за моделями Спрінгейта Г. та Матвійчука А. В. відповідно при помірному сценарію розвитку.

Таблиця 3.16 - Оцінка вірогідності ризику банкрутства за моделлю Спрінгейта Г. при помірному сценарію розвитку

Коефіцієнт в моделі	Розрахункове значення		Ваговий коефіцієнт	Зважене значення	
	2024	2025		2024	2025
x1	0,257	0,322	1,03	0,265	0,331
x2	0,057	0,077	3,07	0,175	0,237
x3	0,108	0,153	0,66	0,071	0,101
x4	2,061	1,995	0,4	0,824	0,798
Z-показник				1,336	1,467

Джерело: розроблено автором на основі [50]

Дані Z-показника за 2024 та 2025 роки, які ми бачимо в табл. 3.16, свідчать про середню вірогідність ризику банкрутства, оскільки лежать в діапазоні від 0,862 до 2,45.

Таблиця 3.17 - Оцінка вірогідності ризику банкрутства за моделлю Матвійчука А. В. при помірному сценарію розвитку

Коефіцієнт в моделі	Розрахункове значення		Ваговий коефіцієнт	Зважене значення	
	2024	2025		2024	2025
x1	3,650	4,779	0,033	0,120	0,158
x2	3,907	3,948	0,268	1,047	1,058
x3	4,362	4,032	0,045	0,196	0,181
x4	0,485	0,501	0,018	0,009	0,009
x5	0,328	0,389	0,004	0,001	0,002
x6	0,528	0,505	0,015	0,008	0,008
x7	0,896	0,979	0,702	0,629	0,687
Z-показник				1,975	2,066

Джерело: розроблено автором на основі [30]

Дані, які наведені в табл. 3.17 показують, що вірогідність ризику банкрутства є низькою, оскільки Z-показник є вищим порогового значення 1,104.

В табл. 3.18 наведений розрахунок інтегрального показника рівня фінансової безпеки за методикою Швець Ю. О. та Цикало К. С. на 2024-2025 роки для оптимістичному варіанту розвитку подій

Таблиця 3.18 – Розрахунок інтегрального показника ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» за методикою Швець Ю. О. та Цикало К. С. на 2024-2025 роки при оптимістичному сценарію розвитку

№	Показник	Розрахункове значення		Вагове значення	Зважене значення	
		2024	2025		2024	2025
1	Фондовіддача (F_v), грн./грн.	19,392	23,712	0,03	0,582	0,711
2	Коефіцієнт придатності основних засобів	0,080	0,064	0,01	0,001	0,001
3	Коефіцієнт покриття ($K_{\text{покр.}}$)	1,643	1,811	0,08	0,131	0,145
4	Коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_{\text{шв.л.}}$)	1,288	1,443	0,08	0,103	0,115
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K_{\text{абс.л.}}$)	0,703	0,785	0,09	0,063	0,071
6	Коефіцієнт автономії ($K_{\text{авт.}}$)	0,966	1,072	0,1	0,097	0,107
7	Коефіцієнт фінансової стійкості ($K_{\text{ф.ст.}}$)	0,966	1,072	0,11	0,106	0,118
8	Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності ($K_{\text{ф.нез.}}$)	-0,034	0,072	0,1	-0,003	0,007
9	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,666	0,756	0,07	0,047	0,053
10	Співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості, коеф.	1,754	1,580	0,07	0,123	0,111
11	Коефіцієнт зміни оборотності оборотних коштів	-0,050	-0,061	0,02	-0,001	-0,001
12	Коефіцієнт зміни валюти балансу	0,068	0,100	0,01	0,001	0,001
13	Коефіцієнт зміни чистого прибутку	0,078	0,157	0,06	0,005	0,009
14	Рентабельність ВК ($P_{\text{вк}}$), коеф.	0,148	0,148	0,03	0,004	0,004
15	Рентабельність активів (P_A), коеф.	0,071	0,075	0,04	0,003	0,003
16	Рентабельність продажу ($P_{\text{прод.}}$), коеф.	0,032	0,034	0,05	0,002	0,002
	Значення інтегрального показника				1,264	1,457

Джерело: розроблено автором на основі [51]

Отримані результати, які наведені в табл. 3.18, свідчить про те, що рівень безпеки підприємства є відмінним, оскільки розраховані значення є вищими ніж 1,17.

В табл. 3.19 та 3.20 наведені розрахунки, які дозволяють оцінити вірогідність ризику банкрутства за моделями Спрінгейта Г. та Матвійчука А. В. відповідно при оптимістичному сценарію розвитку.

Таблиця 3.19 - Оцінка вірогідності ризику банкрутства за моделлю Спрінгейта Г. при оптимістичному сценарію розвитку

Коефіцієнт в моделі	Розрахункове значення		Ваговий коефіцієнт	Зважене значення	
	2024	2025		2024	2025
x1	0,277	0,346	1,03	0,286	0,356
x2	0,083	0,087	3,07	0,254	0,267
x3	0,163	0,180	0,66	0,107	0,119
x4	2,127	2,086	0,4	0,851	0,834
Z-показник				1,498	1,576

Джерело: розроблено автором на основі [50]

Дані Z-показника за 2024 та 2025 роки, які ми бачимо в табл. 3.19, свідчать про середню вірогідність ризику банкрутства, оскільки лежать в діапазоні від 0,862 до 2,45.

Таблиця 3.20 - Оцінка вірогідності ризику банкрутства за моделлю Матвійчука А. В. при оптимістичному сценарію розвитку

Коефіцієнт в моделі	Розрахункове значення		Ваговий коефіцієнт	Зважене значення	
	2024	2025		2024	2025
x1	3,674	4,839	0,033	0,121	0,160
x2	4,183	4,321	0,268	1,121	1,158
x3	4,329	4,031	0,045	0,195	0,181
x4	0,470	0,479	0,018	0,008	0,009
x5	0,353	0,418	0,004	0,001	0,002
x6	0,509	0,483	0,015	0,008	0,007
x7	0,966	1,072	0,702	0,678	0,752
Z-показник				2,098	2,234

Джерело: розроблено автором на основі [30]

Дані, які наведені в табл. 3.20 показують, що вірогідність ризику банкрутства є низькою, оскільки Z-показник є вищим порогового значення 1,104.

Таким чином, проведені розрахунки інтегрального показника фінансової безпеки ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" за 2024-2025 роки за методикою Швець Ю. О. та Цикало К. С. у разі реалізації двох вищевказаних пропозицій призведуть до збільшення його значення з -0,22 у 2022 році до 1,134 у 2025 році при песимістичному сценарію розвитку подій і 1,309 та 1,457 при помірному та оптимістичному відповідно. А це означає, що рівень фінансової безпеки зміниться з критичного до задовільного при песимістичному сценарії, або навіть до відмінного у випадку інших сценаріїв. Така позитивна динаміка додатково підтверджується розрахованими значеннями Z-показника за моделлю як Спрінгейта Г., значення якого змінюються у 2025 році від 1,305 при песимістичному сценарії розвитку до 1,467 та 1,576 при помірному та оптимістичному розвитку подій відповідно, так і Матвійчука А. В., для якого розраховані показники становили відповідно 1,919; 2,066 та 2,234.

ВИСНОВКИ

Успішний розвиток будь-якого бізнесу неможливий без розробки та реалізації ним власної стратегії, яка базується на системі економічної безпеки підприємства. Належний рівень фінансової безпеки компанії створює необхідні умови для досягнення поставлених керівництвом цілей. Тому питання забезпечення фінансової безпеки підприємств завжди знаходилося у фокусі економічної науки, але особливо актуальним воно стало в умовах розв'язаної росією проти України повномасштабної війни. Саме ця подія не тільки загострила раніше існуючі загрози, які завжди були характерні для економіки України, але й створила абсолютно нові, такі як можливість знищення активів підприємства в результаті бойових дій, необхідність релокації бізнесу, втрата персоналу в ході мобілізації та виїзду співробітників за кордон та ін.

Багато вчених досліджували питання сутності фінансової безпеки підприємства. Аналіз наукової літератури дозволяє виділити два основні підходи до її трактування: процесний (діяльнісний) та статичний (стаціонарний).

Проаналізувавши вищенаведені підходи до трактування фінансової безпеки підприємства, вважаємо, що розуміння її як стану найбільш точно відображає сутність цього поняття, оскільки дозволяє досліджувати фінансову безпеку через систему показників, які формують такий стан, виявляти їх зміну залежно від величини та інтенсивності впливу на підприємство різноманітних загроз, а також розробляти відповідні стратегії та інструменти її забезпечення.

В такому розумінні, на нашу думку, фінансову безпеку підприємства варто розглядати як інтегральну характеристику фінансового стану підприємства в контексті ідентифікованих внутрішніх та зовнішніх загроз його діяльності.

Важливим для успішної діяльності будь-якої компанії є забезпечення її керівництва актуальною та об'єктивною інформацією про поточний рівень фінансової безпеки, а також перспективи його зміни. Для цього кожне підприємство має розробити власну систему показників, що характеризують його

фінансову безпеку, з урахуванням індивідуальних особливостей компанії, галузевої специфіки бізнесу та стану економіки держави загалом.

Для забезпечення фінансової безпеки на підприємстві має бути запроваджений ефективний механізм, що використовує сучасну інформаційно-аналітичну систему, який має бути побудований на чітких принципах із застосуванням науково-обґрунтованих методів та механізмів, які в комплексі дозволяють досягнути необхідних результатів. Використання таких методів та інструментів допоможе підприємству стабільно та ефективно працювати в умовах жорсткої конкуренції та досягати поставлених цілей незважаючи на загрози які виникають у зовнішньому та внутрішньому середовищі.

Кваліфікаційна магістерська робота виконана на базі ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД". Підприємство було зареєстровано в 1993 році як дочірня компанія Xerox Limited і є учасником міжнародної групи компаній Xerox. На сьогоднішній ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» надає різноманітні послуги своїм клієнтам та є важливим гравцем у своїй галузі.

Проведений аналіз результативності діяльності підприємства за 2020-2022 роки показує поступове скорочення обсягів діяльності ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» протягом вказаного періоду, про що свідчить зменшення обсягу чистого доходу компанії з урахуванням інфляції, або з прив'язкою до долара США. Так в цінах 2020 року чистий дохід зменшився на -2,01% в 2021 році і аж на -48,55% у 2022 році.

Спостерігається тенденція до погіршення стану необоротних активів підприємства. Рівень зносу основних засобів зріс з 0,688 до 0,853. Постійно зменшується частка необоротних активів у структурі активів компанії. Якщо у 2020 році вона становила 38%, то в 2022 році лише 26%.

В 2022 році був отриманий чистий збиток у розмірі 9677,9 тис. грн., що призвело до значного зниження всіх показників рентабельності, а також власний капітал підприємства став від'ємним і становив -3449 тис. грн. Все це разом свідчить про те, що в цілому результати діяльності компанії є незадовільними.

З метою оцінки рівня фінансової безпеки ТОВ «Ксерокс (Україна) ЛТД» був проведений аналіз з використанням різних методів, зокрема:

- індикаторний метод за методикою Кім Ю. Г.;
- інтегральний метод за методикою Швець Ю. О. та Цикало К. С.;
- якісний метод Орлової В. В.

Також оцінювалася вірогідність банкрутства компанії за моделями Спрінгейта Г. та Матвійчука А. В.

Для проведення розрахунків та аналізу використовувалася фінансова, статистична, управлінська звітність ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД", а також необхідна інформація з облікової системи підприємства. Для розуміння тенденцій процесів, що відбуваються в компанії, аналіз проводився за період, що охоплює 2020-2022 роки.

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок про те, що діяльність підприємства протягом періоду 2020-2022 років має тенденцію до скорочення і проявляється у падінні обсягів продажу товарів та послуг у 2020 році, а особливо у 2022, зниженні рентабельності бізнесу. Така ситуація в першу чергу пов'язана з дією зовнішніх факторів, таких як пандемія Covid-19 у 2020 році та повномасштабна війна у 2022 році. Підприємство перебуває у скрутному фінансовому стані. Це підтверджують результати отримані із застосуванням вищенаведених методик, які дозволяють зробити висновок про те, що рівень фінансової безпеки підприємства у 2020 та особливо 2022 році є незадовільним. Застосування моделей Спрінгейта Г. та Матвійчука А. В. підтвердили високу вірогідність банкрутства ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" у вищезазначених роках.

Для покращення ситуації варто застосовувати певний набір науково обґрунтованих методів та інструментів з урахуванням специфіки діяльності товариства. В першу чергу варто впровадити на підприємстві ефективно діючий механізм фінансової безпеки, призначити одного із співробітників фінансового відділу відповідальним за підготовку для керівництва необхідних даних, які характеризують стан фінансової безпеки підприємства на регулярній основі. Затвердити та впровадити Положення про заходи із забезпечення фінансової

безпеки компанії, в якому мають зокрема бути визначені набір показників підприємства, які контролюються на постійній основі, порядок та строки їх розрахунків а також терміни надання для розгляду керівництвом.

Для поліпшення фінансових показників ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" пропонується наступні дії:

По-перше, необхідно, щоб засновники ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" розглянули можливість збільшення статутного капіталу підприємства і внесення в якості внеску учасника частини наявної заборгованості ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" перед материнською компанією. В такому випадку буде вирішено зразу декілька важливих питань таких як, збільшення розміру власного капіталу та одночасне зменшення поточної кредиторської заборгованості, що суттєво покращить показники фінансової стійкості та ліквідності. Зменшення заборгованості в іноземній валюті за отримані товари знизить валютний ризик, пов'язаний із прогнозованою девальвацією національної валюти по відношенню до долара США та розмір фінансових витрат по нарахованих відсотках за користування товарним кредитом.

По-друге, реалізувати проєкт з надання в користування клієнтам спеціалізованого програмного забезпечення для створення Інтернет-магазинів для виробників поліграфічної продукції. Проведені розрахунки свідчать, що інвестиційний проєкт є прибутковим і всі його основні показники, такі як NPV, внутрішня ставка дохідності (IRR), період окупності, індекс дохідності свідчать на користь його реалізації за умов оптимістичного, помірному та песимістичного сценаріїв.

Проведені розрахунки інтегрального показника фінансової безпеки ТОВ "Ксерокс (Україна) ЛТД" за 2024-2025 роки за методикою Швець Ю. О. та Цикало К. С. у разі реалізації двох вищевказаних пропозицій призведуть до збільшення його значення з -0,22 у 2022 році до 1,117 у 2025 році при песимістичному сценарії розвитку подій і 1,302 та 1,457 при помірному та оптимістичному відповідно. А це означає, що рівень фінансової безпеки зміниться з критичного до задовільного при песимістичному сценарії, або навіть до

відмінного у випадку інших сценаріїв. Така позитивна динаміка додатково підтверджується розрахованими значеннями Z-показника за моделлю як Спрінгейта Г., значення якого змінюються у 2025 році від 1,305 при песимістичному сценарії розвитку до 1,467 та 1,576 при помірному та оптимістичному розвитку подій відповідно, так і Матвійчука А. В., для якого розраховані показники становили відповідно 1,919; 2,066 та 2,234.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 "Подання фінансової звітності". URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення 24.08.2023).
2. Про акціонерні товариства : Закон України від 27.07.2022 р. № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text> (дата звернення: 10.09.2023).
3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 23.08.2023).
4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства : Наказ Міністерства Економіки України від 19 січ. 2006 р. №14 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text> (дата звернення 18.08.2023).
5. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 06.02.2018 № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text> (дата звернення: 10.09.2023).
6. Бачкір І. Г. Проблема діагностики банкрутства підприємств : аналіз існуючих підходів і методів оцінки. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/206.pdf (дата звернення: 25.08.2023).
7. Беленко О. Ю., Сердюченко Н.Б, Антропов Ю. В. Оцінка фінансової стійкості малих будівельних підприємств України в 2000-2008 роках. *Економіка та держава*. 2001. № 1. С. 56–60.

8. Бланк И. А. Антикризисное финансовое управление предприятием. Киев : Ника-Центр, Эльга, 2006. 672 с.
9. Бланк И. А. Торговый менеджмент. Київ : УФИМБ, 1997. 408 с.
10. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия. Киев : Ника-Центр, Эльга, 2006. 776 с.
11. Богдан Т. Фінансово-економічні наслідки війни. LB.ua. URL: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/550614_finansovoeconomichni_naslidki.html (дата звернення: 11.08.2023).
12. Бутова Т. Ю. Фінансова безпека підприємства торгівлі : дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Київ, 2020. 250 с.
13. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки. *Економіст*. 2003. № 8. С. 65–67.
14. Дорундяк К. С. Система прогнозування банкрутства підприємств України : магістерська робота. Київ, 2019. 96 с.
15. Економічна безпека бізнесу : навч. посіб / Швиданенко Г. О., Кузьомко В. М., Норіцина Н. І. та ін. Київ : КНЕУ, 2011. 511 с.
16. Єрмошенко М. М, Горячева К. С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство : монографія. Київ : Нац. акад. упр., 2010. 232 с.
17. Журавка О. С. Теоретичні аспекти формування системи фінансової безпеки підприємства. *Інноваційна економіка*. 2012. № 4. С. 234-237.
18. Загорельская Т. Ю. Финансовая безопасность предприятия как объект управления. *Научные труды ДонНТУ*. 2006. Вып. 103-4. С. 215 - 218.
19. Знайти партнера Xerox: Ukraine. *Ксерокс (Україна). Офіційний веб-сайт*. URL: <https://www.xerox.com/uk-ua/office/dealer-locator> (дата звернення: 31.08.2023).
20. Кириченко О. А. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах кризи. *Інвестиції : практика та досвід*. 2009. № 10. С. 22–26.
21. Кириченко О. П., Дранко С. В. Методи та моделі діагностики ймовірності банкрутства підприємства. *Молодий вчений*. 2016. № 2. С. 49-52.

22. Кім Ю. Г. Управління системою фінансової безпеки підприємства: Автореф. дис. канд. екон. наук: 21.04.02. Київ, 2009. 21 с.
23. Клочко Т. А. Фінансова безпека як умова фінансової стійкості підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 23. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/151/145> (дата звернення: 18.08.2023).
24. Козак Л. С. Концептуальні та методичні засади формування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Економіка і управління*. 2008. №13. С. 97-101.
25. КСЕРОКС (УКРАЇНА) ЛТД. *YOUCONTROL*. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/19356320/ (дата звернення: 31.08.2023).
26. Кучмей О. В. Моделювання ймовірності банкрутства підприємства (на прикладі ПАТ "Будівельна корпорація "УКРБУД"). *Ефективна економіка*. 2017. № 11.
27. Лахтіонова Л. А. Аналіз фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності : монографія. Київ : Знання України, 2013. 1091 с.
28. Ліснічук О. А, Виноградова Є. В. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2018. № 33. С. 111–116. URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2018/33-2018/17.pdf> (дата звернення: 27.08.2023).
29. Мандзіновська Х. О., Штангрет А. М., Котляревський Я. В., Мельников О. В. Фінансова безпека машинобудівного підприємства: Методичні засади формування та забезпечення: монографія. Львів: Укр. акад. друкарства, 2016. 226 с.
30. Матвійчук А. В. Моделювання фінансової стійкості підприємств із застосуванням теорій нечіткої логіки, нейронних мереж і дискримінантного аналізу. *Вісн. НАН України*. 2010. № 9. С. 24–46.

31. Облікова ставка Національного банку. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/archive-rish> (дата звернення: 27.10.2023).
32. Орлова В. В. Моделювання механізмів управління фінансовою безпекою підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. Хмельницький, 2008.
33. Офіційний курс гривні щодо іноземних валют. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/exchangerate-chart> (дата звернення: 01.09.2023).
34. Пойда-Носик Н. Н. Визначення сутності механізму забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2012. № 1 (13). С. 87–91.
35. Пономаренко О. Е. Теоретичні аспекти фінансової безпеки підприємств. *Економіка розвитку*. 2010. №1 (53). С. 77–80.
36. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур : монографія. Львів : ЛБІ НБУ, 2004. 195 с.
37. Силкін О. С. Антикризове управління у системі забезпечення фінансової безпеки підприємства: дисертація на здобуття ступеня доктора філософії. Львів, 2020. 295 с.
38. Статистика фінансового сектору. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> (дата звернення: 30.10.2023).
39. Таблиця індексів інфляції за 2011 – 2023 р. *Бухгалтер.com.ua*. URL: <https://bukhalter.com.ua/dovidnik/norma-robochogo-chasu/tablistsya-indeksiv-inflyatsiyi/> (дата звернення: 07.09.2023).
40. Терещенко О. О. Дискримінантна модель інтегральної оцінки фінансового стану підприємства. *Економіка України*. 2003. № 8. С. 38–44.
41. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : Навч. посібник. Київ : КНЕУ, 2003. 554 с.
42. Уряд схвалив проект Державного бюджету України на 2024 рік до другого читання. *Урядовий портал : єдиний веб-портал органів виконавчої влади України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-skhvalyv-proekt->

[derzhavnoho-biudzhetu-ukrainy-na-2024-rik-do-druhoho-chytannia](#) (дата звернення: 02.11.2023).

43. Уряд України, Світовий банк, Європейська Комісія та ООН презентували звіт щодо збитків України, завданих рф за рік війни. Міністерство Фінансів України. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/the_government_of_ukraine_the_world_bank_the_european_commission_and_the_un_presented_a_report_on_the_damage_caused_to_ukraine_by_russia_during_the_year_of_war-3902 (дата звернення: 11.08.2023).
44. Фаріон В. Я. Аналітична оцінка ділової активності та рентабельності підприємств. *Інноваційна економіка*. 2013. № 48. С. 27–33.
45. Фещенко О. П. Розрахунок показників фінансового стану господарських товариств з урахуванням нових форм фінансової звітності. *Бізнес Інформ*. 2015. № 2. С. 229–236. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&S21P03=FILE=&S21STR=binf_2015_2_39 (дата звернення: 02.09.2023).
46. Чайка Т. Ю., Лошакова С. Є., Водоріз Я. С. Розрахунок коефіцієнтів ліквідності за балансом, урахування фінансових і виробничих особливостей підприємства під час здійснення коефіцієнтного аналізу ліквідності. *Економіка і суспільство*. 2018. № 15. С. 900–908. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/139.pdf (дата звернення: 28.09.2023).
47. Чібісова І. В. Методи оцінки і прогнозування банкрутства підприємств. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. *Економічні науки*, 2012, вип. 22, ч.ІІ., С. 389 – 394
48. Чібісова І. В., Івашина Є. М. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства. URL:

http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2011_31/Chibis.pdf

(дата

звернення 15.08.2023)

49. Чорна М. В. Проектний аналіз : навч. посіб. Харків : Консум, 2003. 228 с.
50. Чумак В. Д., Гвіздзинська І. Ю. Прогнозування можливого банкрутства підприємств на основі дискримінантного аналізу. *Економіка та суспільство*. 2021. № 29.
51. Швець Ю. О., Цикало К. С. Методичний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки промислових підприємств. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. № 36. С. 162–168. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/2512017/36.pdf> (дата звернення: 21.08.2023).
52. Юрчишена Л. В., Волинець С. М. Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2011. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=668> (дата звернення: 01.10.2023).
53. Яковлева А., Афонська Т. Сучасний тлумачний словник української мови. Київ : Навчальна література, 2017. 672 с.
54. Яременко О. Ф. Класифікація чинників фінансової безпеки промислових підприємств. *Наукові записки*. 2011. № 16. С. 242–248. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/158347325.pdf> (дата звернення: 01.10.2023).
55. Brigham E. F., Gapenski L. C. *Intermediate Financial Management*. 4th ed. The Dryden Press, 1993. 1000 p.
56. Dragon Capital вдвічі знизив прогноз зростання ВВП у 2024 році до 4,0% р/р, очікує курс гривні 39 грн/дол до кінця наступного року. *Dragon Capital*. URL: <https://dragon-capital.com/ua/media/press-releases/dragon-capital-vdvichi-zniziv-prognoz-zrostannya-vvp-u-2024-rotsi-do-40-rr-ochikue-kurs-grivni-39-grndol-do-kintsya-nastupnogo-roku/> (дата звернення: 28.10.2023).

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1 - Показники оцінювання фінансової безпеки за Кім Ю. Г.

Група показників	Найменування коефіцієнта	Формула	Порогове значення
1	2	3	4
1. Коефіцієнти структури капіталу	Коефіцієнт автономії	$\frac{\text{власний капітал}}{\text{загальна сума капіталу}}$	>0,5
	Коефіцієнт заборгованості	$\frac{\text{довг. - ві + поточні зобов'язання}}{\text{загальна сума капіталу}}$	<0,4
	Коефіцієнт фінансового ризику	$\frac{\text{довг. - ві + поточні зобов'язання}}{\text{власний капітал}}$	≤0,5
	Коефіцієнт поточної заборгованості	$\frac{\text{поточні зобов'язання}}{\text{загальна сума капіталу}}$	<0,5
2. Коефіцієнти, які відображають рівень ділової активності	Коефіцієнт оборотності активів	$\frac{\text{чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{середньорічна вартість активів}}$	Чим вище, тим ефективніше
	Коефіцієнт оборотності капіталу	$\frac{\text{чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{середньорічна вартість власного капіталу}}$	Дивитись на динаміку
3. Коефіцієнти рентабельності	Рентабельність оборотного капіталу	$\frac{\text{чистий прибуток}}{\text{оборотні активи}}$	Чим вище, тим ефективніше
	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (ROE) за чистим прибутком	$\frac{\text{чистий прибуток}}{\text{власний капітал}}$	Чим вище, тим ефективніше

1	2	3	4
	Коефіцієнт рентабельності всіх активів (ROA)	$\frac{\text{чистий прибуток}}{\text{середня вартість активів}}$	Чим вище, тим ефективніше
4. Коефіцієнти ефективності використання грошових коштів	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{\text{власний капітал} - \text{необоротні активи}}{\text{власний капітал}}$	0,4-0,6
5. Коефіцієнти платоспроможності (ліквідності)	Коефіцієнт фінансової стійкості	$\frac{\text{власний капітал} + \text{довгострокові зобов'язання}}{\text{валюта балансу}}$	0,8
	Коефіцієнт абсолютної платоспроможності	$\frac{\text{грошові кошти} + \text{фінансові інвестиції}}{\text{поточні зобов'язання}}$	>0,2
	Коефіцієнт поточної платоспроможності	$\frac{\text{грошові кошти} + \text{фінансові інвестиції} + \text{дебіторська заборгованість}}{\text{поточні зобов'язання}}$	>1
	Коефіцієнт співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованостей	$\frac{\text{дебіторська заборгованість за товари і послуги}}{\text{кредиторська заборгованість} + \text{поточні зобов'язання}}$	>1

Джерело: наведено за [22]

Таблиця Б.1 - Система показників моделі оцінювання рівня фінансової безпеки промислового підприємства за Швець Ю. О. та Цикало К. С.

№	Показник, коеф.	Формула розрахунку	Нормативне значення
1	2	3	4
1	Фондовіддача (Φ_v)	$\frac{\phi 2p.2000}{0,5 \times (\phi 1p.1010 \text{ ст.3} + \phi 1p.1010 \text{ ст.4})}$	>1
2	Коефіцієнт придатності основних засобів ($K_{\text{пр.оз.}}$)	$1 - \frac{\phi 1p.1012}{\phi 1p.1011}$	$\geq 0,5$
3	Коефіцієнт покриття ($K_{\text{покр.}}$)	$\frac{\phi 1p.1195}{\phi 1p.1695}$	≥ 2
4	Коефіцієнт швидкої ліквідності ($K_{\text{шв.л.}}$)	$\frac{\phi 1(p.1195 - p.1100)}{\phi 1p.1695}$	$0,6 \leq K_{\text{шв.л.}} \leq 0,8$
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K_{\text{абс.л.}}$)	$\frac{\phi 1(p.1160 + p.1165)}{\phi 1p.1695}$	$0,2 \leq K_{\text{абс.л.}} \leq 0,5$
6	Коефіцієнт автономії ($K_{\text{авт.}}$)	$\frac{\phi 1p.1495}{\phi 1p.1695}$	≥ 2
7	Коефіцієнт фінансової стійкості ($K_{\text{ф.ст.}}$)	$\frac{\phi 1p.1495}{\phi 1(p.1595 + p.1695 + p.1700 + p.1800)}$	>1
8	Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності ($K_{\text{ф.нез.}}$)	$\frac{\phi 1(p.1495 - p.1695)}{\phi 1p.1695}$	$0,7 \leq K_{\text{ф.нез.}} \leq 0,8$
9	Коефіцієнт маневреності власного капіталу ($K_{\text{м.вк.}}$)	$\frac{\phi 1(p.1195 - p.1695)}{\phi 1p.1495}$	>0,5
10	Співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості ($K_{\text{дз/кз}}$)	$\frac{K_{\text{об дз}}}{K_{\text{об кз}}}$ $K_{\text{об дз}} = \frac{\phi 2p.2000}{0,5(\sum \phi 1p.(1120;1155)p..3 + \sum \phi 1p.(1120;1155)p.4)}$ $K_{\text{об кз}} = \frac{\phi 2p.2000}{0,5(\sum \phi 1p.(1605;1670)p.3 + \sum \phi 1p.(1605;1670)p.4)}$	≈ 1

Закінчення таблиці Б.1

1	2	3	4
11	Коефіцієнт зміни оборотності оборотних коштів (К _{об.оа})	$\frac{\text{К об. оа звіт. пер.} - \text{К об. оа поперед. пер.}}{\text{К об. оа поперед. пер.}}$ $\text{К об.оа} = \frac{\text{ф2р.2000}}{0,5(\text{ф1р.1195ст.3} + \text{ф1р.1195ст.4})}$	>0
12	Коефіцієнт зміни валютного балансу (К _{вал.бал.})	$\frac{0,5(\text{ф1р. 1900гр. 3} + \text{ф1р. 1900гр. 4})\text{звіт. період.} - 0,5(\text{ф1р. 1900гр. 3} + \text{ф1р. 1900гр. 4})\text{поперед. період}}{0,5(\text{ф1р. 1900гр. 3} + \text{ф1р. 1900гр. 4})\text{поперед. період}}$	>0
13	Коефіцієнт зміни чистого прибутку (К _{чп.})	$\frac{\text{ф2р. 2350(2355)}\text{звіт. пер.} - \text{ф2р. 2350(2355)}\text{поперед. пер.}}{\text{ф2р. 2350(2355)}\text{поперед. пер.}}$	>0
14	Рентабельність ВК (Р _{вк})	$\frac{\text{ф2р. 2350(2355)}}{0,5(\text{ф1р.1495гр. 3} + \text{ф1р. 1495гр. 4})}$	>0,15
15	Рентабельність активів (Р _а)	$\frac{\text{ф2р. 2350(2355)}}{0,5(\text{ф1р. 1330гр. 3} + \text{ф1р. 1300гр. 4})}$	>індексу інфляції
16	Рентабельність продажу (Р _{прод.})	$\frac{\text{ф2р. 2350(2355)}}{\text{ф2р. 2000}}$	>0,24

Джерело: наведено за [51, с. 164]

Таблиця Б.2 - Вагові значення системи показників моделі оцінювання рівня фінансової безпеки промислового підприємства за Швець Ю. О. та Цикало К. С.

№	Показник	Характеристика та вплив на фінансову безпеку	Ранг	Вагове значення
1	2	3	4	5
1	Фондовіддача (Ф _в)	Показник відображає суму реалізованої валової продукції, що припадає на 1 грн. основних засобів та фактично характеризує ефективність використання основних засобів. Низький рівень даного показника та його зменшення стверджують про неефективність використання основних засобів, а отже, наявність ризику неефективності операційної діяльності та майбутнього недоотримання прибутку.	13	0,03
2	Коефіцієнт придатності основних засобів (К _{пр.оз.})	Коефіцієнт відображає технічний стан наявних основних фондів. Низьке значення коефіцієнта та його зменшення свідчать про необхідність оновлення основних засобів, що призводить до додаткових фінансових втрат у майбутньому.	15	0,01
3	Коефіцієнт покриття (К _{покр.})	Коефіцієнт характеризує достатність наявних ресурсів підприємства для погашення поточних зобов'язань та відображає ризик неплатоспроможності, одного з основних ризиків фінансової безпеки підприємства. Низький рівень коефіцієнту означає нездатність підприємства відповідати за своїми боргами та є ознакою його неплатоспроможності.	6	0,08
4	Коефіцієнт швидкої ліквідності (К _{шв.л.})	Коефіцієнт відображає можливість погашення поточних зобов'язань підприємства за рахунок наявних грошових засобів та дебіторської заборгованості, яка не є простроченою. Фактично характеризує платоспроможність підприємства за умови своєчасних розрахунків з дебіторами.	5	0,08
5	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (К _{абс.л.})	Коефіцієнт характеризує здатність підприємства відповідати за своїми поточними зобов'язаннями за рахунок найбільш ліквідних коштів. Низький рівень коефіцієнту стверджує про неможливість сплати підприємством поточних зобов'язань без залучення коштів дебіторів. Своєю чергою, особливо за несприятливої кон'юнктури є ризик неповернення коштів дебіторів, що підриває платоспроможність підприємства та загрожує його фінансовій безпеці.	4	0,09

Продовження таблиці Б.2

1	2	3	4	5
6	Коефіцієнт автономії (К _{авт.})	Коефіцієнт показує питому вагу власного капіталу, найбільш надійного джерела фінансування, у загальній сумі джерел фінансування. Чим вище даний показник, тим менший ризик фінансової залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування та вищий рівень фінансової безпеки. Проте занижений рівень власного капіталу стримує економічний розвиток підприємства.	2	0,1
7	Коефіцієнт фінансової стійкості (К _{ф.ст.})	Коефіцієнт відображає співвідношення між власним та залученим капіталом та показує, скільки гривень власного капіталу припадає на одиницю залученого. Низьке значення коефіцієнту стверджує про незадовільну структуру джерел фінансування підприємства та наявність реальної загрози фінансовій безпеці підприємства.	1	0,11
8	Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності (К _{ф.нез.})	Коефіцієнт відображає частину активів підприємства, які сформовані за рахунок найбільш надійних джерел фінансування. Характеризує достатність власного капіталу та довгострокових зобов'язань для фінансування діяльності підприємства без залучення короткострокових пасивів. Низьке значення показника стверджує про наявність ризику недофінансування, який збільшується з несприятливою структурою на ринку, та зменшення фінансової безпеки підприємства.	3	0,1
9	Коефіцієнт маневреності власного капіталу (К _{м.вк.})	Коефіцієнт відображає частину власного капіталу, що спрямовується для фінансування поточної діяльності. Характеризує достатність власних джерел для фінансування поточної діяльності. Низьке значення коефіцієнту стверджує про необхідність залучення додаткових джерел для фінансування діяльності підприємства, а отже, і зниження рівня економічної безпеки.	8	0,07
10	Співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості (К _{дз/кз})	Показник відображає достатність коштів, що надійдуть від дебіторів, для погашення поточної кредиторської заборгованості. Наближення показника до 1 означає ефективну політику управління дебіторської та кредиторської заборгованості та відсутність загроз фінансовій безпеці підприємства, пов'язаних із дебіторами.	7	0,07

Закінчення таблиці Б.2

1	2	3	4	5
11	Коефіцієнт зміни оборотності оборотних коштів ($K_{об.об.}$)	Коефіцієнт показує у скільки разів збільшився коефіцієнт оборотності оборотних активів за звітний період та відображає ефективність їх використання. Тенденція до зростання свідчить про зростання ефективності управління оборотними коштами.	14	0,02
12	Коефіцієнт зміни валюти балансу ($K_{вал.бал.}$)	Коефіцієнт показує у скільки разів зросла сума активів підприємства за звітний період. Характеризує загальну динаміку підприємства. Низьке значення показника стверджує про негативні явища на підприємстві та скорочення виробничої діяльності, а високі – про розширення виробництва та можливість зростання прибутків у майбутніх періодах.	16	0,01
13	Коефіцієнт зміни чистого прибутку ($K_{чп.}$)	Коефіцієнт показує у скільки разів зросла сума чистого прибутку підприємства за звітний період. Характеризує загальну прибутковість підприємства. Низьке значення показника стверджує про зменшення ефективності діяльності підприємства та наявність ризику подальшого зменшення прибутковості, що створює пряму загрозу фінансовій безпеці підприємства. Високі значення стверджують про можливість забезпечення подальшого економічного зростання.	9	0,06
14	Рентабельність ВК ($P_{вк}$)	Коефіцієнт відображає віддачу власного капіталу та показує величину прибутку в розрахунку на 1 грн. вкладеного власниками підприємства. Низьке значення показника означає неефективне використання вкладених коштів.	12	0,03
15	Рентабельність активів (P_{Δ})	Показник показує величина прибутку в розрахунку на 1 грн. активів та відображає ефективність використання активів підприємства. Низьке значення показника стверджує про неефективне управління підприємством та наявність можливих загроз фінансовій безпеці підприємства.	11	0,04
16	Рентабельність продажу ($P_{прод.}$)	Коефіцієнт відображає величину чистого прибутку, що приходить на 1 грн. виручки від реалізації, а також дає можливість оцінити частку собівартості у продажах. Низьке значення означає неефективну діяльність підприємства через високий рівень собівартості або неефективну інвестиційну та фінансову діяльність та наявність загроз фінансовій безпеці підприємства.	9	0,05

Джерело: наведено за [51, с. 165-166]

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 5 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
Товариство з обмеженою відповідальністю "Ксерокс (Україна) Лтд"	за ЄДРПОУ	2021	01	01
Територія М.КИЇВ	за КОАТУУ	19356320		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	8038200000		
Вид економічної діяльності Друкування шпшої продукції	за КВЕД	240		
Середня кількість працівників, осіб 57		18.12		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця М.Грушевського, буд. 28/2, оф. н/п№43, М. КИЇВ, 01021		2012031		

1.Баланс на 31 грудня 2020 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	1801006	
			На кінець звітного періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	22,1		104,0
первісна вартість	1001	236,4		351,3
накопичена амортизація	1002	(214,3)	(247,3)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 035,8		858,0
Основні засоби :	1010	27 971,1		24 806,4
первісна вартість	1011	84 827,1		79 618,0
знос	1012	(56 856,0)	(54 811,6)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-		-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-		-
Інші необоротні активи	1090	-		-
Усього за розділом I	1095	29 029,0		25 768,4
II. Оборотні активи				
Запаси :	1100	7 514,6		10 416,4
у тому числі готова продукція	1103	-		-
Поточні біологічні активи	1110	-		-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	12 971,9		18 614,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	2 470,7		59,6
у тому числі з податку на прибуток	1136	2 468,6		0,3
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 337,2		786,4
Поточні фінансові інвестиції	1160	-		-
Гроші та їх еквіваленти	1165	13 898,6		11 993,1
Витрати майбутніх періодів	1170	-		-
Інші оборотні активи	1190	-		202,7
Усього за розділом II	1195	39 193,0		42 072,2
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-		-
Баланс	1300	68 222,0		67 840,6

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2,5	2,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(4 315,1)	(4 425,2)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	(4 312,6)	(4 422,7)
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
1595		1 115,8	166,6
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	69 442,3	68 295,8
розрахунками з бюджетом	1620	1 154,1	2 348,0
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	677,9
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	822,4	1 452,9
Усього за розділом III	1695	71 418,8	72 096,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
1700		-	-
Баланс	1900	68 222,0	67 840,6

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2020 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	161 686,4	154 164,3
Інші операційні доходи	2120	6 733,1	12 220,2
Інші доходи	2240	56,9	89,9
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	168 476,4	166 474,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(128 204,7)	(122 589,2)
Інші операційні витрати	2180	(34 622,5)	(27 150,5)
Інші витрати	2270	(2 024,3)	(2 589,5)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(164 851,5)	(152 329,2)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	3 624,9	14 145,2
Податок на прибуток	2300	(3 735,0)	(2 559,1)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	(110,1)	11 586,1

Керівник

Головний бухгалтер

Коси
(підпис)

Подгорнов Андрій Юрійович

(ініціали, прізвище)

Косій Сергій Леонідович

(ініціали, прізвище)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
Товариство з обмеженою відповідальністю "Ксерокс (Україна) Лтд"	за ЄДРНОУ	2022	01	01
Територія М.КИЇВ	за КАТОТТГ 1	19356320		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	UA800000000000624772		
Вид економічної діяльності Друкування вищої продукції	за КВЕД	240		
Середня кількість працівників, осіб 46		18.12		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком		2012031		
Адреса, телефон вулиця М.Грушевського, буд. 28/2, оф. н/п№43, М. КИЇВ, 01021				

I. Баланс на 31 грудня 2021 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного року	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
			На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	104,0		2 297,7
Первісна вартість	1001	351,3		2 679,7
Накопичена амортизація	1002	(247,3)	(382,0)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	858,0		25,9
Основні засоби :	1010	24 806,4		17 682,0
первісна вартість	1011	79 618,0		77 234,8
знос	1012	(54 811,6)	(59 552,8)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-		-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-		-
Інші необоротні активи	1090	-		-
Усього за розділом I	1095	25 768,4		20 005,6
II. Оборотні активи				
Запаси :	1100	10 416,4		10 090,9
у тому числі готова продукція	1103	-		-
Поточні біологічні активи	1110	-		-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	18 614,0		19 554,7
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	59,6		6,2
у тому числі з податку на прибуток	1136	-		-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	786,4		538,6
Поточні фінансові інвестиції	1160	-		-
Гроші та їх еквіваленти	1165	11 993,1		15 548,9
Витрати майбутніх періодів	1170	-		-
Інші оборотні активи	1190	202,7		202,9
Усього за розділом II	1195	42 072,2		45 942,2
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-		-
Баланс	1300	67 840,6		65 947,8

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2,5	2,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(4 425,2)	6 226,5
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	(4 422,7)	6 229,0
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	68 295,8	57 454,6
розрахунками з бюджетом	1620	2 348,0	1 329,1
у тому числі з податку на прибуток	1621	677,9	-
розрахунками зі страхування	1625	-	253,6
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 452,9	675,4
Усього за розділом III	1695	72 096,7	59 712,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	67 840,6	65 947,8

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	174 272,7	161 686,4
Інші операційні доходи	2120	4 453,9	6 733,1
Інші доходи	2240	24,1	56,9
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	178 750,7	168 476,4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(144 501,6)	(128 204,7)
Інші операційні витрати	2180	(20 297,5)	(34 622,5)
Інші витрати	2270	(882,7)	(2 024,3)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(165 681,8)	(164 851,5)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	13 068,9	3 624,9
Податок на прибуток	2300	(2 417,2)	(3 735,0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	10 651,7	(110,1)

Керівник

Головний бухгалтер

(підпис)
Кош
(підпис)

Подгорнов Андрій Юрійович

(ініціали, прізвище)

Кошій Сергій Леонідович

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди	
Товариство з обмеженою відповідальністю "Ксерокс (Україна) Лтд"	за ЄДРПОУ	2023	01 01
Територія <u>М.КИЇВ</u>	за КАТОГТГ ¹	19356320	
Організаційно-правова форма господарювання <u>Товариство з обмеженою відповідальністю</u>	за КОПФГ	UUA80000000000624772	
Вид економічної діяльності <u>Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення</u>	за КВЕД	240	
Середня кількість працівників, осіб <u>45</u>		33.12	
Одиниця виміру: <u>тис. грн. з одним десятковим знаком</u>			
Адреса, телефон <u>вулиця М.Грушевського, буд. 28/2, оф. в/п№43, М. КИЇВ, 01021</u>		2012031	

I. Баланс на 31 грудня 2022 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	2 297,7	2 112,2
Первісна вартість	1001	2 679,7	3 311,1
Накопичена амортизація	1002	(382,0)	(1 198,9)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	25,9	1 196,5
Основні засоби :	1010	17 682,0	11 079,0
первісна вартість	1011	77 234,8	75 592,7
знос	1012	(59 552,8)	(64 513,7)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	20 005,6	14 387,7
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	10 090,9	9 642,9
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	19 554,7	13 085,2
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	6,2	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	538,6	633,0
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	15 548,9	16 479,0
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	202,9	471,5
Усього за розділом II	1195	45 942,2	40 311,6
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	65 947,8	54 699,3

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2,5	2,5
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	6 226,5	(3 451,5)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	6 229,0	(3 449,0)
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	57 454,6	54 152,8
розрахунками з бюджетом	1620	1 329,1	1 044,8
у тому числі з податку на прибуток	1621	18,0	-
розрахунками зі страхування	1625	253,6	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	675,4	2 773,0
Усього за розділом III	1695	59 712,7	57 970,6
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	65 947,8	54 699,3

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2022 _____ р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	113 511,3	174 272,7
Інші операційні доходи	2120	3 289,0	4 453,9
Інші доходи	2240	22,8	24,1
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	116 823,1	178 750,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(90 485,2)	(144 501,6)
Інші операційні витрати	2180	(34 299,8)	(20 297,5)
Інші витрати	2270	(1 716,0)	(882,7)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(126 501,0)	(165 681,8)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	(9 677,9)	13 068,9
Податок на прибуток	2300	(-)	(2 417,2)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	(9 677,9)	10 651,7

Керівник

Головний бухгалтер

Подгорнов Андрій Юрійович

(ініціали, прізвище)

Кошій Сергій Леонідович

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Имя пользователя: Бізнес-економіки та підприємництва Чебакова Тетян...	ID проверки: 1015908054
Дата проверки: 14.11.2023 13:45:44 EET	Тип проверки: Doc vs Internet + Library
Дата отчета: 15.11.2023 23:16:16 EET	ID пользователя: 100005716

Название файла: **Польова А.В**

Количество страниц: 79 Количество слов: 18733 Количество символов: 136435 Размер файла: 749.35 KB ID файла: 1015572310

14% Совпадения

Наибольшее совпадение: 3.61% с источником из Библиотеки (ID файла: 1015517507)

7.99% Источники из Интернета	429 Страница 81
12.3% Источники из Библиотеки	425 Страница 89

0% Цитат

Исключение цитат выключено

Исключение списка библиографических ссылок выключено

0% Исключений

Нет исключенных источников

ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені
Вадима Гетьмана» кафедра бізнес-економіки та підприємництва

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН
НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА
Польової Анастасії Володимирівни

ОПП «Бізнес-економіка»
на 2022-2023 рр.

№	Вид науково-дослідної роботи	Термін виконання	Результат виконання
1	Підготовка статті для збірника наукових праць «Економіка та підприємництво»	жовтень-листопад 2023 р.	Кузьомко В.М., Польова А.В. Економічна сутність та проблеми фінансової безпеки українських підприємств. <i>Економіка та підприємництво</i> : зб. наукових праць. 2023. № 51. С. 5-16

Дата

Підпис

УДК 338.1:658.012

JEL Classification M 21, G 30

DOI 10.33111/EE.2023.51.KuzomkoV_PolovaA

V. Kuzomko

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of Business Economics and Entrepreneurship Department, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
ORCID: 0000-0001-7150-3439

В. М. Кузьомко

к.е.н., доцент кафедри бізнес-економіки та підприємництва, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

A. Polova

graduate student of Business Economics and Entrepreneurship Department, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

А. В. Польова

магістрантка кафедри бізнес-економіки та підприємництва, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID: 0009-0001-0508-6152

**ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ
УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Анотація. Стаття присвячена аналізу сутності та сучасного стану фінансової безпеки українських підприємств. Визначено роль фінансової безпеки у забезпеченні ефективного функціонування суб'єктів господарювання. Досліджено проблеми забезпечення належного рівня фінансової безпеки вітчизняних підприємств, які виникають у їх зовнішньому та внутрішньому середовищі. Розглянуто вплив цифровізації та глобалізації на рівень фінансової безпеки компаній, а також виклики, що пов'язані з повномасштабним вторгненням російської федерації в Україну. Запропоновані шляхи вирішення існуючих проблем та способи підвищення рівня фінансової безпеки підприємства.

Ключові слова: фінансова безпека підприємства, загрози, цифровізація, глобалізація, стратегії фінансової безпеки.

**ECONOMIC ESSENCE AND PROBLEMS OF THE FINANCIAL SECURITY
OF UKRAINIAN ENTERPRISES**

Annotation. The article is devoted to the analysis of the essence and current state of financial security of Ukrainian enterprises. It is proved that the financial security of the enterprise should be considered as an integral characteristic of the financial state of the enterprise in the context of identified internal and external threats to its activity. It was determined that the role of financial security is in ensuring the effective functioning of business entities.

The problems of ensuring the appropriate level of financial security of domestic enterprises, which arise in the external and internal environment of the enterprise, have been studied. It is indicated that the threats of the external environment can in turn be divided into macro- and micro-level problems, and the internal problems can be conditionally divided into those that are fully or partially controlled. The application of this approach allows the enterprise to correctly respond to these challenges. Macro-level threats cannot be influenced, but they can be adapted to, while the solutions to micro-level problems partly depend on the position of the company itself, and this allows the management to properly apply the appropriate strategy: avoiding the threat, adapting to it, or countering it.

Both the positive and negative impact of digitization and globalization on the level of financial security of companies, as well as the challenges associated with the full-scale invasion of the Russian Federation into Ukraine, are considered. Proposed ways to solve existing problems and ways to increase the level of financial security of the enterprise. It is indicated that, depending on the size of the enterprise, the scope of its activity and other factors, the organizational aspects of ensuring the financial security of enterprises can be solved in different ways: by creating a centralized division, by introducing a matrix structure, or by using a subcontract form.

Key words: financial security of the enterprise, threats, digitalization, globalization, financial security strategies.

Вступ. Проблема забезпечення фінансової безпеки підприємств завжди була в центрі уваги як їхнього керівництва, так і науковців. Різні її аспекти знайшли відображення у працях таких дослідників, як Горячева К. С., Бланк І. А., Моргунов О. А., Васильєв А. А., Галенко В. М., Чібісова І. В., Реверчук Н. Й. та багатьох інших. Однак, незважаючи на значну кількість публікацій з даного питання, воно все ще потребує подальших досліджень та наукових розвідок через свою складність, динамічність та багатоаспектність. Постійно виникають нові та посилюються існуючі загрози фінансовій безпеці бізнесу, що вимагає розробки та застосування адекватних методів та способів їх моніторингу та протидії.

Постановка завдання. Метою даної статті є аналіз підходів до визначення сутності фінансової безпеки, розкриття її ролі у функціонуванні підприємств, окреслення нагальних проблем, пов'язаних із забезпеченням фінансової безпеки українських підприємств, та розробка пропозицій, спрямованих на її зміцнення.

Результати. Досліджуючи сучасний стан фінансової безпеки українських підприємств, варто, перш за все, розглянути сутність цього поняття.

Аналіз наукової літератури, в якій досліджуються питання фінансової безпеки, дозволяє виділити два основні підходи до її трактування: процесний (діяльнісний) та статичний (стаціонарний). Прибічники першого підходу вважають, що фінансова безпека – це процес (або діяльність), який спрямований на досягнення необхідних фінансових показників підприємства.

Зокрема, Пономаренко О. Е. [1, с. 79], стверджує, що фінансова безпека - це діяльність, яка покликана забезпечити певний фінансовий стан підприємства

через збалансоване використання фінансових інструментів. Кириченко О. А. та Кудря І. В. [2, с. 26] притримуються схожої позиції, але роблять акцент на аспектах, що пов'язані з процесами управління ризиками в діяльності підприємства.

На нашу думку, «процесний» підхід до визначення фінансової безпеки підприємства є дещо дискусійним, оскільки більше характеризує механізм забезпечення, аніж її сутність.

В межах другого підходу, фінансова безпека трактується як економічна категорія, що характеризує фінансовий стан підприємства в певний момент часу. При цьому Козак Л. С. та Багровецька І. В. [3, с. 99], а також Чібісова І. В. та Івашина Є. М. [4] розглядають фінансову безпеку як одну зі складових економічної безпеки підприємства і тлумачать її як стан, що характеризується збалансованістю фінансових інструментів та наявністю необхідних резервів.

Ряд інших вчених, ураховуючи складність та комплексність даного поняття, обстоюють точку зору про необхідність виокремлення його в самостійний об'єкт дослідження, при цьому в своїх працях роблячи різні акценти на його сутності.

Так, Реверчук Н. Й. [5, с. 35] розглядає фінансову безпеку як стан підприємства, при якому його фінансові інтереси є максимально захищеними, а рівень можливих втрат – мінімальний. Горячева К. С. [6, с. 66], Журавка О. С та Бондаренко Є. К. [7, с. 234] концентрують увагу на ефективному використанні ресурсів підприємства задля досягнення необхідного рівня фінансової безпеки, що дозволяє більш ефективно аналізувати вплив окремих її компонентів (наприклад, якість використання наявних ресурсів, збалансованість показників, захищеність інтересів, адекватність управління ризиками та ін.) і визначити найкращі інструменти для забезпечення необхідних результатів.

Проаналізувавши вищенаведені підходи до трактування фінансової безпеки підприємства, вважаємо, що розуміння її як стану найбільш точно відображає сутність цього поняття, оскільки дозволяє розглядати її через систему показників, які формують такий стан, виявляти їх зміну залежно від величини та

інтенсивності впливу на підприємство різноманітних загроз, а також розробляти відповідні стратегії та інструменти її забезпечення.

В такому розумінні, на нашу думку, фінансову безпеку підприємства варто розглядати як інтегральну характеристику фінансового стану підприємства в контексті ідентифікованих внутрішніх та зовнішніх загроз його діяльності.

Аналіз змісту поняття фінансової безпеки дозволяє ідентифікувати її роль в діяльності підприємства. Як самостійний, складний об'єкт дослідження, вона тісно пов'язана з іншими складовими економічної безпеки підприємства, зокрема, ринковою, техніко-технологічною, інтелектуальною, кадровою, інформаційною, політико-правовою, силовою, екологічною тощо. Тому, з одного боку, фінансова безпека комплексно узагальнює у вартісних вимірниках стан всіх інших підсистем підприємства, інтегрально відображаючи рівень використання усіх залучених бізнес-ресурсів, а, з іншого, має свою специфіку, яка відбивається у спеціально розроблених індикаторах, які характеризують зміни його фінансового стану.

Значна роль фінансової безпеки на підприємстві досягається, зокрема, й тим, що вона повинна: забезпечувати фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність та фінансову незалежність бізнесу в довгостроковій перспективі, оптимальне залучення та ефективне використання його фінансових ресурсів; ідентифікувати загрози для фінансового стану та обґрунтовувати необхідні дії у відповідь; дозволяти самостійно розробляти та впроваджувати фінансову стратегію, оцінювати її якісними і кількісними показниками; забезпечувати захист фінансових інтересів власників компанії [8, с. 213].

Середовище, в якому функціонують підприємства, постійно створює численні загрози та виклики для їх фінансової безпеки. Ураховуючи рівень політичного, економічного та соціального розвитку українського суспільства, в нашій країні завжди існували серйозні загрози для ефективного функціонування бізнесу. До основних зовнішніх викликів, на наш погляд, варто віднести такі, як:

- нестабільність економічної та фінансової системи України, значні коливання валютного курсу, що негативно впливає на макроекономічні показники держави в цілому, і як наслідок – на підприємства;
- тиск зі сторони правоохоронних та фіскальних органів, корупція в органах державної влади;
- недосконала судова система та її заангажованість при прийнятті судових рішень, наслідком якої є слабка захищеність права власності інвесторів та інтелектуальної власності, що стримує залучення нових інвестицій;
- відсутність розвинутого фінансового ринку та високі відсоткові ставки при залученні кредитних ресурсів, що призводить до нестачі обігових коштів підприємств;
- серйозний тиск на вітчизняні підприємства з боку великих іноземних компаній, які за рахунок масштабу виробництва, кращої системи управління, доступу до дешевих кредитних ресурсів та недорогої робочої сили можуть створювати такі умови ведення бізнесу, в яких вітчизняні підприємства є неконкурентоспроможними.

До внутрішніх чинників, які завжди були характерними для українського бізнесу, слід віднести такі, як: подекуди неефективність обліково-аналітичної системи, що призводить до викривлення фактичних результатів діяльності, що ускладнює розробку фінансових стратегій, відсутність на багатьох підприємствах спеціальних підрозділів, які на постійній основі повинні проводити моніторинг загроз фінансовій безпеці підприємства та забезпечувати її захист, низька мотивація персоналу, що пояснюється незначною увагою керівництва до даного питання, фокусування виключно на матеріальних заохоченнях і не врахування інших чинників, що впливають на ефективність роботи співробітників у сфері забезпечення фінансової безпеки.

Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну мало значний вплив на діяльність вітчизняних підприємств, а також на їхню фінансову безпеку, адже воно як загострило вже існуючі проблеми, так і створило нові.

Багато компаній змушені були зупинити свою діяльність на деякий час, інші мали релокуватися в інші, більш безпечні регіони, а деякі взагалі припинили свою діяльність, що призвело до значного скорочення ділової активності в Україні, розірвання усталених ланцюгів постачання та ін. Наслідком цього стало різке погіршення фінансового стану підприємств.

Суттєве прискорення інфляційних процесів, падіння ВВП, жорсткі заходи регулювання на валютному ринку та пов'язані з цим обмеження зовнішньоекономічної діяльності також негативно позначилися на діловій активності підприємств. Незважаючи на те, що держава створила програми фінансування на вигідних умовах, коштів, що були виділена на вказані програми, недостатньо, тому загострилося проблеми доступу до фінансових ресурсів. Наслідком цього є те, що багато підприємств відчувають значну нестачу обігових коштів.

Також за останні півтора роки Україна відчула значний відтік висококваліфікованих кадрів у найрізноманітніших сферах діяльності. Це стосується і фахівців, що займаються питаннями фінансової безпеки.

Але найбільших втрат зазнали підприємства, які були розташовані в зоні бойових дій і їхні активи були фізично знищені або серйозно пошкоджені. Це суттєво погіршило їх фінансовий стан, а в деяких випадках призвело до банкрутства.

Вищезазначені чинники суттєво вплинули на рівень взаєморозрахунків між суб'єктами господарювання, що погіршило якість дебіторської заборгованості і погіршило показники ліквідності більшості підприємств.

На систему фінансової безпеки також вплинули загальносвітові тренди розвитку бізнес середовища. Перш за все, це стрімкий розвиток цифровізації економіки. Цей процес однозначно має позитивний вплив на підприємницьку діяльність та проявляється в значних можливостях транскордонного бізнесу, розширенні каналів збуту продукції, створенні і розвитку принципово нових ринків товарів і послуг, спрощенні процесу моніторингу та аналізу

показників діяльності підприємств на основі впровадження інформаційних технологій [9, с. 58].

В той же час, це створює нові загрози та виклики. Серед таких варто відзначити зростання небезпеки витоку конфіденційної інформації, підвищення вразливості інформаційних систем підприємства до хакерських атак.

Керівництво компаній змушене реагувати на ці загрози, оскільки вони можуть спричинити повну зупинку діяльності, а також призвести до значних фінансових та репутаційних втрат. Необхідність залучення високооплачуваних фахівців для утримання IT-інфраструктури компанії в належному стані, а також виділення значних коштів на апаратне та програмне забезпечення створює додаткове навантаження на фінансову систему підприємства.

Глобалізація економіки та підписання угоди «Про асоціацію з ЄС» пришвидшило процес інтеграції України до світової економіки. Необхідність дотримання міжнародного законодавства, яке спрямоване на протидію ухилянню від сплати податків, призвело до того, що Україна впроваджує норми, що регулюють трансфертне ціноутворення. Крім того, починаючи з 2022 р. українські підприємства та фізичні особи, які володіють бізнесом у закордонних юрисдикціях, повинні подавати звітність про контрольовані іноземні компанії. Все це вимагає від керівництва компаній, що підпадають під визначені параметри, вкладати серйозні фінансові та людські ресурси для дотримання відповідних норм, тому що у разі їх недотримання законодавством передбачена серйозна фінансова відповідальність.

Всі ці та багато інших проблем вимагають розробки та втілення заходів, спрямованих на зменшення їх негативного впливу на функціонування та розвиток підприємства.

В основі розробки системи забезпечення фінансової безпеки, на нашу думку, має лежати поділ загроз та викликів за місцем виникнення та можливістю впливу на них підприємства, що є важливим для розуміння того, яким чином компанія може їм протидіяти.

З цих позицій в зовнішньому середовищі варто виокремлювати неконтрольовані (макрорівень) та частково контрольовані (мікрорівень) загрози, у внутрішньому - частково контрольовані і повністю контрольовані загрози.

Відповідно до виду ідентифікованих загроз та можливості впливу на них підприємства, можна запропонувати різні стратегії забезпечення фінансової безпеки, які зображено на рис. 1.

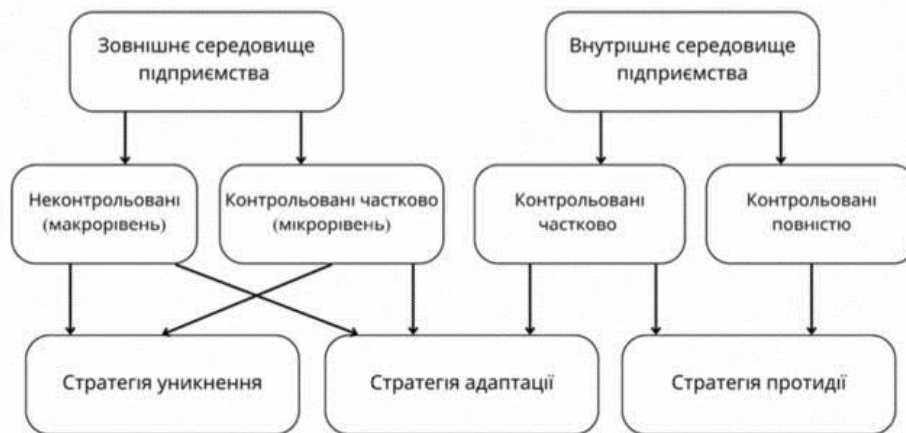

Рисунок 1 - Стратегії забезпечення фінансової безпеки підприємства залежно від ступеня впливу на ідентифіковані загрози

Джерело: розроблено авторами

На загрози зовнішнього середовища, що сформувалися на макрорівні, підприємство не може впливати безпосередньо, але може намагатися їх уникати або пристосуватися до них. Так, для пом'якшення впливу бойових дій можна використовувати різні варіанти релокації підприємства, що є прикладом застосування стратегії уникнення загрози. У разі якщо підприємство не змінює регіон своєї діяльності, варто розглянути можливість розосередження виробничих потужностей та складських приміщень, тобто адаптуватися до поточних умов.

Для поповнення обігових коштів підприємства кредитними ресурсами на прийнятних умовах можна приймати участь у державних програмах пільгового кредитування, розглядати можливість отримання допомоги у вигляді грантів від міжнародних організацій.

Загрози зовнішнього середовища, що виникають на мікрорівні, є частково контрольованими з боку окремих підприємств. Так, для недопущення зростання обсягу простроченої, а тим більше сумнівної заборгованості, доцільно змінити підходи до відвантаження продукції з відтермінуванням платежів, підвищити якість претензійної та судової роботи з покупцями. Також керівництво може проводити активну роботу із налагодження ланцюгів постачання, як матеріалів та комплектуючих, так і готової продукції, що підвищить ефективність використання ресурсів підприємства, а також покращить оборотність обігових коштів.

Найбільший вплив керівництво має на загрози, що виникають у внутрішньому середовищі підприємства. В залежності від ступеня контролю за ідентифікованими загрозами, може бути застосована як стратегія адаптації, так і стратегія протидії, але, в першу чергу, має бути побудований ефективний механізм управління фінансовою безпекою на основі науково обґрунтованих принципів та методів.

В залежності від розміру підприємства, сфери його діяльності, структури власності та інших чинників організаційні проблеми забезпечення фінансової безпеки підприємств можуть вирішуватися по-різному. Так, на великих підприємствах доцільно створити централізовану службу фінансової безпеки. Для середніх компаній, на нашу думку, оптимальним є використання матричної структури, що передбачає розподіл функцій між працівниками підприємства, що є дотичними до фінансових аспектів діяльності. На малих підприємствах для вирішення питань, що стосуються фінансової безпеки, має сенс використовувати субконтрактну форму, що передбачає залучення відповідних спеціалістів на договірних умовах.

Також кожна компанія має визначити для себе систему показників, які дозволять достовірно оцінити стан фінансової безпеки, швидко виявляти «проблемні місця» і приймати ефективні управлінські рішення.

Важливу роль також має впровадження заходів, що спрямовані на оптимізацію витрат підприємства. Для цього необхідно здійснювати постійний моніторинг його діяльності та у разі необхідності відмовлятися від нерентабельних або низькорентабельних її напрямків. Вивільнені кошти можна спрямувати на інші прибуткові проєкти. Аналогічний підхід може бути застосований щодо високоризикових видів діяльності. Слід звернути увагу на покращення оборотності активів підприємства шляхом оптимізації складських запасів та скорочення термінів товарного кредиту, що надається покупцям.

В умовах, коли значно підвищився ризик фізичної втрати активів підприємства, варто розглянути різні варіанти страхування його майна. Також актуальними залишаються застосування договорів страхування фінансових ризиків та хеджування валютних коливань.

Також, нормальна робота механізму забезпечення фінансової безпеки буде досягнута лише за умови, що всі працівники, що залучені до цього процесу, будуть зацікавлені у виконанні поставлених завдань. Саме тому, на нашу думку, важливо правильно застосовувати методи економічного стимулювання та фінансової відповідальності. Інструменти, які реалізують даний метод мають, з одного боку, стимулювати зацікавленість відповідальних осіб в досягненні та підтриманні необхідних фінансових показників, а з іншої – не виконання ними своїх обов'язків має тягнути за собою фінансову відповідальність.

Висновки. Таким чином, фінансова безпека є складним та комплексним поняттям. Її роль в діяльності підприємства полягає в забезпеченні його фінансової стабільності, своєчасному виявленні загроз, які виникають у процесі діяльності, формування основи для прийняття необхідних управлінських рішень, а також захисту фінансових інтересів.

Для підвищення рівня фінансової безпеки підприємство має розробити та впровадити механізм її забезпечення, який буде побудований із застосуванням

відповідних методів та інструментів. Важлива роль в цьому процесі є правильна ідентифікація місцезнаходження загроз та можливості впливу на них, що дозволяє обрати відповідний вид стратегії забезпечення фінансової безпеки, а, відтак, уникнути або зменшити їх негативний вплив на підприємство.

Література

1. Пономаренко О. Е. Теоретичні аспекти фінансової безпеки підприємств. *Економіка розвитку*. 2010. № 1 (53). С. 77–80.
2. Кириченко О. А., Кудря І. В. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах кризи. *Інвестиції : практика та досвід*. 2009. № 10. С. 22–26.
3. Козак Л. С., Багровецька І. В. Концептуальні та методичні засади формування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Економіка і управління*. 2008. № 13. С. 97-101.
4. Чібісова І. В., Івашена Є. М. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. 2011. № 31. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/347> (дата звернення 25.09.2023)
5. Реверчук Н. Й. Управління економічною безпекою підприємницьких структур : монографія. Львів : ЛБІ НБУ, 2004. 195 с.
6. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки. *Економіст*. 2003. № 8. С. 65–67.
7. Журавка О. С., Бондаренко Є. К. Теоретичні аспекти формування системи фінансової безпеки підприємства. *Інноваційна економіка*. 2012. № 4. С.234-237.
8. Економічна безпека бізнесу : навч. посіб / Швиданенко Г. О., Кузьомко В. М., Норіцина Н. І. та ін. Київ : КНЕУ, 2011. 511 с.
9. Мехед А. М., Варналії З. С. Фінансова безпека підприємств в умовах цифрової економіки. *Вісник університету банківської справи*. 2021. № 3 (42). С. 55–61. URL: <https://ser.net.ua/index.php/SER/article/view/440> (дата звернення: 25.09.2023).

References

1. Ponomarenko O. E. Teoretychni aspekty finansovoi bezpeky pidpriemstv. *Ekonomika rozvytku*. 2010. № 1 (53). S. 77–80. [In Ukrainian].
2. Kyrychenko O. A., Kudria I. V. Vdoskonalennia upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstv v umovakh kryzy. *Investytsii : praktyka ta dosvid*. 2009. № 10. S. 22–26. [In Ukrainian].
3. Kozak L. S., Bahrovetska I. V. Kontseptualni ta metodychni zasady formuvannia mekhanizmu zabezpechennia finansovoi bezpeky pidpriemstva. *Ekonomika i upravlinnia*. 2008. № 13. S. 97-101. [In Ukrainian].
4. Chibisova I. V., Ivashena Ye. M. Mekhanizm zabezpechennia finansovoi

bezpeky pidpriemstva. Problemy pidvyschennia efektyvnosti infrastruktury. 2011. № 31. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/view/347> (Accessed 09.15.2023). [In Ukrainian].

5. Reverchuk N. Y. Upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemnytskykh struktur : monohrafiia. Lviv : LBI NBU, 2004. 195 s. [In Ukrainian].

6. Horiacheva K. S. Finansova bezpeka pidpriemstva. Sutnist ta mistse v systemi ekonomichnoi bezpeky. Ekonomist. 2003. № 8. S. 65–67. [In Ukrainian].

7. Zhuravka O. S., Bondarenko Ye. K. Teoretychni aspekty formuvannia systemy finansovoi bezpeky pidpriemstva. Innovatsiina ekonomika. 2012. № 4. S.234-237. [In Ukrainian].

8. Ekonomichna bezpeka biznesu : navch. posib / Shvydanenko H. O., Kuzomko V. M., Noritsyna N. I. ta in. Kyiv : KNEU, 2011. 511 s. [In Ukrainian].

9. Mekhed A. M., Varnalii Z. S. Finansova bezpeka pidpriemstv v umovakh tsyfrovoy ekonomiky. Visnyk universytetu bankivskoi spravy. 2021. № 3 (42). S. 55–61. URL: <https://ser.net.ua/index.php/SER/article/view/440> (Accessed: 09.25.2023). [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 28.09.2023 р.